

T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

1913-2022 YILLARI ARASINDA EĞİTİM MEVZUATINDA
SOSYAL ETKİNLİK OLGUSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PELİN EROL

HAZİRAN 2022

T.C.
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM KURUMLARI İŞLETMECİLİĞİ
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

1913-2022 YILLARI ARASINDA EĞİTİM MEVZUATINDA
SOSYAL ETKİNLİK OLGUSU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PELİN EROL

DANIŞMAN

Doç. Dr. İBRAHİM HAKAN KARATAŞ

HAZİRAN 2022

BİLDİRİM

Tez içerisinde yer alan tüm içeriğin enstitü tez yazım kurallarına uygun yazıldığını, araştırmada kullanılan belge ve bilgilere resmi yollardan ve bilimsel etik ilkeleri olan tarafsız ve objektif bir biçimde ulaştığımı ve sunduğumu, kullandığım kaynakların tümüne kaynaklarda yer verdiğimi bildiririm.

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı

Pelin EROL

Danışmanlığını yaptığım işbu tezin tamamen öğrencinin çalışması olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığını taahhüt ederim.

İmza

Tez Danışmanı

Doç. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ

İMZA SAYFASI

Pelin EROL tarafından hazırlanan ‘1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinlik Olgusu’ başlıklı bu yüksek lisans tezi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM

.....

Kurumu: İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz MEŞECİ GIORGETTI

.....

Kurumu: İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa

Tez Savunma Tarihi: 27/06/2022

ÖNSÖZ

Eğitim, tüm dünyada toplumun her kesiminin en temel ihtiyaçlarından biridir. Geleceği inşa edecek olan çocuklar ve gençler, akademik, duygusal, sosyal, sportif alanlarda eğitimlerini okullar vasıtasıyla almakta, geleceklerine nasıl bir yön vereceklerine okul çağlarında karar vermektedirler. Eğitim hayatı boyunca önceden planlanmış akademik ya da örtük faaliyetler kapsamında sanatsal, sportif, kültürel vs. alanlarda birçok kazanım elde eden öğrencilerin, gelecek sosyal ya da iş hayatları için bu tecrübe çok değerlidir. Sosyal etkinliklerin okul çağındaki bireyler için öneminin en az akademik kazanımlar kadar değerli olduğu dünyada ve ülkemizde birçok çalışmayla ortaya konmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar sosyal etkinlikler çeşitli yasal düzenlemelerle eğitim öğretim faaliyetlerinin içerisinde yer almıştır. Buradan hareketle, bu çalışmada 1913'ten 2022 yılına kadar yayımlanmış, eğitim mevzuatı içerisinde yer alan, sosyal etkinlikleri konu alan ve/veya düzenleyen yasal metinler incelenmiştir.

Çalışmanın fikrinin ortaya çıkmasından bitimine kadar her aşamasında kıymetli vaktini ve görüşlerini benden esirgemeyen; manevi ve akademik desteğine her ihtiyaç duyduğumda bana yol gösterip kendimi güvende hissettiren ve kendisini tanımış olmaktan onur duyduğum değerli hocam Sayın Doç. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ'a çok teşekkür ederim.

Başta Sayın Dr. Murat BÜLBÜL olmak üzere yüksek lisans sürecinde tanıdığım, akademik gelişimimde katkıları olan, tanımaktan onur duyduğum, birbirinden değerli hocalarıma teşekkür ederim. Özel hayatımda da görüşmeyi sürdürmeyi dilediğim, zor anlarımda fikir ve bilgi alışverişi yaptığım, moral/motivasyon kaynağım değerli sınıf arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Eğitim hayatımı bir üst kademeye taşımam için beni yüreklendiren ve manevi desteğini her zaman hissettiren sevgili eşim Erkan Burak EROL' a ve bu zorlu sürecin bitmesini sabır ve olgunlukla bekleyen oğullarım Ömer Kerim EROL ve Serhan Akın EROL' a çok teşekkür ederim.

Pelin EROL

İSTANBUL, 2022

ÖZET

1913-2022 YILLARI ARASINDA EĞİTİM MEVZUATINDA SOSYAL ETKİNLİK OLGUSU

Erol, Pelin

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı, Eğitim Kurumları İşletmeciliği

Yüksek Lisans Programı

Danışman: Doç. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ

Haziran, 2022, 156 Sayfa.

Bu çalışmada 1913-2022 yılları arasında yürürlüğe giren ve sosyal etkinlikleri konu alan kanun ve yönetmelikler incelenmiştir. Alan yazına bakıldığında çalışmaların genellikle sosyal etkinliklerin paydaşlar üzerindeki etkileri, paydaşların sosyal etkinlikler hakkındaki tutumları veya iki yönetmeliğin karşılaştırılması konularında yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, yaklaşık 100 yıllık Cumhuriyet tarihi boyunca çocukların ve gençlerin sosyal, duygusal ve fiziksel gelişimine yönelik politik yaklaşımların sosyal etkinlikler bağlamında ortaya çıkarılmasıdır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden tarihsel araştırma deseni kullanılmıştır. Amaçlı örneklem tekniğiyle seçilen veriler doküman inceleme tekniğiyle toplanmıştır. Verilerin analizi sonrasında ortaya çıkan bulgular altı başlık altında ve “sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat”, “resmî törenlerle ilgili mevzuat” ve “eğitimle ilgili genel mevzuat” olmak üzere üç kategoriye ayrılarak incelenmiş ve betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır.

İnceleme sonucunda 1913-2022 yılları arasında “sosyal etkinliklerin tanımları”, “sosyal etkinliklerin amaçları”, “sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması”, “sosyal etkinliklerin paydaşları”, “sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri” ve “sosyal etkinliklerin fiziksel alanları” temaları altında ilgili mevzuat perspektifinden değişimi izlenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre Cumhuriyetin ilk yıllarında sosyal etkinlikler daha çok ders dışı eğitim öğretim faaliyetleri içerisinde yer alırken günümüzde daha kapsayıcı ve bilimsel ifadelerle tanımlanmakta; Cumhuriyetin ilk yıllarında sosyal etkinliklerin

amaçlarında Atatürk ve Türk milliyetçiliği vurgulanırken günümüzde öğrencinin sosyal, duygusal ve kişisel gelişimine yönelik amaçlar yer almakta; Cumhuriyetin ilk yıllarında sınırlı kişi ve kuruluşların paydaşlığıyla yürütülürken günümüzde toplumun her kesiminden kişi, kurum ve kuruluş ile işbirliği yapabilmekte ve eğitim mevzuatında hem geçmişte hem günümüzde sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ilgili hükümler belgelerde ağırlıklı olarak yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal etkinlik, ders dışı etkinlikler, örtük kazanım, sosyal-duygusal gelişim, eğitim politikaları, eğitim mevzuatı.

ABSTRACT

THE CASE OF EXTRACURRICULAR ACTIVITIES IN LEGAL REGULATIONS BETWEEN 1913- 2022

Erol, Pelin

Master Thesis, Department of Educational Administration, Management in
Educational Institutions Master' s Program

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İbrahim Hakan KARATAŞ

June, 2022, 156 Pages.

This study examined laws and regulations issued between 1913 and 2022 and is about extracurricular activities. When we research the literature, the studies generally aimed at the actors, the actors' attitudes about the extracurricular activities, or the comparison of two regulations. This research aims to reveal the political approaches of the approximately 100-year-old Republic to the social, emotional and physical development of children and young people towards extracurricular activities throughout its history.

Historical research design, one of the qualitative research methods, was used in the research. The data selected with the purposeful sampling technique were collected and analyzed with the document analysis technique. The findings that emerged after the analysis of the data are under six headings and divided into three categories as "legislation on extracurricular activities", "legislation on official ceremonies" and "general legislation on education". The data was interpreted by the descriptive-analytical method.

As a result of the examination, changes in "definitions of the extracurricular activities", "purpose of the extracurricular activities", "types and classification of the extracurricular activities", "actors of the extracurricular activities", "organizational processes of the extracurricular activities" and "physical spaces of the extracurricular activities" themes have been observed between the years 1913-2022.

According to the research results, while extracurricular activities were mostly included in extracurricular education in the Republic's first years, today, they are defined with more inclusive and scientific expressions. While Atatürk and Turkish nationalism were emphasized in the aims of extracurricular activities in the first years of the Republic, today, there are goals for the students' social, emotional and personal development. While it was carried out with the partnership of limited individuals and organizations in the Republic's first years, today, it can cooperate with individuals, institutions and organizations from all parts of the society. In the education legislation, the processes of organizing extracurricular activities in the past and today are predominantly in the documents.

Keywords: Extracurricular activity, implicit achievement, social-emotional development, educational policies, education legislation.

*Kendini gerekleştirme yolunda yiryen ocuklarımız ve genlerimize,
onları fark ederek yireklendiren meslektaşlarma ve canım oğullarm
mer Kerim ve Serhan Akın Erol'a ithaf edilmiştir.*

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM	i
İMZA SAYFASI.....	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	1
1.3. Araştırmanın Önemi	2
1.4. Sınırlılıklar.....	3
1.5. Tanımlar	3
İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Eğitim ve Eğitimin İşlevleri	5
2.1.1. Eğitimin Toplumsal İşlevleri.....	7
2.1.2. Eğitimin Ekonomik İşlevleri	9
2.1.3. Eğitimin Politik İşlevleri	11
2.1.4. Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Eğitimin İşlevlerinin Gelişimi.....	12
2.2. Eğitim-Öğretim Programları.....	15
2.2.1. Eğitim Programı	15
2.2.2. Öğretim Programı.....	16
2.2.3. Ders Programı	17
2.2.4. Örtük Program.....	18
2.3. Eğitimde Sosyal Etkinlikler Olgusu	19
2.3.1. Sosyal Etkinliklerin Tanımı	19
2.3.2. Sosyal Etkinliklerin Amaçları	21
2.3.3. Sosyal Etkinliklerin Sınıflandırılması	21
2.3.4. Sosyal Etkinlik Türleri	25
2.3.5. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları	29
2.3.6. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri	30

2.3.7. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları	33
2.4. İlgili Araştırmalar	35
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Deseni:	41
3.2. Çalışma Grubu:.....	41
3.3. Veri Toplama Aracı	42
3.4. Veri Toplama Süreci.....	42
3.5. Veri Analizi	43
3.6. İnanılrlık ve Tutarlılık	43
3.7. Etik	44
3.8. Araştırmacının Rolü	45
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR.....	46
4.1. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Tanımları.....	46
4.2. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Amaçları	51
4.3. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması.....	59
4.4. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Paydaşları	71
4.5. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri.....	80
4.6. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları	113
BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	121
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	121
5.1.1. Sosyal Etkinliklerin Tanımları Bakımından Görülen Değişiklikler.....	121
5.1.2. Sosyal Etkinliklerin Amaçları Bakımından Görülen Değişiklikler.....	122
5.1.3. Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması Bakımından Görülen Değişiklikler.....	123
5.1.4. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları Bakımından Görülen Değişiklikler.....	123
5.1.5. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri Bakımından Görülen Değişiklikler.....	124
5.1.6. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları Bakımından Görülen Değişiklikler.....	124
5.2. Öneriler	125
5.2.1. Araştırmacılara Öneriler	125
5.2.2. Politikacılara Öneriler	125
5.2.3. Uygulamaya Yönelik Öneriler	126
KAYNAKLAR	127
EKLER.....	138

EK-1 Mevzuat Listesi	138
Özgeçmiş	140

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmacılar ve MEB tarafından yapılan sosyal etkinliklerin sınıflandırılması.....	23
Tablo 2. Sosyal etkinliklerin tanımı ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası-sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat	46
Tablo 3. Sosyal etkinliklerin tanımı ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası-resmî törenlerle ilgili mevzuat	48
Tablo 4. Sosyal etkinliklerin tanımı ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat	49
Tablo 5. Sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat	52
Tablo 6. Sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- resmî törenlerle ilgili mevzuat	54
Tablo 7. Sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat.....	55
Tablo 8. Sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat.....	60
Tablo 9. Sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- resmî törenlerle ilgili mevzuat.....	64
Tablo 10. Sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat.....	66
Tablo 11. Sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat.....	71
Tablo 12. Sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- resmî törenlerle ilgili mevzuat.....	74
Tablo 13. Sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat.....	76

Tablo 14. Sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat.....	80
Tablo 15. Sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- resmî törenlerle ilgili mevzuat.....	86
Tablo 16. Sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat.....	98
Tablo 17. Sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat.....	113
Tablo 18. Sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- resmî törenlerle ilgili mevzuat.....	114
Tablo 19. Sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili yasal düzenlemelerin adı, yılı ve madde numarası- eğitim ile ilgili temel mevzuat.....	117

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. MEB Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzuna Göre Sosyal Etkinliklerin Sınıflandırılması	24
Şekil 2. MEB Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzuna Göre Sosyal Etkinlik Türleri.....	26

KISALTMALAR

GSYİH: Gayrisafi yurt içi hasıla.

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization).

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı.

GSB: Gençlik ve Spor Bakanlığı.

TTK: Talim ve Terbiye Kurulu.

RG: Resmî Gazete.

TD: Tebliğler dergisi.

AB: Avrupa Birliği.

M.Ö.: Milattan önce.

STK: Sivil toplum kuruluşu.

BİRİNCİ BÖLÜM: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Öğrencilerin çok yönlü gelişiminde ders içi etkinlikler kadar önemi olan, akademik kazanımları zenginleştiren, zaman yönetimi kavramını öğrenmeyi destekleyen ve estetik bakış açısı kazandıran (Erikçi, 2018) sosyal etkinliklerin öğrencilere sağladığı faydalarla ilgili alanda çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bunlara göre; sosyal etkinliklere katılımın öğrencilerin toplum sorunlarında aktif katılım göstermelerini sağladığı (Wren, 1999), daha teknik bir işgücü piyasası yetiştirmeye katkı sağladığı (Eccles vd., 2003), akademik başarıyı ve psikososyal gelişimi olumlu yönde desteklediği (Barnett, 2007; Marsh, 1992), biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimi olumlu etkilediği (Mahoney, 2000), öğrencilerin liderlik ve sosyal becerilerinin tohumlarını atmalarını sağlayarak onlara kariyer başarısı sağladığı (Bartkus vd., 2012), öğrencileri kimliklerini keşfetme ve kendilerini ifade etme noktalarında desteklediği, aynı zamanda sosyal ve beşeri sermaye oluşturmaya yardımcı olduğu (Feldman ve Matjasko, 2005) sonuçları ortaya konmuştur.

Türk eğitim sisteminde yapılandırmacı eğitim felsefesinin benimsenmesi ile birlikte öğrencilerin akademik, sosyal, mesleki ve kişisel gelişimleri daha önemli kavramlar olarak ele alınmaya başlanmıştır. Tüm bu kavramların gelişiminde anahtar rol oynayan etkenlerden biri de sosyal etkinlik olgusudur. Sosyal etkinlikler yoluyla ne istediğini bilen, güçlü ve zayıf yönlerinin farkında olan, ilgi ve becerilerini keşfetmiş bireyler yetiştirilmesinin mümkün olduğu araştırmalarla desteklenmektedir. Bu araştırmada sosyal etkinliklerin devlet eliyle nasıl uygulandığına ve uygulamaya koyulduğu dönemin şartlarına göre nasıl şekillendiğine yer verilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın temel amacı Türk eğitim sisteminde örgün eğitim kapsamında yer verilen sosyal etkinliklerin, Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkatinin yayımlandığı 1913 yılından itibaren ulusal çapta yaşanan sosyal, politik ve ekonomik dönüşümlere paralel olarak değişim yaşayıp yaşamadığını, yaşadıysa değişimin hangi yönde olduğunu tarihsel bir bakış açısıyla incelemektir.

Araştırmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıtlar aranmıştır:

1. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin tanımı nasıldır?
2. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin amaçları nasıldır?
3. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması nasıldır?
4. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin paydaşları nasıldır?
5. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri nasıldır?
6. 1913-2022 yılları arasında eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin yapılacağı fiziksel alanların tanımı nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde sosyal etkinlikleri konu alan çalışmalar incelendiğinde odaklanılan noktaların genel itibariyle sosyal etkinliklerin öğrenciler üzerindeki psikolojik, sosyal ve akademik etkileri (Karataş, 2019; Erkoç, 2019; Tepeköylü Öztürk, 2012; Ökten, 2019; Taş, 2019; Acar, 2017; Görkem, 2012); sosyal etkinliklere öğrenci, öğretmen, veli, ve idarecilerin algıları, tutumları ve bakış açıları (Durmuş, 2020; Ekmekci, 2006; Kesen, 2019; Balcıoğlu, 2013; Köprübaşı, 2014; Güneş, 2013); sosyal etkinliklerin uygulanması noktasında karşılaşılan sorunlar (Arslantaş, 1989; Selçuk, 2006); sosyal etkinliklerin uygulanmasında yönetici ve öğretmenlerin yetkinlikleri (Tetik, 2008) olduğu görülmüştür. Köse (2013), sosyal etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik yaptığı araştırmasında bu etkinliklerin nasıl sınıflandırılabileceğine dair önerilerin olduğu bir çalışma ortaya koyarken Balıkçı ve Tofur (2018) ise yasal metinlerde sosyal etkinlikleri konu alan bir çalışma yapmış ve 2005 ve 2017 yıllarında yürürlüğe giren Sosyal Etkinlikler Yönetmeliklerinin maddelerini karşılaştırmışlardır.

Sosyal etkinliklerin öğrenciler üzerinde bu denli olumlu etkileri olması ile birlikte bu etkinliklerin devlet eliyle nasıl ele alındığı konusu da önem kazanmaktadır. Hiyerarşik işleyişte, TBMM kararıyla yürürlüğe giren kanunlar ve başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzelkişileri tarafından çıkarılabilen yönetmelikler okullarda ve paydaş

kuruluşlar iş birliğiyle okul dışında uygulanmaktadır. Bu durum konuyla ilgili mevzuatı, eğitim çağında olan çocuk ve gençlerin geleceği ile ilgili önemli bir noktaya taşımaktadır. Türk eğitim sistemini bağlayıcı yasa ve yönetmeliklerin sosyal etkinlikleri ele alan hükümler üzerinden yaklaşık 100 yıllık değişiminin incelenmesi ve gelecek için öngöründe bulunabilmek için zemin oluşturmanın hedeflenmesi bu çalışmanın en önemli yanıdır.

Sosyal etkinliklerin örgün eğitim temelinde uygulanmasına ve yasal belgeler yoluyla nasıl ele alındığıyla ilgili tarihsel bir bakış açısıyla yaklaşılması bu çalışmanın özgün yanıdır. Bu araştırmada elde edilen sonuçlarla alanda çalışacak olan araştırmacılara katkı sağlanması hedeflenmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırma 1913- 2022 yılları arasında yürürlüğe giren kanun ve yönetmeliklerle ve sözü geçen mevzuatta sosyal etkinlikler kapsamında yer alan etkinliklerin *tanımı, amaçları, türleri ve sınıflandırılması, paydaşları, düzenlenme süreçleri ve fiziksel alanları* ile ilgili hükümlerle sınırlıdır.

Veri toplama süreci boyunca hemen hemen her mevzuat geçmişe dönük başka bir mevzuatın veri setine eklenerek incelenmesini gerektirmiştir. Araştırma sırasında belgeler okundukça geriye dönük tespit edilen 1915 Mekatib-i İbtidaiye-i Umumiye Talimatnamesi, talimatnamenin 1923 değişikliği ve 1929 İlk Mektepler Talimatnamesi, zaman yetersizliği ve Covid-19 pandemi tedbirleri sürecinde kaynağa erişim zorluğu nedeniyle araştırmaya dahil edilememiştir.

1.5. Tanımlar

Öğretim programı: Her bir ders için öğrencilerin ulaşması hedeflenen genel amaçlar, genel amaçlara ulaşırken öğrencilerin kazanması gereken bilgi, beceri ve tutumlardan oluşan kazanımlar ve kazanımlara ulaşırken kullanılacak öğretim ve değerlendirme yöntemleri, teknikleri ve stratejilerin tümünün sunulduğu programdır (MEB, 2022).

Sosyal etkinlik: Öğretim programlarıyla beraber bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile bu kapsamdaki diğer sosyal etkinliklerdir (MEB, 2019a).

Ders dışı etkinlik: Okulda, ders saatleri dışında, eğitimin genel amaçlarına uygun olarak, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda, kişiliklerini geliştirmek amacıyla, okul idaresinin bilgisi dahilinde rehber öğretmen gözetiminde yapılan planlı, programlı ve düzenli çalışmalar (Tepeköylü Öztürk, 2012).

Bilimsel etkinlik: Öğrencinin bir konuya merak duyması ile yola çıkıp bilimsel araştırma yöntem ve basamaklarını izleyerek okul içi veya okul dışında gerçekleştirdiği etkinlikler (MEB, 2017b).

Kültürel etkinlik: Öğrencilerin okul içinde veya okul dışında gösteri sanatları, geziler, sözlü gelenek ve anlatımlar gibi somut ve somut olmayan kültürel miras öğelerine ilişkin yaptıkları tüm faaliyetler (MEB, 2017b).

Sportif etkinlik: Öğrencilerin bireysel veya takım halinde yaptığı, fiziksel ve zihinsel etkinlikler ve spor müsabakaları (MEB, 2017b).

Sanatsal etkinlik: Öğrencilerin düşünce, durum ya da olayları belli bir beceri ve hayal gücü kullanarak ifade ettiği özgün etkinliklerin tümü (MEB, 2017b).

Toplum hizmeti çalışmaları: Öğrencilerin topluma, kendilerine, ailelerine ve çevrelerine duyarlı, gönüllülük bilincine sahip, çözüm üretebilen, diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde çalışabilen bireyler olarak yetiştirilmesi amacıyla yapılan faaliyetler (MEB, 2017b).

Resmî törenler: Ulusal ve resmi bayramlarda okul içi veya okul dışında yapılan, görevlilerin ve protokolün katılımıyla gerçekleşen törenler (TBMM, 1981).

Eğitici çalışma: Okulda düzenlenen öğretim yılı açılış-kapanış ve bayrak törenleri, kutlanması gereken belirli günler ve haftalar, milli ve mahalli oyunlar, müsamere, konser, sergi, yarışma vb. etkinlikler (MEB, 1976).

Öğrenci kulübü: Öğrencilerin öğrenim hayatları boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmaları amacıyla oluşturulan grup (MEB, 2017a).

Tableau vivant: 1831'den 1920'lere kadar Avrupa'da popüler olan ve canlı tablo olarak da bilinen; sanatçıların kostümlü ve makyajlı bir şekilde, iyi bilinen bir sanat eserini ya da tarihten sahneleri canlandırdığı performans sanatı türü (Chapman, 1992).

İKİNCİ BÖLÜM: KURAMSAL ÇERÇEVE

2. İLGİLİ LİTERATÜR

Araştırmanın bu bölümünde eğitim kavramı ve sosyal etkinlikler ile eğitimin ilişkisini ortaya koyabilmek amacıyla eğitimin işlevleri açıklanmıştır. Eğitimin toplumsal, ekonomik ve politik işlevleri ve Türkiye’de Cumhuriyet döneminde eğitimin işlevlerinin gelişimine değinilmiştir. Ardından öğretim programları ve örtük programlar kapsamında sosyal etkinlikler açıklanmıştır.

2.1. Eğitim ve Eğitimin İşlevleri

Sosyal etkinlikler, öğrencilere bazı nitelikler kazandırması hedeflenen etkinliklerdir. Bu niteliklerin eğitimin işlevleri ile ilişkisi bulunmaktadır. Bu sebeple sosyal etkinliklere değinmeden önce eğitimin işlevlerini ortaya koymak, sosyal etkinliklerin eğitim mevzuatında eğitimin işlevlerine katkı sunup sunmadığını anlamak için önemlidir.

İnsanların yerleşik yaşama geçmelerinden itibaren -günümüzdeki şekline benzemese de- eğitim etkinliklerinin var olduğu kabul edilmektedir (Tunç, 2009). Dönemin şartlarına bağlı olarak toplumların ekip biçmesinde, devleti yönetmesinde, otoritenin istediği standartlarda bir vatandaş profili oluşturmada, var olan kültürünü koruyup yaşayışında devam ettirmesinde ve zaman ve şartlar değişse de bu döngünün sürmesinde insanın yardımcısı eğitim olmuştur.

Orta Çağ’ dan çıktıktan sonra Avrupa, Rönesans Hareketiyle; heykel, resim, mimarlık gibi sanat dallarına ve pozitif bilimlere yönelerek canlanmayı ve güçlenmeyi hedeflemiştir. Coşkun (2003: 48)’a göre İtalyanlar; "geriye baktıklarında gurur duydukları klasik çağ ile yeni tekrar doğuş çağı ortasındaki dönemin, sadece üzücü bir ara veriş, ‘Orta Dönem’ olduğunu umuyorlardı. Böylece yeniden doğuş ya da Rönesans, ortalarındaki dönemin adı da Orta Çağ olarak belirlendi" (B.H. Gombrich, 1999: 223, aktaran Coşkun, 2003). Rönesans’ ın ardından gelen ve Avrupalıların Aydınlanma Çağı olarak adlandırdıkları dönemde, insan zihninin doğduğunda boş olduğunu ve eğitim yoluyla insana istenen biçimin verileceğini savunan

aydınlanmacıların öncülüğünde ve teknolojinin de gelişmesi ile eğitim başka bir şekil almıştır. Matbaanın icadından sonra Sanayi Devrimi ile birlikte üretim faaliyetlerinde makineleşme hız kazanmış ve bu makinaları kullanacak nitelikte iş gücü ihtiyacı doğmuştur (Tunç, 2009). Bu nitelikteki iş gücünü oluşturma tek yolu da kuşkusuz eğitimidir.

Eğitim tek boyutta ele alınacak bir kavram değildir. Ana maddesi insan olduğu için insanı etkileyen her boyutta düşünülmesi, analiz edilmesi ve planlanması gerekmektedir. Günümüzde eğitim politikaları; ekonomik, politik, pedagojik, sosyolojik, kültürel boyutlarıyla ele alınıp ulusal ve evrensel beklentiler ve değerler ışığında hazırlanmaktadır. 1948 İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ırk, millet, cinsiyet ve din ayrımı olmaksızın her şahsın eğitim hakkı olduğu ve ilk ve temel eğitimin ücretsiz olması gerektiği açıklanmıştır (RG, 27 Mayıs 1949, Sayı 7217).

Bilgi, geçmişte resmî kurumlar olmadan da aktarılıyordu ve halen aktarılabilir. Sokrates Platon' u, Platon Aristoteles' i, usta çırakını, ebeveyn çocuğunu eğitmiştir fakat büyük sayılarda sıradan insana, eğitmek amacıyla çok küçük yaşlardan itibaren ulaşabilenler sadece okullardır (Goldin, 2016). Eğitimde fırsat eşitliği sağlama açısından okullar, demografik, ekonomik ve coğrafi şartlar göz önünde bulundurularak her vatandaşın eğitim hakkından faydalanabilmesi amacıyla hizmet veren kurumlardır.

Eski eğitim sistemleri, bilginin hızla yön değiştirdiği günümüzde geçerliliğini kaybetmiş ve şekil değiştirmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrası eğitime önem veren ülkelerin hızla gelişmesi, diğer ülkeleri de eğitim üzerinde daha detaylı düşünmeye zorlamıştır. Dönemin önde gelen müfredatlarını planlayanlar, planları çocukların günlük yaşamlarına daha uygun hale getirerek bilgi aktarım süreçlerini kısaltmışlardır (Arnot, 2006). Öğrencilerin giderek daha fazla dijital beceriye sahip olması, internet aracılığıyla bilgi edinmesi, üretmesi ve yayması (Cardoso, 2019) sebebiyle, Prensky (2001) tarafından “dijital yerliler” olarak tanımlanan bu yeni öğrenci tipinin teknolojiye ayak uydurma hızına uyum sağlamak da öğretmenlerin görevlerinden biri haline gelmiştir.

Türkiye de modernleşme sonrası sanayi devrimi ve ulus devlet anlayışı ile birlikte benimsediği davranışçı eğitim yaklaşımından küreselleşme hareketi sonrası bilgi toplumu olmanın getirdiği yeni süreçte yapılandırmacı eğitim yaklaşımını

benimsemiştir (Karataş, 2018). Yapılandırmacı yaklaşım, çok boyutlu bir öğrenme sürecini hedefleyen bir eğitim felsefesidir. Yapılandırmacılık özünde, bilginin kişiye özgü deneyimleriyle yapılandırılmasıdır. “Temel dayanağı bilgiyi aktarmak değil, bilginin yeniden yapılandırılması olan üretici öğrenme, keşfederek öğrenme, duruma bağlı öğrenme gibi teorilerin birleşmesi ile oluşan görüştür” (Akınoğlu, 2005). Süreçte her bireyin öğrenme hızı, zihinsel gelişimi ve bilgiyi işleme yolu farklı olduğundan tek tip bir öğrenme çıktısı öngörülmemektedir. Bu doğrultuda, yeni eğitim modelinde ölçme değerlendirme de çeşitlendirilmesi hedeflenmiştir (Güneş, 2005). Yeni eğitim müfredatıyla birlikte öğretmenin “bilginin kaynağı” olma durumu geride kalmıştır. Öğretenden ziyade öğrenenin merkezde olduğu eğitim modeli “balık tutmayı” öğretmenin “balık vermek” ten daha değerli olduğunu hatırlatmakta ve öğrenen için daha faydalı olmaktadır. Nitekim Yılmaz (2017)’ın araştırmasına göre modern eğitim felsefelerini benimseyen ve derslerinde uygulayan öğretmenlerin öğrencilerinde başarıya ilişkin motivasyonun klasik felsefeleri uygulayan öğretmenlerin öğrencilerinden daha yüksek olduğu belirtilmiştir. 2018 yılı Ekim ayında açıklanan 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde iyi yetişmiş öğretmenler aracılığıyla “çerçeve müfredat”lar oluşturularak okullar arası eşitsizliğin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir (MEB, 2018a).

2.1.1. Eğitimin Toplumsal İşlevleri

İnsanın doğayla ve çevresiyle baş edebilme çabalarının sonucunda; tek başına başaramadıklarını diğer insanlarla iş birliği yaparak başardığını gördükçe, toplum denen gerçeklik ortaya çıkmıştır (Arslan ve Arslan, 2018). “İnsan, birden çok bilim alanının bir inceleme konusu olup eylemde bulunan, arzu eden, özgürlük isteyen, otoriteye bağlanan, çalışan, üreten, değer ve kültür oluşturan, inanan, konuşan, bilen, öğrenen, eğitilebilen ‘sosyal bir varlık’ olarak tanımlanmaktadır” (Şişman, 2015, s. 67). Bu nedenle toplumun ve eğitimin birbirinden bağımsız düşünülmesi imkansızdır. Toplumun tüm kesimlerindeki insanlar eğitimin kapsama alanına girmektedir. Bu sebeple toplumun yapısı eğitimi, eğitimin işleyişi de toplumu direkt olarak etkilemektedir.

İnsan sosyal bir varlıktır ve ilk sosyal çevresi de ailesidir. Ailenin eğitim durumu o ailede doğmuş olan çocukların da gelecekteki muhtemel eğitim durumlarını

belirlemektedir. Sosyo ekonomik durum da eğitimde başarıyı belirleyen aktörlerden biridir. Ailesinin sosyo ekonomik düzeyi daha iyi olan öğrenciler, düşük düzeyde sosyo ekonomik konumda bulunan arkadaşlarından daha başarılı olmaktadır (Köse, 1990, s. 16).

İnsanın davranışları ilk olarak ailede şekillenmeye başlar ve eğitim süreci hayatının ilk yıllarında eğitim kurumlarında devam eder. Okulun da eğitim veren, eğitim gören, çalışan ve yöneten bireylerin içinde yaşadığı bir toplum olduğu (Karataş, 2015) düşünüldüğünde, bu mikro düzeydeki toplumun da her açıdan birçok farklılığa sahip bireylerden oluştuğu söylenebilir. Bu sebeple okul, bireyin sosyalleşme sürecinde en etkili ve en kalabalık duraklarından biridir. Bireyin ailede kazanmış olduğu istenmeyen davranışları varsa, bunlar okullarda eğitim yoluyla söndürülebilmektedir. Okulda olumlu davranışlar pekiştirilirken istenmeyen davranışlar da çeşitli şekillerde ve düzeylerde cezalandırılmaktadır (Şişman, 2015, s. 73). Eğitim bu yönüyle toplumsal kontrolü de sağlamaktadır. Okul, toplumu oluşturan bireylere doğru davranışı kazandırmak ve toplum düzenini sağlamak açısından en etkili sosyal ortamlardan biridir.

İnsanlar yaşadıkları toplumun değerleri ve kültürüyle bir bütündür. Bu sebeple öncelikle yerel, daha sonra ulusal ve evrensel toplumun da bir üyesi olarak tüm bu halkaların değer ve kültürüyle ters düşmeyecek şekilde yetişmelidir. Şişman (2015)’a göre insan davranışlarının çoğu sonradan öğrenilmiş davranışlardır. Bu nedenle insanların içinde bulunduğu kültüre ve topluma göre duyguları, davranışları, ritüelleri ve sembolleri de değişmektedir. Kültürün önemli bir yapı taşı olan semboller, temelde iletişim kodlarıdır. Her toplum mutlaka kendine ait semboller üretir (Alver, 2010). Bu kültürel farklılıklar eğitimde de kendini gösterir. Her toplumun eğitimden beklentisi birbirinden farklı olabilir fakat evrensel değerler ve çağın ihtiyaçları, çoğu toplumun eğitimde dikkate aldığı faktörlerdir.

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun “*Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri*” başlığı altında belirtilen “eğitimde imkân ve fırsat eşitliği” ilkesi ile toplumun her tabakasından gelen bireylere eşit eğitim verilmesi hedeflenmiştir. Bu şekilde sosyo ekonomik olarak alt seviyelerde olan ailelerin çocukları da üst sosyo ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarıyla aynı sınıfta aynı öğretmenlerden eğitim görmekte;

sosyal çevreleri sosyo ekonomik durumlarının belirlediği çevreyle sınırlı kalmamaktadır.

Toplumsal hareketliliğin meydana gelmesinde eğitim en önemli belirleyicilerdendir. Toplumsal hareketlilik; bireyin bir toplum içindeki sosyal tabakalar içinde yatay veya dikey hareket etmesi sonucu oluşur. Yatay hareketlilikte birey aynı seviyedeki sosyal tabakalar arasında yer değiştirirken (kuaför dükkanını kapatıp terzi dükkânı açmak), dikey hareketlilikte birey alt veya üst sosyal tabakalar arasında yer değiştirmektedir (yoksul bir ailede yetişen bir öğrencinin tıp fakültesi kazanıp doktor olması). Eğitimde demokratik yaklaşımın, imkân ve fırsat eşitliğinin olduğu toplumlarda eğitimin bireyi üst toplumsal tabakaya taşıyacağı inancı ve beklentisi yaygındır. Aynı zamanda “Toplumsal alt tabakalarında yer alan insanlar için eğitim, yegâne bir sosyal hareket aracı olmaktadır” (Şişman, 2015, s. 73).

2.1.2. Eğitimin Ekonomik İşlevleri

II. Dünya Savaşı sonrası Amerika ve Japonya gibi ülkelerin hızlı kalkınması dikkat çekmiş ve ekonomistleri bu çerçevede araştırma yapmaya itmiştir. Gelişen üretim ve teknolojik yeniliklerde en büyük payın eğitime ait olduğunun fark edilmesi çok uzun zaman almamıştır. Bunun üzerine bilim insanları; insan, eğitim ve ekonomik kalkınma unsurlarını birlikte ele almaya başlamış ve çok güçlü bağlantılar ortaya koymuşlardır. Yapılan araştırmalar, nitelikli insan gücünün ekonomiye direkt etkisini göstermektedir. “Türkiye’de ortaöğretim altı eğitim almış kişilerin kazancının 100 puan üzerinden 63, yükseköğretim eğitimi almış kişilerin kazançları ise 100 üzerinden 234” (Ükünç, 2016) olması, gelir düzeyi-eğitim ilişkisini ortaya koyan bir örnektir.

Teknolojik gelişmeleri, sanayideki gelişmeleri, eğitimdeki yenilikleri, çağın getirdiği yeni ekonomik sistemleri üreten hep “insan”dır. İnsanlar ve diğer türler arasındaki temel fark; bilginin insanlar arasında aktarılması ve korunmasıdır. Bu koruma ve aktarma, modern dünyanın ekonomik büyümesine yol açmıştır. Okul denen kurumlar olmasaydı bu iletim ve dağıtım bu kadar geniş tabana ve kitlelere yayılamayacaktı (Goldin, 2016).

1960 sonrasında ekonomistler, eğitim ve ekonomi arasındaki ilişkiyi araştırmaya ciddi olarak eğilmiş ve “Beşerî sermaye” kavramı üzerinde durulmuştur. Beşerî sermaye,

bir ekonomik sistem içerisinde bulunan insanların kendine yaptığı yatırım sonucunda sahip olduğu bilgi ve becerilerin tümü olarak adlandırılabilir (Eser ve Gökmen, 2009). Aynı zamanda, beşerî sermaye ona sahip olan kişiden ayrılamaz; maddi mülkiyete el koyulabilirken fiziksel sermayeyi kimse kişiden alamaz. İnsan sermayesinin ömrü de kişinin ömründen uzun olamaz. Bu yüzden erken yaştan itibaren insan sermayesine yatırım yapmak daha akıllıca olacaktır (Schultz, 1993). Dünyada okul öncesi eğitime son yıllarda önemli yatırımlar yapılması da Schultz' un görüşüne paralel biçimde açıklanabilir. Eğitim yoluyla kazanılan bilgi ve beceriler insanın kendisine katkı sağladığı gibi, içinde bulunduğu ekonomik örgüte de pozitif etkide bulunmaktadır. Eğitimli kişilerden oluşan iş gücü ile ekonomik kalkınma arasında çok güçlü bir ilişki olduğu düşüncesi, yapılan çok sayıda çalışmayla desteklenmiştir; bu sebeple de ülkeler insan yetiştirme faaliyetlerini günümüzde profesyonellerin ellerine bırakmış durumdadır. Küresel boyutta ekonomik ve sosyal ihtiyaçları gereğince iyi yetişmiş beşerî sermayeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda her ülkenin kendi kalkınma hedefleri ve stratejileri vardır. Eğitim politikaları kadar eğitimde fırsat eşitliğinin de ne derecede sağlandığı da kalkınma üzerinde etkili olmaktadır (Schütz, Ursprung ve Woessmann, 2005).

Schultz (1961); tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişte, tarım çalışanlarını tarım dışı işlerde çalıştıran işletmelerin aynı ırk, yaş ve cinsiyette olmalarına rağmen tarım işçilerini sanayi işçilerinden önemli ölçüde daha az maaşla çalıştırdıklarını söylemektedir. Sanayi ekonomisinin yaygınlaşması, yarım yüzyıl içerisinde yükseköğretimin önemini de beraberinde getirmiştir. Eğitime daha fazla yatırımın yapılması, dolaylı olarak daha başka etkileri doğurmuştur. Faggian ve McCann (2009)'e göre; bir bölgede faaliyet gösteren bir yükseköğretim kurumunun oluşu, o bölgenin kalkınmasında etkili olmaktadır çünkü o bölgeye doğru beşerî sermaye göçü meydana gelmiş demektir. Benhabib ve Spiegel (1994)' e göre; insani sermayeye bağlı olan belirli koşulların öne çıkması durumunda ülkelerin büyüme oranları arasında ciddi farklar oluşacak, lider ülkeler beşerî sermayede avantajlı durumdaki ülkeler tarafından kısa zamanda rahatlıkla geçilebilecek, beşerî sermayede en yüksek stok kimdeyse zaman içinde teknolojiye öne çıkan ülke olacak ve beşerî sermaye avantajı korunduğu sürece liderliğini koruyacaktır. Bunun bir kanıtı olarak aynı araştırmada incelenen 78 ülkede eğitimin GSYİH' yı etkilediği sonucuna varmışlardır. Açıkça

görülmektedir ki; insana ve insanın eğitilmesine yapılan yatırım, beraberinde ekonomik büyüme ve kalkınmayı da getirmektedir.

2.1.3. Eğitimin Politik İşlevleri

Toplumu ilgilendiren her sektörde olduğu gibi, eğitimde de politika oluşturmak devletler için gereklidir. İnsanoğlunun eğitimden beklentisi her dönemde olduğu gibi günümüz dünyasında da yeniden değişmekte ve şekillenmektedir. Eğitim sürecinin sürekli değişen dinamik bir süreç olmasından dolayı ulusal eğitim politikalarının da dünyada olup bitenden etkilenmemesi ve bu doğrultuda şekillenmemesi mümkün değildir.

Tuzcu (2002)'nin ifadesiyle AB eğitim politikalarının temel amacı “üye ülkeler arasında iş birliğini ve dayanışmayı sağlamak amacıyla, üye ülke yurttaşları arasındaki karşılıklı anlayışı özendirmek ve Avrupalılık bilincini aşılacak, bu süreçte öğrenci ve öğretmenleri eğitmek ve tüm ar-ge alanlarına etkin katılımlarını sağlamak” olarak belirtilmiştir. AB'nin eğitimle ilgili temel amaçlarından biri de çok yönlü bir kültür ve eğitim birliği oluşturmaktır (Gültekin ve Anagün, 2006). Avrupa Komisyonu, Education and Training 2020 (ET 2020) adını verdiği ve AB üye ülkeleri için oluşturulan iş birliği çerçevesinde; çok dillilik, göçmenlerin eğitimi, erken çocukluk eğitimi, okul politikaları, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi, yüksek öğretim ve uluslararası iş birliği konuları üzerinde politika çalışmaları yapılacağını belirtmiştir (E.C., 2020). Eğitim yoluyla nitelikli ve sorumluluk sahibi vatandaşların yetiştirilmesi, toplumun mevcut ve gelecekteki ihtiyaçlarına yönelik ihtiyaçlarına uyum sağlayan kursların açılması, yaşam boyu eğitim için gerekli fırsatların sağlanması, tüm disiplinlerde, disiplinler arası araştırma uygulanması, uzaktan eğitim veya sanal enstitüler gibi çeşitli öğrenme ortamlarının sağlanması, toplum değerlerinin korunmasına ve pekiştirilmesine katkıda bulunacak eleştirel, bağımsız ve insancıl bakış açılarının oluşturulması yeni pedagojik yöntemlerin yeni değerlendirme yöntemleriyle uyumunu sağlayacak bir eğitim sisteminin benimsenmesi UNESCO'nun Dünya Yüksek Öğretim Deklarasyonunda değindiği eğitim hedefleridir (Cardoso, 2019).

Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinin 1. fıkrasında Milli Eğitimin genel amaçları şu ifadelerle belirtilmiştir (RG, 24 Haziran 1973, Sayı 14547):

“Türk Milletinin bütün fertlerini Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek...”.

Aynı kanunun 5. maddesinde ise Milli eğitim hizmetinin, vatandaşların istek ve yetenekleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlendiği belirtilmiştir (RG, 24 Haziran 1973, Sayı 14547). İçinde bulunduğu coğrafyayla ve kültürüyle, hedeflenen işgücü yelpazesıyla, sağlıklı ruhsal gelişimle ve istenen vatandaş profiliyle uyumlu şekilde hazırlanan eğitim programları; ülkelerin her açıdan gelecekteki insan profilinde büyük ölçüde etkili olmaktadır. Özetle eğitimin politik işlevi, bahsedilen tüm evrensel ve milli değerlere sahip, bedenlen ve ruhen sağlıklı, sorumluluk bilinci olan, içinde bulunduğu topluma faydalı meslek sahibi vatandaş yetiştirmektir.

2.1.4. Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Eğitimin İşlevlerinin Gelişimi

Türk eğitim sistemi Cumhuriyet tarihi boyunca dönemin getirdiği şartlar ve ihtiyaçlar doğrultusunda şekillenmiştir. Türk eğitiminin eğitim politikaları bağlamında beş döneme ayrıldığını belirten Asrı (2015), bu dönemleri; devlet politikası olarak oluşturulan, laiklik, ulusal eğitim, modern-laik ulus devletin inşası kavramlarının ön plana çıktığı, köklü değişimlerin yapıldığı *Millileştirme dönemi* (1923-1938), Atatürk ilke ve inkılaplarının eğitime yansımalarının devam etmesinin yanı sıra II. Dünya Savaşından sonra Amerika ile yakınlaşma sonucunda liberalleşme, özelleşme ve girişimcilik kavramlarının öne çıktığı *Hümanistleştirme dönemi* (1938-1950), Batıcılık ve gelenekselcilik kavramlarının ön plana çıktığı, Amerikan etkisiyle davranışçı eğitim felsefesinin benimsendiği *Amerikalılaştırma dönemi* (1950-1960), devletin eğitim üzerindeki sorumluluklarının arttığı ve eğitim politikalarının kapsamının genişletildiği *Planlı dönem* (1960-1980) ve küreselleşme anlayışının

gelişmesiyle 1980 sonrasında “birey odaklı eğitim”in ve eğitimde ticaretleşmenin ön plana çıktığı *Neoliberalizm dönemi* (1980 sonrası) olarak adlandırmıştır.

Kurtuluş Savaşı yıllarında öncelik, eldeki eğitim imkanlarını korumak ve iyi idare edebilmektir. Anadolu köylerinin %98 kadarında okul bulunmamaktaydı. Eğitim kurumları daha çok şehir ve kasabalara yayılmış durumdaydı. Arşivlerinin, dosyalarının ve memurlarının bulunduğu İstanbul işgal altında olmasına ve çalışmaya hazır, örgütlü bir bakanlık olmamasına rağmen 2 Mayıs 1920’ de Ankara Hükümeti tarafından kurulan MEB’in programında özetle şu esaslar yer almaktadır:

- Çocukların eğitimini milli ve dini hale getirmek,
- İş kurabilecek, üretebilecek, kendine güvenen çocuklar yetiştirmek ve eğitim kurumlarını bilimsel ve çağdaş temeller üzerine inşa etmek,
- Milli esaslarımıza uygun yeni ve bilimsel ders kitapları hazırlamak, halk dilinden toplanan kelimelerle bir Türkçe sözlük oluşturmak,
- Dünya klasiklerini Türkçe’ye çevirmek,
- Eski eserlerin tespit edilmesini ve korunmasını sağlamak,
- Elde bulunan okulları iyi idare etmek (Başgöz, 2016).

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte birçok alanda köklü değişiklikler uygulanmaya başlanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk milli bir eğitim programının geliştirilmesini isterken Türk kültürüyle ilgisi olmayan, bilim dışılıktan, doğu ve batıdan gelebilecek etkilerden uzak, tamamıyla Türk tarihi ve kültürüyle uyumlu bir kültürü kast etmiştir (Kaplan, 2019:138). Mart 1924’te Millet Meclisi tarafından kabul edilen ve dönemin eğitim alanında yapılan en önemli reformu sayılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile bütün medreseler ve okullar Eğitim Bakanlığı’na bağlanmıştır (Kaplan, 2019:159).

1930-1940’larda İsmail Hakkı Tonguç ve Hasan Ali Yücel’ in de aralarında bulunduğu bir dizi Cumhuriyetçi eğitimcinin ön ayak olmasıyla, nüfusun %87’ sini oluşturan köylü nüfusun eğitimi ile ilgili olmak üzere Türk eğitimi iki yeni kavramla tanışmıştır: Halk Evleri ve Köy Enstitüleri. Halk Evleri köylü nüfusa çiftçilik teknikleri, hijyen ve salgın hastalıklardan korunma konusunda eğitim verme, Köy Enstitüleri ise köylü çocukları geleceğin öğretmenleri olarak yetiştirme amacıyla açılmıştır. Köy Enstitüleri, açıldıktan sonraki dönemde de modern sanat, dünya edebiyatı ve el

sanatları eğitimleri aracılığıyla kırsal kesimin kendi entelektüellerini oluşturmaya devam etmiştir. ABD ve Avrupa'daki reform ve okul örnekleri incelenerek oluşturulan eğitim programları sayesinde Köy Enstitüleri, 1940-1948 yılları arasında 20 binden fazla öğretmen, tıp asistanı ve akademisyen yetiştirmiştir (Nohl ve Somel, 2020:3).

1980 sonrasında dünyada gelişen liberalizm ve serbest piyasa hareketinden etkilenen Türk eğitim sistemi rekabet, özelleşme gibi kavramlarla tanışmıştır. Nüfus artışı, ağırlıklı olarak güneydoğuda görülen terör olayları ve iç göçler sebebiyle şehirlerde nüfus bakımından muazzam bir büyüme yaşanmış, bu da kentsel eğitim talebinin artmasına yol açmıştır. Artan nüfusla birlikte sosyal konumlandırma amaçlı eğitimin önemi de artmıştır. Bir tarafta devlet eliyle eğitimin özelleştirilmesi süreci yaşanırken diğer tarafta da standart bir sınavla üniversiteye girmeye çalışan farklı seviyelerdeki okullardan mezun öğrenciler; özel dersleri, dershaneleri veya özel okulları tercih ederek kısıtlı sayıda öğrenci alan üniversitelere girmeye çalışmak durumunda kalmışlardır (Nohl ve Somel, 2020:6).

Modern dünyanın etkisiyle Türkiye'de de eğitimin temel amacı meslek edindirme ve iş bulma şeklinde dönüşmüştür. Bu geçiş döneminde daha yüksek öğrenim görenler kamuda daha yüksek konumlara gelmişlerdir. *“Ancak eğitime erişimin çok genişlediği ve okullaşma oranının neredeyse tamamlandığı bir sosyal yapıda eğitimin meslek ve iş edindirici işlevi zayıflamış, sosyal konum kazandıran rolü de neredeyse tamamıyla bitmiştir. Bu durum toplumda yeterince algılanamadığı için ortaya çıkan netice eğitimin başarısızlığı olarak yorumlanmaktadır”* (Sunar, 2020). Geleceğin iş gücünün ne şekilde yetiştirilmesi gerektiği üzerinde titizlikle düşünülmesi ihtiyacı doğmuş ve bu doğrultuda çok yönlü çalışmalar yapan MEB tarafından 2023 Vizyon Belgesi kamuoyuna sunulmuştur. 21. yy. becerilerine öğrencilerden önce öğretmenlerin sahip olması gerektiği; Vizyon Belgesinde geçen *“etkin rehberlik, karakter gelişimi, meslek etiği”* ifadeleriyle vurgulanmıştır (Gümüş, 2020). 2023 Vizyon Belgesi'nin temel amacı; *“çağın ve geleceğin becerileriyle donanmış ve bu donanımı insanlık hayrına sarf edebilen, bilime sevdalı, kültüre meraklı ve duyarlı, nitelikli, ahlaklı bireyler yetiştirmek”* olarak belirlenmiştir. Vizyon Belgesindeki ifadeyle, Türkiye'nin istenen atılımın gerçekleştirebilmesi için *“adil, insan merkezli, öğretmen temelli, kavramda evrensel, uygulamada yerli; esnek, beceri ve görgü odaklı; hesap verebilir,*

sürdürülebilir...” (MEB, 2018a:10) bir eğitim dönüşümü üzerinde durulmuş ve bu doğrultuda hazırlanan yeni eğitim programları uygulanmaya başlanmıştır.

2.2. Eğitim-Öğretim Programları

Öğretim programları, modern kitlesel eğitimin ve okulun temelini oluşturmaktadır. Sosyal etkinlikler de bu programlar çerçevesinde, örtük program kapsamında yürütülmektedir. Sosyal etkinliklerin bu programlar içerisindeki yerinin ve işlevinin anlaşılabilmesi için eğitim programı, öğretim programı, ders programı ve örtük program kavramları açıklanmıştır.

2.2.1. Eğitim Programı

Eğitim programı (curriculum) teriminin tarihi; Roma’da M.Ö. birinci yüzyılda Julius Ceaser ve askerlerinin oval biçimli koşu pistlerini at arabalarının koşu pisti olarak kullandıkları, Latince’ de “curriculum” denen bu koşu yollarını kullandıkları zamana kadar uzanmaktadır. Bu kavram zaman içinde “izlenen yol” anlamında eğitim programı (curriculum) için kullanılmaya başlamıştır. Genel olarak eğitim programı; okuldaki her şeyi kapsamakla birlikte, planlı yapılan okul dışı aktiviteleri de ifade etmektedir (Demirel, 2011). Eğitim programları; inançları, değerleri, tutumları, bilgi ve becerileri ve eğitimle ilgili her şeyi içermektedir (Mulenga, 2018).

Eğitim programları hazırlanırken eğitim psikolojisinin ve devletler tarafından belirlenen eğitim felsefesinin dikkate alınması gerekmektedir (Fraser ve Bosanquet, 2006) çünkü yetiştirilmek istenen insan profilinin çerçevesi, nihai halini eğitim programları sayesinde almaktadır.

Eğitim programları hazırlanırken genel olarak aşağıdaki dört öge dikkate alınmaktadır:

1. *Öğrencilerin kazanması hedeflenen eğitim amaçlarının tespit edilmesi:* Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor amaçları içerir. Eğitimde “neden öğretmeliyiz?” sorusunun cevabını oluşturur.
2. *Amaçlara ulaşmak için gereken içeriğin, öğrenim yaşantılarının belirlenmesi:* İçerik, öğretim programında öğrencilere sunulacak olan konuları/etkinlikleri ifade eder. Eğitimde “ne öğretmeliyiz?” sorusunun cevabını oluşturur.

3. *Eğitim içeriğinin öğretme-öğrenme etkinlikleri ile hedef öğrencilere sunulması*: Eğitim durumları olarak da tanımlanan öğrenme-öğretme etkinlikleri, sınıf içerisinde öğretmenin hangi yöntem ve teknikleri kullanarak hedeflenen içeriği öğrencilere sunacağını belirten kavramdır. Eğitimde “nasıl öğretmeliyiz?” sorusunun cevabını oluşturur.
4. *Hedeflenen kazanımların ne ölçüde gerçekleştiğinin değerlendirilmesi*: Eğitim sonrası amaçlara ne derece ulaşıldığının tespit edildiği adımdır. Değerlendirme yapılırken, hazırlanan değerlendirme materyallerinin, belirlenen hedefleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Ölçme-değerlendirme, eğitimde “ne kadar öğretebildik?” sorusunun cevabını oluşturur (Şişman, 2015).

Eğitim programları, okullara uygulanmış en genel halini *öğretim programlarıyla*, daha detaylandırılmış halini ise *ders programları* aracılığıyla almakta ve hedef kitleye ulaşması sağlanmaktadır.

2.2.2. Öğretim Programı

Öğretim programı, tüm eğitim basamaklarında, tüm dersler için hangi etkinliklerin yapılacağını, tüm öğretim etkinliklerinin genel olarak belirlendiği programdır (Demirel, 2011). Program geliştirmenin planlanmasında program geliştirme çalışma grupları oluşturulmaktadır. Bu gruplar şunlardan oluşmaktadır:

1. Program geliştirme karar ve koordinasyon grubu: Program geliştirmenin hangi alanlarda yapılacağına karar veren, ülkenin benimsenmiş eğitim felsefesinin programlara yansımalarını sağlayan ve taslağı hazırlanan programların kabulüne veya değiştirilmesine karar veren gruptur.
2. Program çalışma grubu: Programın hazırlanma, uygulanma, değerlendirilme ve geliştirilmesinden sorumlu gruptur. Grubun daimî üyeleri, *program geliştirme uzmanları, ölçme değerlendirme uzmanları, üniversitelerden ilgili alan uzmanları, ilgili alan uygulayıcı/öğretmenleridir*.
3. Program danışma üyeleri grubu: Program çalışma grubunun ihtiyaç durumunda danışabileceği gruptur. Bu grup, eğitim felsefecisi, eğitim psikoloğu, eğitim sosyoloğu, eğitim ekonomisti, eğitim denetçisi, okul

yöneticisi, eğitim teknolojü ve iletişim uzmanında oluşur. İhtiyaç durumuna göre bu gruba yeni üyeler de (halkla ilişkiler uzmanı, sekreterlik hizmetleri, grafik ve resim hizmetleri vb.) eklenebilmektedir (Demirel, 2011).

2017 yılında yenilenen öğretim programıyla toplam 51 öğretim programı yenilenmiş (Çobanoğlu ve Yıldırım, 2021), bu süreçte farklı ülkelerin yenilenen programları incelenmiş, ülkemizde ve yurt dışında eğitim-öğretim ve programlar ile ilgili yapılan akademik çalışmalar incelenmiş, ilgili mevzuat (*Anayasa, kalkınma planları, hükümet programları, şura kararları vb.*) analiz edilmiş, anketler oluşturularak öğretmen ve yöneticilerin program ve derslerle ilgili görüşleri alınmış, yurt genelinden branş zümre raporları incelenmiş, branşlara özel anketler hazırlanmış, eğitim fakültelerinde bulunan branşlardan alınan raporlar incelenmiş ve gelen görüş ve öneriler MEB bünyesindeki uzman personel, öğretmenler ve akademisyenlerden oluşan çalışma grupları tarafından değerlendirilmiştir (MEB, 2018b).

MEB, öğretim programlarında yetkinlikler ve değerler üzerinde durmuştur. Kazandırılması hedeflenen değerler çerçevesinde “*adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik*” yer alırken; yetkinlikler başlığında “*anadilde iletişim, yabancı dillerde iletişim, matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler, dijital yetkinlik, öğrenmeyi öğrenme, sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler, inisiyatif alma ve girişimcilik, kültürel farkındalık ve ifade*” hedefleri belirlenmiştir (MEB, 2020a).

2.2.3. Ders Programı

Bir ders saati içerisinde hedeflenen kazanımların hangi etkinliklerle bireye kazandırılacağı belirlendiği programdır (Demirel, 2011). Şişman (2015)’ ın tanımıyla; “Öğretim programı içinde yer alan her bir dersle ilgili olarak öğrencide öngörülen davranış değişikliğini gerçekleştirebilmek için kullanılacak ders materyallerini, bunların kullanılmasında uygulanacak yöntemleri, uygulama sonunda gerçekleştirilecek değerlendirme ölçütlerini kapsar”. Bu tanımlar ışığında ders programları, öğretim programıyla hedeflenen kazanımların öğrenci davranışına dönüşmesini sağlayan programlardır denebilir (Gökarp, 2016). Bir ders ile ilgili belirlenmiş eğitim programının yıllık plana göre ve bir ders saati içerisinde konu

örüntüsünün kurulması, öğretim yönteminin belirlenmesi, etkinliklerin hazırlanması ve ölçme değerlendirme süreçleri ders öğretmeninin ve zümre öğretmenlerinin görevidir (Yenipinar, 2022). Belirlenmiş kazanımların öğrencilere ders programı ya da örtük program ile kazandırılması yine sınıf içinde eğitim etkinliğinin sorumlusu olan öğretmenin görevidir.

2.2.4. Örtük Program

Öğrencilere hedeflenen davranışların kazandırılması amacıyla planlı ve sistemli eğitim programları hazırlanmaktadır. Ancak öğrencilerin bu planlanan programların dışında; tecrübe ettikleri ortamlardan, süreçlerden ve ilişkilerden etkilendikleri de bir gerçektir. “Örtük program” kavramını ilk kullanan Philip Jackson, birbirinden farklı değerleri ve davranışları olan öğrencilerin bulunduğu kalabalık sınıf ortamının öğrencilere toplum yaşamını öğrettiğini belirtmiştir. Jackson’ a göre öğrenciler sınıfta yalnızca sınavlarda değil, davranış ve tepkiler yoluyla değerlendirilmeyi de öğrenirler. Sınıfta otoriteyi elinde bulunduran kişi öğretmendir ve öğrenci de güçlü ve güçsüz arasındaki ayrımın da bu yaşantı sonucu farkına varır (Akbulut, 2011). Bolat (2014)’ a göre öğretmenler öğrencilerine görüş, değer ve beklentilerini de örtülü veya açıkça iletmektedirler (Yüksel, 2004, aktaran Bolat, 2014).

Okul dışındaki politik, ekonomik ve toplumsal şartlardan etkilenen örtük programın kapsamı genel olarak; okuldaki yönetimin yapısı, yönetici ve öğretmen davranışları, okulun mimari yapısı, okul kuralları, kullanılan ödül ve cezalar, törenler, ritüeller, yarışmalar, sosyal kulüpler, toplantılar, okulun diğer kurumlarla ilişkileri, öğretmen-öğrenci ilişkileri, öğrenci-öğrenci ilişkileri, sınıf kuralları, öğretmenlerin öğrencilerden beklentileri vb. yaşantılardan oluşmaktadır.

Örtük program öğrenci üzerinde kimi zaman resmi programdan daha etkili olabilir, fakat belli bir plan çerçevesinde ilerlemediği için okullarda farklı şekillerde uygulanmaktadır. Aynı öğretim programının uygulanmasına rağmen okullar arasında nitelik farkının oluşması, okulların örtük programa verdikleri önemden kaynaklanmaktadır (Gökalp, 2016).

Okullar, öğrencilerin yaratıcılıklarını ve estetik duygularını geliştirecekleri, toplumun norm ve değerlerine göre sosyalleşmeyi öğrenecekleri kurumlardır. Öğrencilerin ders

içi etkinliklerden arta kalan zamanlarını verimli bir şekilde değerlendirme becerisi kazanmaları için, planlanması genellikle ihmal edilen ders dışı etkinliklerinin de detaylı olarak planlanması gerekmektedir. (Şişman, 2015).

Örtük program faaliyetleri hazırlanırken;

- “Örgütsel (zaman, olanaklar, materyaller),
- İlişkisel (öğretmen-öğrenci, öğretmen-yönetici, öğretmen-anne baba ve öğrenci-öğrenciler) ve
- Kurumsal (politikalar, alışılmış işlemler, öğrenci ve toplum için ders dışı faaliyetler)” (Demirel, 2011) göz önünde bulundurulmalıdır.

Örtük program öğrencilerin gözünde belli başlı değerlerin kazanılmasında resmi programdan daha etkilidir (Kavgaoğlu ve Fer, 2020). Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı’nın eğitim programlarının “yetkinlikler” ve “değerler” başlıkları vurgulanarak hazırlanmasından anlaşılabacağı üzere, okullar “değerler eğitimi” olmadan düşünülemez. Bu yüzden örtük programın daha iyi anlaşılması ve planlanması, okulun ve eğitimin durumunu iyileştirmek için daha güçlü bir yaklaşım sağlar (Wren, 1999).

2.3. Eğitimde Sosyal Etkinlikler Olgusu

Okullardaki sosyal etkinliklerin farklı boyutları vardır ve bu boyutların anlaşılması, sosyal etkinliklerin tanımının, amaçlarının, türlerinin ve sınıflandırılmasının, paydaşlarının, düzenlenme süreçlerinin ve bu etkinliklerin uygulanacağı fiziksel alanlarının daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda, ilerleyen bölümde sosyal etkinliklerin belirtilen boyutlarıyla ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

2.3.1. Sosyal Etkinliklerin Tanımı

Sosyal etkinlik sözlük anlamıyla; “bilgilendirme, yardımlaşma, eğlendirme gibi toplum veya grup yararına düzenlenen etkinlik, sosyal faaliyet” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Okullarda örtük program kapsamında uygulanan sosyal etkinlikler, öğrencilerin kendi kimliklerini keşfetmelerini ve ifade etmelerini sağlayan faaliyetlerdir. Bu faaliyetler aracılığıyla ilişkiye giren, yardımlaşan, paylaşan, beğenilen, kabul edilen ve sosyalleşen gençlerin benlik saygılarını

kazanmalarında sosyal etkinliklerin payı büyüktür (Deniz, 2008). İlgi ve yeteneklerini keşfeden gençler, meslek hayatlarına yön verecek tercihleri yaparken kendileriyle ilgili daha yüksek farkındalığa sahip olmaktadır. Sosyal etkinlikler hakkında yapılan araştırmalarda, bu aktivitelerin genel olarak öğrenci çıktıları üzerinde derin olumlu etkileri olduğu belirtilmektedir (Shulruf, Tumen ve Tolley, 2008).

Eğitimde çocukların doğasıyla uyumlu olan araştırma, inceleme, deney yapma, etkinlik yapma ve yaparak yaşayarak öğrenme kavramları, John Dewey ve Georg Kerschensteiner gibi eğitimcilerin deneysel araştırmaları sonucunda ön plana çıkmıştır. Dewey ve Kerschensteiner gibi Avrupa ve Amerika’ dan da eğitimciler bu yeni anlayışı benimsemiş ve çocuk/etkinlik merkezli okulların öncüleri olmuşlardır (Binbaşıoğlu, 1998).

Mahoney (2000)’in boylamsal araştırmasının sonuçlarına göre ders dışı aktivitelere katılan gençlerde okulu bırakma ve suça karışma olasılığının, katılmayanlara oranla daha düşük olması, ders dışı etkinlik katılımının okul yılları sonrasında da olumlu etkide bulunmaya devam ettiği yönündeki inancı desteklemektedir. Sosyal etkinlikler aynı zamanda toplumun ihtiyaçları için sosyal ve beşerî sermaye oluşturmada önemli bir rol oynamaktadır (Feldman ve Matjasko, 2005). Örneğin Boone, Kurtz ve Fleenor (1988)’ un ABD’deki büyük endüstriyel şirketlerin üst düzey yöneticileriyle yaptığı araştırma, yöneticilerin yüzde 70’inin üniversite yıllarında en az bir sosyal etkinlik organizasyonunda görev almış olduklarını ortaya koymuştur.

Sosyal etkinliklerin tanımı, amaçları, kapsamı, ilkeleri ve sosyal etkinliklerle ilgili tüm detayları Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile düzenlenmiş ve tanımlanmıştır. 30090 sayılı Resmi Gazete’de 8 Haziran 2017 tarihinde yayımlanan ve halen yürürlükte olan Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği’nde 15 Ekim 2020 tarihli 31275 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişikliğe göre sosyal etkinlikler; “*öğretim programlarının yanında internet üzerinden uzaktan erişim yoluyla veya belirli bir yerde yapılan bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile bu kapsamdaki diğer etkinlikler*” (RG, 15 Ekim 2020, Sayı 31275) ifadesi ile tanımlanmıştır.

2.3.2. Sosyal Etkinliklerin Amaçları

MEB'in hazırladığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğine göre sosyal etkinliklerin amacı; *örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki öğrenci ve kursiyerlerin özgüvenlerini ve sorumluluk duygularını geliştirmek, onları şiddetten ve zararlı alışkanlıklardan korumak, onlara yeni beceriler ve ilgi alanları kazandırmak, onların becerilerini sergilemeleri için imkan sağlamak, milli, manevi ve kültürel değerleri benimsemeleri ve gelecek nesillerde devam ettirmelerini sağlamak, engelli ve yaşlılar ile alakalı ve insan ve çocuk hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında farkındalıklarını sağlamaktır.* Bu amaçlar doğrultusunda yapılan tüm bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler sosyal etkinlikler kapsamında kabul edilmektedir (RG, 12 Eylül 2019, Sayı 30886).

Ülkemizde yapılan çalışmalarda sosyal etkinliklere katılımın öğrencileri olumlu davranışlara yönlendirecek güdüyü sağladığı (Binbaşıoğlu, 1987), öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımdan olumlu yönde etkilendikleri, eğitsel beklentilerinin yükseldiği, katılım konusunda olumlu tutuma sahip oldukları, sosyal etkinliklere katılımın akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği, hayatı ve insanları daha yakından tanıma fırsatı buldukları, öğrencileri daha mutlu, zinde, özgüvenli hissettirdiği belirtilmiştir (Arabacı ve Akgül, 2012; Balcıoğlu, 2013; Döş ve Kır, 2013; Erikçi, 2018; Ökten, 2019; Selçuk, 2006; Tepeköylü Öztürk, 2012).

Araştırmaların ortaya koyduğu sonuçlardan yola çıkarak, sosyal etkinliklere katılımın öğrencilerin kişisel (psikolojik, sosyal, fiziksel) ve akademik gelişiminde olumlu rol oynadığı, topluma yetişmiş iş gücü kazandırdığı, yerel (kültür, milli değerler vb.) ve evrensel değerlere sahip vatandaş yetiştirmede etkili olduğu; bu durumun da Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğindeki amaçlarla örtüştüğü ortaya çıkmaktadır.

2.3.3. Sosyal Etkinliklerin Sınıflandırılması

Araştırmacılar tarafından *ders dışı etkinlikler* ya da *ders dışı çalışmalar* diye de ifade edilen sosyal etkinliklerin sınıflandırılmasında farklı görüşler mevcuttur. Sosyal etkinlikleri Görkem (2012) *spor etkinlikleri, sanat etkinlikleri, kültürel etkinlikler ve kulüpler* olarak; Binbaşıoğlu (2000, akt. Tetik, 2008) *toplantılar, spor etkinlikleri,*

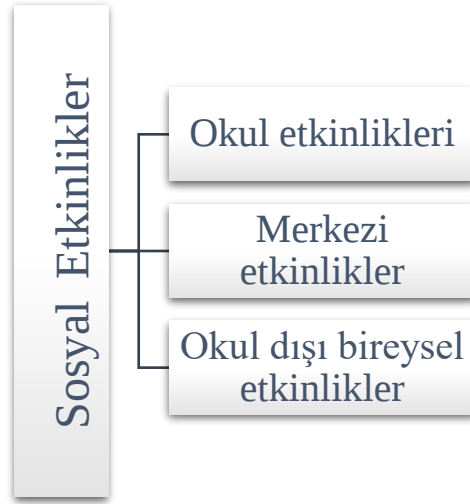
yayınlar, müzik çalışmaları, tiyatro çalışmaları, geziler ve sosyal etkinlik kulüpleri olarak; Taş (2019) ise *sportif, sanatsal ve kültürel etkinlikler* olarak sınıflandırmıştır.

Sosyal etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik çalışan araştırmacı Köse (2013), ders dışı etkinlikleri, “*formal eğitimi tamamlayan etkinlikler (ödevler ve projeler, bilgisayar tabanlı etkinlikler, belirli gün ve haftaların kutlanması, yetiştirme kursları, sınavlara hazırlık çalışmaları ve çevre gezileri), ders dışı sosyal etkinlikler (sportif, sanatsal ve kültürel etkinlikler, tören ve toplantılar, öğrenci kulüpleri ve rehberlik hizmetinden faydalanma) ve okul dışı etkinlikler (ev ve sokak etkinlikleri, dini bayramlarda yapılan faaliyetler ve aileye ekonomik destek veya meslek sahibi olma amacıyla yapılan işler)*” olarak kategorilere ayırmıştır.

MEB, 2019 yılında yayınladığı e-okul Sosyal Etkinlikler Modülünde öğrencilerin katıldıkları sosyal etkinlikleri “*okul etkinlikleri, merkezi etkinlikler ve okul dışı bireysel etkinlikler*” olarak sınıflandırmıştır.

Tablo 1. Araştırmacılar ve MEB Tarafından Yapılan Sosyal Etkinliklerin Sınıflandırılması

Görkem (2012)		Binbaşıoğlu, 2000'den aktaran Tetik (2008)		Taş (2019)		Köse (2013)		MEB (2019a)	
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Spor etkinlik	Okul içinde sınıflar/bireyler/okullar arası futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis, atletizm, yüzme, halter vb.	Sportif faaliyetler	Bireyin kendi isteğine ve bedenine uygun herhangi bir spor faaliyeti.	Formel eğitimi tanımlayan	Ev ödevleri/projeler Bilgisayar destekli etkinlikler Yetiştirme kursları Sınav hazırlık çalışmaları Belirli gün ve haftaların kutlanması Çevre-okul gezileri	Okul etkinlikleri	Bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Toplantılar	Okul açılış/kapanış törenleri, kutlama/anma törenleri, konferans, panel, öğretmen kurul/veli toplantıları, geleneksel günler (pilav günü) vb. Okulda çıkarılacak gazete, dergi, yıllık çalışmaları, okul hoparlöründen/radyosundan yapılan müzik yayını, okul web sitesi yayınları.						
	Kültürel etkinlikler	Yayınlar	Okullarda koro ve solo şeklinde yapılan müzik çalışmaları ve konserler.						
	Geziler	Müzik	Ailelerin ve okul çevresinin yer aldığı tiyatro faaliyetleri.						
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Tiyatro	MEB'in İlköğretim ve ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde belirttiği öğrenci kulüplerinin yaptığı çalışmalar.	Sanatsal faaliyetler	Müzik, resim, tiyatro, heykel, el sanatları, dans vb.	Ders dışı sosyal etkinlikler	Sportif etkinlikler Sanatsal etkinlikler Kültürel etkinlikler Toplantılar(törenler) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Öğrenci kulüpleri	Merkezi etkinlikler	İlçe, il ya da ülke genelinde MEB tarafından düzenlenen ya da izinli bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Sosyal etkinlik kulüplerinin faaliyetleri	Şiir, kompozisyon, müze gezisi, sinema, okul gezisi, roman, gazete, dergi okumak, halk oyunları vb.						
	Kültürel etkinlikler	Geziler	İl içi ve il dışına yapılacak okul ve sınıf gezileri.						
	Geziler	Okul dışı etkinlikler	Okul dışı etkinlikler						
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Spor etkinlik	Okul içinde sınıflar/bireyler/okullar arası futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis, atletizm, yüzme, halter vb.	Sportif faaliyetler	Bireyin kendi isteğine ve bedenine uygun herhangi bir spor faaliyeti.	Formel eğitimi tanımlayan	Ev ödevleri/projeler Bilgisayar destekli etkinlikler Yetiştirme kursları Sınav hazırlık çalışmaları Belirli gün ve haftaların kutlanması Çevre-okul gezileri	Okul etkinlikleri	Bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Toplantılar	Okul açılış/kapanış törenleri, kutlama/anma törenleri, konferans, panel, öğretmen kurul/veli toplantıları, geleneksel günler (pilav günü) vb. Okulda çıkarılacak gazete, dergi, yıllık çalışmaları, okul hoparlöründen/radyosundan yapılan müzik yayını, okul web sitesi yayınları.						
	Kültürel etkinlikler	Yayınlar	Okullarda koro ve solo şeklinde yapılan müzik çalışmaları ve konserler.						
	Geziler	Müzik	Ailelerin ve okul çevresinin yer aldığı tiyatro faaliyetleri.						
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Tiyatro	MEB'in İlköğretim ve ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde belirttiği öğrenci kulüplerinin yaptığı çalışmalar.	Sanatsal faaliyetler	Müzik, resim, tiyatro, heykel, el sanatları, dans vb.	Ders dışı sosyal etkinlikler	Sportif etkinlikler Sanatsal etkinlikler Kültürel etkinlikler Toplantılar(törenler) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Öğrenci kulüpleri	Merkezi etkinlikler	İlçe, il ya da ülke genelinde MEB tarafından düzenlenen ya da izinli bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Sosyal etkinlik kulüplerinin faaliyetleri	Şiir, kompozisyon, müze gezisi, sinema, okul gezisi, roman, gazete, dergi okumak, halk oyunları vb.						
	Kültürel etkinlikler	Geziler	İl içi ve il dışına yapılacak okul ve sınıf gezileri.						
	Geziler	Okul dışı etkinlikler	Okul dışı etkinlikler						
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Spor etkinlik	Okul içinde sınıflar/bireyler/okullar arası futbol, basketbol, voleybol, hentbol, tenis, atletizm, yüzme, halter vb.	Sportif faaliyetler	Bireyin kendi isteğine ve bedenine uygun herhangi bir spor faaliyeti.	Formel eğitimi tanımlayan	Ev ödevleri/projeler Bilgisayar destekli etkinlikler Yetiştirme kursları Sınav hazırlık çalışmaları Belirli gün ve haftaların kutlanması Çevre-okul gezileri	Okul etkinlikleri	Bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Toplantılar	Okul açılış/kapanış törenleri, kutlama/anma törenleri, konferans, panel, öğretmen kurul/veli toplantıları, geleneksel günler (pilav günü) vb. Okulda çıkarılacak gazete, dergi, yıllık çalışmaları, okul hoparlöründen/radyosundan yapılan müzik yayını, okul web sitesi yayınları.						
	Kültürel etkinlikler	Yayınlar	Okullarda koro ve solo şeklinde yapılan müzik çalışmaları ve konserler.						
	Geziler	Müzik	Ailelerin ve okul çevresinin yer aldığı tiyatro faaliyetleri.						
Kulüpler	Spor etkinlikleri	Tiyatro	MEB'in İlköğretim ve ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde belirttiği öğrenci kulüplerinin yaptığı çalışmalar.	Sanatsal faaliyetler	Müzik, resim, tiyatro, heykel, el sanatları, dans vb.	Ders dışı sosyal etkinlikler	Sportif etkinlikler Sanatsal etkinlikler Kültürel etkinlikler Toplantılar(törenler) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Öğrenci kulüpleri	Merkezi etkinlikler	İlçe, il ya da ülke genelinde MEB tarafından düzenlenen ya da izinli bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları.
	Sanat etkinlikleri	Sosyal etkinlik kulüplerinin faaliyetleri	Şiir, kompozisyon, müze gezisi, sinema, okul gezisi, roman, gazete, dergi okumak, halk oyunları vb.						
	Kültürel etkinlikler	Geziler	İl içi ve il dışına yapılacak okul ve sınıf gezileri.						
	Geziler	Okul dışı etkinlikler	Okul dışı etkinlikler						

Şekil 1. MEB Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzuna Göre Sosyal Etkinliklerin Sınıflandırılması (MEB, 2019a)

- **Okul Etkinlikleri**

Öğrenci kulüpleri tarafından daha önceden planlanmış olan etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmalarını belirtir. Bu etkinlikler rehber öğretmen gözetiminde ve okul binasında gerçekleştirilen etkinliklerdir (MEB, 2019a).

Okul etkinlikleri sene başında sosyal Etkinlikler Kurulu tarafından planlanır ve yıl içerisinde yine bu kurul tarafından yürütülür. Öğretim yılı başında planlanmamış olan etkinliklerin daha sonra oluşan ihtiyaç ve isteğe göre planlanarak uygulanması mümkündür. Okul etkinlikleri, öğrencilerin rehberlik, gözetim ve danışmanlığını yapan en az bir danışman öğretmen rehberliği ile öğrenci kulüpleri bünyesinde yaptıkları *bilimsel, sanatsal, kültürel, sportif etkinlikleri ve toplum hizmeti çalışmalarını* kapsar (MEB, 2017b). Öğrenci kulüpleri bünyesinde *belirli gün ve haftaların kutlanması, törenler, panel ve konferanslar, okul içi spor müsabakaları, bilgi yarışmaları, müzik, resim, tiyatro ve el sanatları faaliyetleri, halk oyunları gösterileri, okul gazetesi/ yıllığının hazırlanması, şiir/ kompozisyonların sunulması, öğrenciler arası tartışma ve münazaralar, kitap okuma etkinlikleri* okul etkinlikleri arasında sayılabilir (Köse, 2013).

- **Merkezi Etkinlikler**

Millî Eğitim Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı tarafından düzenlenen veya Bakanlıktan izinli bir şekilde paydaş kurum ve kuruluşlarla imzalanan iş birliği sözleşmelerine dayanarak planlanan proje ve etkinlikleri belirtir. Etkinlikler rehber öğretmenler tarafından öğrencilere duyurulur ve yürütülmesi sağlanır.

Merkezi etkinliklerin duyuruları Bakanlığın merkez veya taşra teşkilatları tarafından yapılır ve okullardan katılım sağlamaları istenir. Öğrencilerin okul dışında da faal olmalarının amaçlandığı ilçe, il ya da ülke genelinde düzenlenen *merkezi etkinlikler kültürel, sportif, bilimsel, sanatsal etkinlikler veya toplum hizmeti çalışmaları* şeklinde uygulanmaktadır (MEB, 2019a). Merkezi etkinliklere örnek olarak, *deneme, öykü, hikâye, makale, kompozisyon, mektup yazma yarışmaları, münazara, şiir okuma, resim, karikatür, fotoğraf, şarkı, müzik, kısa film, patent, yazılım-kodlama, proje, tasarım, bilgi yarışmaları, şiir ve edebiyat günleri, felsefe olimpiyatı, zekâ oyunları, sempozyumlar vb.* verilebilir (MEB, 2021a).

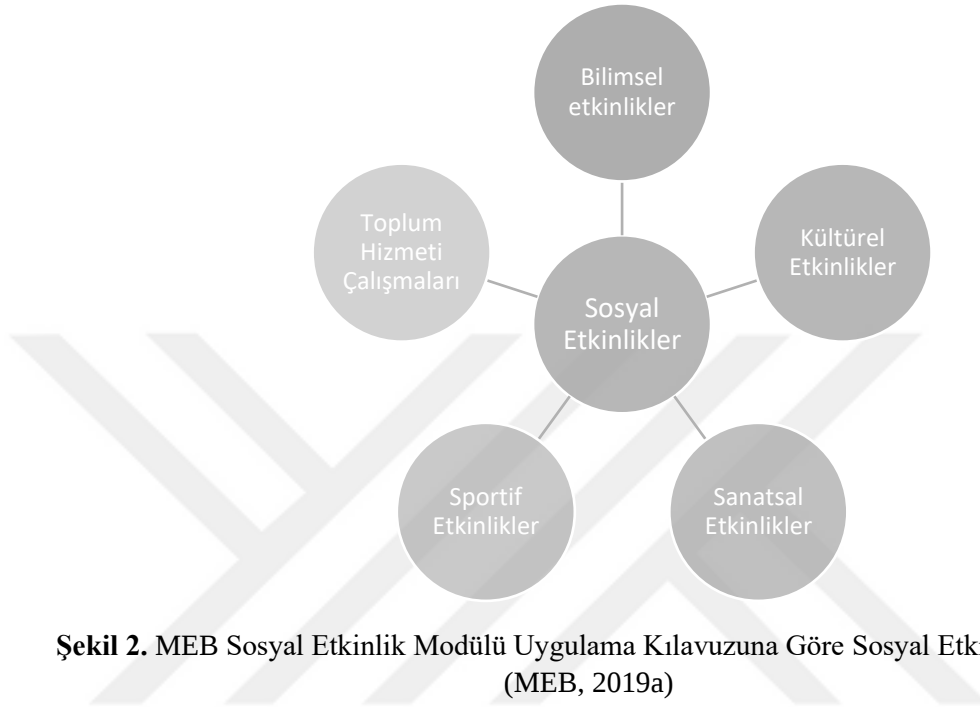
- **Okul Dışı Bireysel Etkinlikler**

Millî Eğitim Bakanlığına (Özel kurslar, Halk Eğitim Merkezleri vb.), Gençlik ve Spor Bakanlığına (federasyonların bünyelerindeki spor kulüpleri, gençlik merkezleri, gençlik kampları vb.), Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına (TÜBİTAK vb.), Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına (özel çocuk kulüpleri, çocuk destek merkezleri vb.) ve Kültür ve Turizm Bakanlığına (Güzel Sanatlar Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi, Devlet Tiyatroları vb.) bağlı kurum ve kuruluşlar ile üniversiteler, belediyeler, STK'lar ve diğer resmi kurum ve kuruluşlar bünyesinde yapılan bireysel tüm etkinlikleri belirtir (MEB, 2019a; MEB, 2021b).

2.3.4. Sosyal Etkinlik Türleri

Geniş bir yelpazede tanımlanan sosyal etkinliklerin kapsamı, ilgili yönetmelikte “*yarışma, tören, mezuniyet günü, tanıtım günü, anma günü, yayın, müzik, halk oyunu, tiyatro, kampanya, ziyaret, gösteri, şenlik, şiir dinletisi, turnuva, konferans, panel, sempozyum, imza günü, fuar, sergi, kermes, gezi, proje hazırlama ve benzeri etkinlikler*” olarak tanımlanmıştır (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090).

Sosyal etkinlik türleri bu çalışmada Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu “e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzu”nda ve Şekil 2’de belirtildiği şekliyle ele alınmıştır (MEB, 2019a).

Şekil 2. MEB Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzuna Göre Sosyal Etkinlik Türleri (MEB, 2019a)

- **Bilimsel Etkinlikler**

Bilimsel becerilerle donatılmış bireylerin oluşturduğu toplumların diğerlerine göre daha güçlü olduğunu vurgulayan Millî Eğitim Bakanlığı, ülkemizin de böyle bir güce sahip olması yönünde çalışmalar yapmaktadır (MEB, 2018a). Formel eğitim yoluyla edinilen kazanımların ders dışı etkinliklerle pekiştirilerek öğrencinin akademik başarısına olumlu yönde yansması hedeflenirken (Balcıoğlu, 2013; Ökten, 2019), bilimsel etkinliklere katılan öğrencilerin bilimle ilgilenme motivasyonlarını artırmakta, bu etkinlikler bilime yönelik olumlu bakış açısı kazanmalarını ve olumlu tutum geliştirmelerini sağlamaktadır (Akkanat, 2020). Bu doğrultuda, öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla düzenlenen farklı etkinlik türlerinden biri bilim etkinlikleridir. Öğrencilerin, merak duydukları bir konuda bilimsel araştırma yöntemlerini ve basamaklarını kullanarak özgün ürün ortaya koyarak, performans sergileyerek ya da seyirci olarak okul içinde veya dışında

katılabileceği etkinliklerdir. Bu etkinliklere örnek olarak “*bilim olimpiyatları, bilim şenlikleri, bilim fuarları, bilimsel proje yarışmaları, patent sahibi olma, faydalı model sahibi olma, bilimsel toplantılar, bilimsel araştırma yarışmaları, zekâ oyunları, bilişim teknolojilerine yönelik uygulamalar, fen, teknoloji, mühendislik ve matematik alanlarına yönelik uygulamalar*” belirtilmektedir (MEB, 2019a).

- **Kültürel Etkinlikler**

“Kültür; toplum tarafından tarihsel süreç içinde üretilen ve kuşaktan kuşağa aktarılan somut kültür varlıkları ile somut olmayan kültürel miras unsurlarının bütünüdür” (MEB, 2021b). Millî Eğitim Bakanlığının en çok önem verdiği ve Vizyon Belgesinde de sık sık değindiği konulardan biri de milli kültür, kültürel kodlarımızın önemi ve kültürün aktarımıdır (MEB, 2018a). Kültürün yeni nesillere aktarılması amacıyla farklı derslerin müfredatları içerisinde bulunan kültürel öğelerin ders dışı etkinlikler vasıtasıyla pekiştirilmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla yapılan tüm etkinlikler kültürel etkinliklerdir. *Kültürel etkinlikler; somut olmayan kültürel miras etkinlikleri, geziler, mesleki alan çalışmaları* başlıkları altında sayılmaktadır.

Somut olmayan *kültürel miras etkinlikleri; sözlü anlatımlar ve gelenekler (ıslık dili, geleneksel fıkraları anlatma, aşıklık geleneği vb. etkinlikler), gösteri sanatları (horon, karşılama, zeybek vb. halk oyunları gösterileri, topaç, kukla gibi geleneksel oyunlar, Karagöz vb. etkinlikler), toplumsal ritüeller ve şölenler (Hidrellez ve Nevruz gibi mevsimsel bayramlar, yayla şenlikleri, illere özgü geleneksel festivaller vb. etkinlikler), doğayla ilgili uygulamalar (güneş, ay, yağmur ve rüzgardan yararlanılarak yapılan geleneksel uygulamalar, aşure günleri, yayla geleneği vb. etkinlikler) ve el sanatları (çini, bakırcılık, çömlekçilik, halı/kilim dokumacılık, doğal taş işlemeciliği, ahşap oymacılığı vb. etkinlikler)* olarak sınıflandırılabilir. *Geziler; arkeoloji, sanat, bilim müze ve ören yerlerine, geçmişte insanların yaşadığı tarihi alanlara, sanat galerilerine, doğal alanlara ve mesleki tanıtım amacıyla ziyaret edilen yerlerin tanıtımına yönelik düzenlenen etkinliklerdir. Mesleki alan etkinlikleri ise, ulusal ve uluslararası nitelikte insan gücünün yetiştirilmesi, öğrencilerin mesleki bilgi ve becerilerinin güncel tutulması, öğrenciler arasında mesleki iletişimin sağlanması amacıyla düzenlenen etkinliklerdir. Yarışmalar, sergiler, fuarlar vb. bu etkinlikler başlığında ele alınabilir* (MEB, 2019a).

- **Sanatsal Etkinlikler**

Durum, düşünce ya da olayların hayal gücü ve beceriler yoluyla aktarılması, ifade edilmesi ve başkalarına sunulması amacıyla yapılan özgün etkinliklere sanatsal etkinlik adı verilmektedir (MEB, 2017b). *Sanatsal etkinlikler, fonetik sanatlar, plastik sanatlar ve dramatik sanatlar* başlıkları altında ele alınmıştır.

Fonetik sanatlar, *şan, koro, orkestra, enstrüman icrası, konuşma, şiir okuma, sunuculuk, münazara, panel/konferans/forum, röportaj, hikâye, deneme, makale, fıkra, masal, mektup, biyografi, otobiyografi, oratoryo, vb. çalışmaları;*

Plastik sanatlar; *fotoğraf, afiş, broşür, illüstrasyon, çizgi film/roman, animasyon gibi grafik sanatlar, yağlıboya, suluboya, akrilik, pastel boya, karakalem, kolaj resim çalışmaları, özgün tekniklerle hazırlanmış resim baskıları, ebru sanatı, hat sanatı, minyatür, süsleme, tezhip, vitray, mozaik vb. geleneksel Türk el sanatları, heykel, seramik, rölyef, maket gibi hacimli eserlerin ortaya konduğu çalışmalar, iç veya dış mekan düzenlemeye dair peyzaj, bahçe düzenleme gibi çalışmalar vb. çalışmaları;*

Dramatik sanatlar; *opera, pantomim, bale, müzikal, dans, sinema vb. alanlarında yapılan çalışmaları* belirtmektedir (MEB, 2019a).

- **Sportif Etkinlikler**

Öğrencilerin okul içerisinde veya dışında önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde tek başına ya da takım halinde yaptığı fiziksel ve sportif eğitim çalışmalarını ve yarışmaları kapsayan etkinliklerdir. Sportif etkinliklerin detayları 30936 sayılı 2 Kasım 2019 tarihli Resmî Gazete’ de yayımlanan *Okul Spor Faaliyetleri Yönetmeliği* ile düzenlenmiştir. Öğrencilerin okuldan bağımsız olarak Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı spor federasyonlarına bağlı olarak yaptıkları çalışmalar da sportif etkinlikler kapsamında değerlendirilmektedir. *Satranç, atıcılık, beyzbol, bilardo, hentbol, ragbi, jimnastik, futsal, futbol, judo, okçuluk, fitness, yelken, yüzme, vücut geliştirme, wushu, dağcılık, briç, hava sporları, kano, karate, kayak, voleybol, triatlon, halter, curling, dağcılık, hokey, dans sporları, buz hokeyi, binicilik, otomobil sporları, boks, e-spor vb. bireysel ve takım sporları* bu etkinlikler çerçevesinde ele alınmaktadır (MEB, 2019a).

- **Toplum Hizmeti Çalışmaları**

Toplumun ihtiyaç duyduğu yetişmiş insan profiline uygun, toplumun tüm fertlerine ve kendisine karşı duyarlı, gönüllülük esasıyla çalışma bilincini kazanmış, sorun çözebilen, çözüm üretebilen ve resmi-özel kurum-kuruluşlar ve STK'larla iş birliği içerisinde çalışma bilincine erişmiş bireyler yetiştirmek amacıyla yapılan faaliyetler toplum hizmeti çalışmaları kapsamında değerlendirilmektedir. Bunlar; *toplumsal eşitlik ve refahı sağlamaya yönelik çalışmalar (yetersiz imkanlara sahip okullara araç- gereç ve kırtasiye yardımı, farklı sınıf düzeyindeki öğrencilere ödev ve projelerde destek olma vb.), milli ve manevi değerleri koruma ve yaşatma amaçlı çalışmalar, toplumsal bilinci geliştirme amaçlı çalışmalar, okul paydaşlarının okulla iş birliğini artırma amaçlı çalışmalar, doğal ve tarihi çevrenin korunması ve geliştirilmesi amaçlı çalışmalar (ağaç dikme, nesli tükenme tehlikesindeki canlıları koruma, okul ve çevresini güzelleştirme, bakım ve onarım faaliyetleri vb.), dezavantajlı bireylere yönelik çalışmalar (engelliler, huzurevi ve çocuk bakım evleri sakinlerinin hayatlarını kolaylaştıran, topluma daha iyi entegre olmalarını sağlayan çalışmalar vb.), sportif ve bedensel sağlığın geliştirilmesi için toplum kültürü oluşturma amacıyla yapılan çalışmalar, sosyal hizmet amacıyla sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte yapılan çalışmalar, kültürel, sanatsal ve bilimsel kültürün ve imkanlarının iyileştirilmesi amacıyla yapılan çalışmalar ve trafik güvenliği ve bilinci ile ilgili çalışmalar* olarak sınıflandırılmıştır (MEB, 2019a).

2.3.5. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları

Başaran ve Çınkır (2013)'a göre açık bir sistem özelliği taşıyan okullar, girdilerini toplumdan alıp çıktılarını topluma sunan örgütlerdir (aktaran Bozkurt ve diğerleri, 2018). Okulun paydaşları idareciler, öğretmenler, öğrenciler, veliler ve okul çevresindeki bireyler olarak tanımlanırken, okulun dış paydaşları ise politika belirleyiciler, üst yöneticiler, müfettişler ve baskı grupları olarak belirtilmektedir (Yıldız ve Balyer, 2019). Eğitim ve öğretimin gerçekleştirildiği çevrede tüm paydaşlar birbirleriyle etkileşim halinde bulunmakta ve bu etkileşim eğitimin niteliğini etkilemektedir (Saylan, 1991).

Sosyal etkinliklerin de düzenlenmesinde, planlanmasında ve uygulanmasında öğrenci, öğretmen, yönetici, veli, okul aile birliği, okul çevresi ve ilgili kurum ve kuruluşlar rol almaktadırlar. Günümüzde ise bilimsel, sportif, kültürel, sanatsal etkinliklerde ve toplum hizmeti çalışmalarında okulun dış paydaşlarından Halk Eğitim Merkezleri, Bilim Sanat Merkezleri, üniversiteler, belediyeler ve ilgili bakanlıklara (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) bağlı çeşitli kulüpler, kurslar, kurum ve kuruluşlar ile diğer resmi kurum ve kuruluşlar da aktif olarak katılım sağlamaktadırlar (MEB, 2017b).

2.3.6. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri

Sosyal etkinliklerin düzenlenmesinin eğitim mevzuatında ve uygulamada farklı boyutları vardır. Sosyal etkinlikler düzenlenirken yaşanan politik süreç, ekonomik süreç ve okul içi yönetim süreçleri ile ilgili bilgilere bu bölümde yer verilmiştir.

- **Politik süreç**

Cumhurbaşkanlığı 1. Numaralı kararnamesi ile düzenlenmiş olan Millî Eğitim Bakanlığının görev ve yetkilerinin belirtildiği Madde 301'in "a" bendi aşağıda alıntılanmıştır:

“Okul öncesi, ilk ve orta öğretim çağındaki öğrencileri bedenî, zihnî, ahlaki, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştiren ve insan haklarına dayalı toplum yapısının ve küresel düzeyde rekabet gücüne sahip ekonomik sistemin gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlayan eğitim ve öğretim programlarını tasarlamak, uygulamak, güncellemek; öğretmen ve öğrencilerin eğitim ve öğretim hizmetlerini bu çerçevede yürütmek ve denetlemek...”

Bu ifadeyle eğitim kurumlarında bulunan öğrencilerin hayata akademik olarak hazırlanmasının yanında bedensel, sosyal ve kültürel beceriler yönünden de geliştirilmesi gerektiği özellikle belirtilmiştir (RG, 10 Temmuz 2018, Sayı 30474).

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2021 Yılı Performans Programında “öğrencileri ilgi, yetenek ve kapasiteleri doğrultusunda hayata ve yükseköğretime hazırlayan bir ortaöğretim sistemi ile toplumsal sorunlara çözüm getiren, ülkenin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasına katkı sunan öğrencilerin yetiştirilmesi”

ifadesi; temel eğitim, din öğretimi ve mesleki ve teknik eğitim için de aynı şekilde kullanılmıştır (MEB, 2020b). Öğrencilerin eğitim süreciyle hayata hazırlanırken aynı zamanda sosyal etkinlikler yoluyla sosyal ve kültürel açıdan donatılmış bireyler olarak yetiştirilmesinin bir devlet politikası olarak çok önemsendiği görülmektedir.

- ***Ekonomik süreç***

Ülkemizde eğitimin finansmanı büyük oranda kamu kaynaklarından karşılanmaktadır (Özdere, 2020). Millî Eğitim Bakanlığı bütçe giderlerini, “*personel giderleri, sosyal güvenlik kurumları, mal ve hizmet alımları, cari transferler, sermaye giderleri ve sermaye transferleri*” başlıkları altında planlamaktadır (MEB, 2021c).

Okulların diğer gelir kaynaklarından biri de okul aile birlikleridir. Okul işletmecileri olarak okul yöneticilerinin de okulun kaynaklarını etkin biçimde kullanarak eğitimin bütçesine katkı sağlama sorumlulukları vardır. Yöneticiler, *okulun bahçesini kiraya verme, kermes düzenleme, velilerle iletişime geçip okul aile birliği için maddi destek sağlama* gibi uygulamalarla okulun maddi açıdan güçlendirilmesi görevini üstlenmektedirler (Özdere, 2020). Okulların kamu bütçesi dışında kalan özel gelir kaynaklarından bazıları *veliler (okul-aile birlikleri), kayıt ücretleri, gönüllü bağışlar, okutulan kitapların yayınevlerinden gelen ücretler, banka promosyonları, kantin gelirleri, okul kooperatifi, okula ait kıyafetlerin satışı, spor parası, karne/ diploma parası, ana sınıflarından gelen gelirler, okul bahçesinin öğretim saatleri haricinde otopark olarak kullandırılması, okuldaki spor salonlarının kiralanması, kermes veya yemekler düzenlenmesi, kurslar ve dernek/vakıf yardımlarıdır* (Korkmaz, 2005, aktaran Özdere, 2020).

2573 sayılı Tebliğler Dergisinde okul aile birliğinin görev ve yetkileri arasında belirtildiği üzere günümüzde sosyal etkinliklerin kaynak yönetimi ve bu etkinliklerin giderlerine katkıda bulunma görevi okul aile birliklerine verilmiştir (MEB, 2005). Geziler, öğrencilerin etkinliklerde giymesi gereken kıyafetler, spor müsabakaları için gerekli ekipmanlar, kültür/ sanat etkinlikleri için gerekli malzemeler vb. harcamalar, vakıf/dernek/belediye/özel kişi ve kuruluşlardan gelen bağışlar yoluyla veya okul-aile birliklerinin bütçesinden karşılanmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan “2019 Yılı Performans Programı”nda mevcut ölçme değerlendirme sisteminde öğrenciler üzerinde var olan kademeler arası geçiş sınavları baskısının azaltılması için yeterliliğe dayanan ölçme değerlendirme sistemlerinin uygulamaya konulacağı ve öğrencilerin kültür, bilim, spor, sanat ve toplum hizmeti çalışmalarına katılımının artırılmasının sağlanacağı raporlandırılmıştır. Bu faaliyetlerin geliştirilmesi ve etkin biçimde uygulanabilmesi için okulların altyapılarını desteklemeye yönelik çalışmaların yapılacağı, velilerin öğrencileri bu faaliyetlere kendi imkanlarıyla dahil etmeleri amacıyla teşvik edici faaliyetler yürütüleceği, STK’larla işbirliğine dayalı protokollerin yapılıp uygulamaya konulacağı, öğrencilere Türkçe, matematik ve fen bilimleri eğitimlerini destekleyici bilim setleri dağıtılacağı ve son olarak e-Okul Sosyal Etkinlik modülünün e-Portfolyo sistemiyle uyumlu hale getirileceği planlanmış ve bu düzenlemeler için 2.655.594.000 TL bütçe ayrılması gerektiği öngörülmüştür (MEB, 2019b). Dünyanın tümünü etkileyen salgın sebebiyle ülkemizde de sosyal etkinlikler her ne kadar 2020 yılında uygulanamasa da (MEB, 2021c), bütçe hazırlanırken bu faaliyetler için de ayrıca düşünülmesi, sosyal etkinliklere günümüzde verilen önemi göstermektedir.

- ***Yönetim süreci***

Sosyal etkinliklerin düzenlenme esasları, paydaşların yetki ve sorumlulukları Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre; kurumda veya il/ilçe sınırlarında eğitim kurumunca düzenlenecek etkinlikler okul müdürlüğünün, il dışında düzenlenecek etkinlikler mülki idare amirinin, yurt dışında düzenlenecek etkinlikler valiliğin, birden fazla ilin katıldığı etkinlikler ile uluslararası etkinlikler ise Bakanlığın iznine tabidir.

Sosyal etkinliklerin uygulanmasında; müdür, sınıf veya şube rehber öğretmeni, danışman öğretmen ve öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri aynı yönetmelikle belirlenmiştir. Buna göre okul müdürü yıl boyunca düzenlenecek olan sosyal etkinliklerin planlanıp yıl içinde verimli olarak yürütülmesinden, yıl içinde değişen şartlardan dolayı planda olacak değişikliklerin onayından, etkinlik kapsamında yapılan çalışmalara dair düzenlenen ve öğrencilere verilen katılım ve başarı belgelerinin imzalanmasından, örnek teşkil edebilecek etkinliklerin pano, gazete, dergi veya web sitelerinde yayımlanmasının sağlanmasından sorumludur.

Sınıf veya şube rehber öğretmenlerinin görevleri; öğrenci kulüplerinin amaçları ve yapılacak çalışmalar hakkında öğrencilere bilgi vermek, kulüplere katılım sağlayacak öğrencilerin ilgi ve isteklerine göre kulüplere yerleştirilmesini sağlamak, kulüp listelerini, öğrencilerin okul dışı etkinliklerini ve yürütülen toplum hizmeti çalışmalarını e-Okul Sosyal Etkinlik Modülüne işlemektir.

Danışman öğretmenin görevleri; sosyal etkinliklere katılım sağlayan öğrencilerin listesini okul sosyal etkinlikler kuruluna iletmek, kulüp öğrencilerini kulübün amacı ve çalışmaları ile ilgili bilgilendirmek, öğrencilerin özgün ve yenilikçi fikirler üretmesini desteklemek, etkinliklerin yürütülmesini sağlayıp, gözetim ve rehberliğini sağlamak, okul dışından yapılacak olan destekler hakkında sosyal etkinlikler kurulunu bilgilendirerek ilgili belgeleri okul müdürünün onayına sunmak, öğrencilerin sosyal etkinliklere ilişkin çalışmalarını ve belgeleri e-Okul Sosyal Etkinlikler Modülüne işlemek, kulüplerin çalışmalarıyla ilgili yazışmaların koordine edilmesini sağlamak, Öğrenci Kulübü Yıllık Çalışma Planını hazırlamak ve okul müdürünün onayına sunmaktır.

Öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri; öğrencilerin etkinliklerdeki görev dağılımını danışman öğretmene bildirmek, kulüp ile ilgili yazışmaları yapmak, karar defterini tutmak, kulüp bünyesinde yapılan çalışmaların dosyalanmasını sağlamak ve çalışmalar ile ilgili yayın yapılması durumunda Eser İnceleme ve Seçme Kurulu üyeliğini yürütmektir. Öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri, özel eğitim okulları ve anaokullarında danışman öğretmenler tarafından, ilkokullarda ise danışman öğretmen rehberliğinde yapılmaktadır. (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090; RG, 1 Eylül 2018, Sayı 30522; RG, 12 Eylül 2019, Sayı 30886).

2.3.7. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları

Günümüzde yürürlükte olan ilgili mevzuatta (MEB, 2017b) belirtilen sosyal etkinlik türleri; *bilimsel, sanatsal, sportif, kültürel etkinlikler ve toplum hizmeti çalışmaları* olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma giren etkinlikler; ders dışı kulüp çalışmaları, konser, sergi, yayınlar, ziyaret, gezi, halk oyunları, sportif etkinlikler, müsabakalar, tiyatro, sempozyum, panel, imza günü, şiir dinletisi, kermes, fuar vb. olarak listelenmektedir.

Okullarda ders dışı etkinliklerin daha etkili uygulanabilmesi için gerekli olan kapalı spor salonu ve atölyeler gibi fiziki alanlara ihtiyaç duyulmaktadır (Sak, 2020). 2015 yılında Milli Eğitim Bakanlığı İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan “Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu” ile bu fiziksel alanların günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte düzenlenmesinde kriterlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Kılavuzda jeolojik bilgiler, imar, ulaşım ve altyapı bilgileri, fiziksel etkenler, tasarım, bina formu ve mekânsal standartlar vb. başlıklar ele alınmış; okulun kullanıcı ve toplum için en faydalı şekilde kullanılmasına olanak verebilecek standartlar belirtilmiştir. Sosyal etkinliklerin uygulanacağı mekanları da ele alan “Genel İlkeler, Yerleşim Kurgusu ve Mekânsal Standartlar” başlığı altında, “*müzik dersliği, görsel sanatlar dersliği, laboratuvarlar, kütüphane, çok amaçlı salon, sahne sanatları ve konferans salonu, ibadethane, spor ve beden eğitimi salonu*” ders dışı sosyal etkinlikler ile ilgili olan mekanlar kapsamında değerlendirilebilir. Kılavuzda yer alan “Sosyal Alanlar, Kentsel Donatılar” başlığı altında belirtilen “*tören alanı, amfi tiyatro, satranç sahası, geleneksel oyunlar için ayrılmış alanlar*” ve “Açık Spor Alanları” başlığı altında “*basketbol- voleybol sahası, her 300 öğrenci için ek 2 adet basketbol potası, imkân dahilinde mini futbol sahası*” ve bu alanların standartları, yine ders dışı sosyal etkinliklerin uygulanacağı fiziksel alanlarla ilgili standartlar olarak belirtilmiştir (MEB, 2015). 2021 yılında yayımlanan Özel Öğretim Kurumları Standartlar Kılavuzunda da eğitim kurumlarında yer alması gereken bölümlerden müzik dersliği, teknoloji ve tasarım dersliği, görsel sanatlar dersliği, kütüphane ve isteğe bağlı olacak şekilde yüzme havuzu, çok amaçlı salon gibi sosyal etkinliklerin uygulama alanları belirtilmiştir (MEB, 2021d).

Görüldüğü üzere sosyal etkinliklerin düzenlenmesi çok boyutlu bir organizasyon süreci gerektirmektedir. Bu bölümde kanun yapıcılar tarafından eğitimin amaçları içerisinde nerede konumlandırıldığı, nasıl tanımlandığı, nasıl sınıflandırıldığı, kimlerin paydaş olarak belirtildiği, politik, ekonomik ve yönetim süreçlerinin nasıl düzenlendiği ve fiziksel alanlarının nasıl belirlendiği ifade edilmiştir. Akademik eğitimi tamamlayıcı rolü olan sosyal etkinlikler hakkında paydaşlar, amaçlar, fiziksel alanlar ve düzenlenme süreçleriyle ilgili akademik çalışmalar da oldukça fazladır.

2.4. İlgili Araştırmalar

Sosyal etkinlikler alanında dünyada ve ülkemizde çok sayıda çalışma yapılmıştır. Araştırmacılar, bu çalışmalarla ülkemizde eğitim alanındaki etkisini ebeveyn, okul, öğretmen, öğrenci ve genel olarak eğitim boyutlarında ortaya koymayı amaçlamışlardır.

Bu başlık altında ülkemizde sosyal etkinlikler kapsamına giren konularda yapılmış *doktora ve yüksek lisans düzeyinde tezlerin* sonuçlarına yer verilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin ders saatleri dışında serbest zamanlarını nasıl değerlendirdiklerini araştıran Ekinci (2019), öğrencilerin en fazla tercih ettiği etkinliklerin eğlence, spor, aileyle birlikte yapılan etkinlikler, eğitim; en az tercih ettiklerinin ise sanat, genel kültür, yaratıcılık, tiyatro ve sinema olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı araştırma sonuçlarına göre, erkek öğrenciler sportif faaliyetleri kız öğrencilerden daha çok tercih ederken, kız öğrenciler ise eğitim ile ilgili aktiviteleri erkek öğrencilerden daha çok tercih etmektedirler.

Durmuş (2020)'un ders dışı sportif etkinlikleri ebeveynlerin tutumu açısından incelediği çalışmasında, gelir durumu yüksek olan ailelerin, çocuklarının ders dışı sportif faaliyetlere katılımına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aynı çalışmada spor yapan ailelerin spor yapmayan ailelere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Benzer sonuçlar Görkem (2012)'in çalışmasında da görülmüş; araştırmanın sonuçlarına göre çocuklarının sosyal etkinliklere katılımları konusunda öğrenim durumu lise ve üniversite olan anne ve babaların, eğitim durumu ilkokul ve ortaokul olan anne babalardan daha olumlu tutum geliştirdikleri sonucu elde edilmiştir. Aynı zamanda sosyal etkinliklere katılım hakkında uygulanan ölçekte en yüksek düzeyde olumlu görüşe sahip olan öğrencilerin, ailelerinin gelir durumu daha yüksek öğrenciler olduğu sonucuna varılmıştır. Bu duruma paralel olarak sosyal etkinliklere katılım hakkında en olumsuz görüşlerin de ailesinin gelir durumu düşük olan öğrencilere ait olduğu sonucu elde edilmiştir. Mardin ilindeki lise öğrencilerini kapsayan çalışmasında Acar (2017) ise, öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumlarının ve ailelerin aylık gelir durumlarının öğrencilerin sosyal etkinliklere katılım ölçeğinde anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Sosyal etkinliklere katılımın ilköğretim öğrencilerinin akademik başarıları üzerindeki etkisini araştıran Görkem (2012); İngilizce, Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji, Sosyal Bilgiler derslerinin notları “Peki” olan öğrencilerin sosyal etkinliklere katılım konusunda, bu derslerde “Zayıf” not alan öğrencilere göre daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın uygulandığı öğrencilerin çoğu (%88), sosyal etkinliklere katılmanın onlara yeni arkadaşlıklar ve yeni beceriler kazandıracağını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Türkiye ve Hollanda’daki ilköğretim okulları ile ilgili karşılaştırmalı bir araştırma yapan Arslan (2006), çekirdek aile yapısına sahip ailelerin çocuklarının sosyal etkinliklere katılımının geleneksel ya da parçalanmış ailelerin çocuklarına oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Araştırmada her iki ülkedeki ailelerin öğretmenle görüşmesini gerektiren konular karşılaştırıldığında ise Türkiye’de akademik başarı, Hollanda’da ise sosyal etkinliklere katılım konusu öne çıkmıştır. Araştırmaya göre Türk aileler öğretmenle görüştüğünde öncelikle öğrencinin notlarını öğrenmek isterken Hollandalı aileler çocuklarının sosyal etkinliklere katılımı ile ilgili bilgi almayı tercih etmektedirler.

Karataş (2019), ortaokul öğrencileriyle yaptığı araştırmasında koro dersi alan ve almayan öğrenciler arasında anlamlı bir fark olduğu sonucunu ortaya koymuş; araştırmaya göre koro dersi alan ve almayan öğrencilerin öz-yeterlik puanları dersi alanlar lehine anlamlı şekilde farklı bulunmuştur. Başka bir ifadeyle, koro dersine katılım sağlayan öğrencilerin öz-yeterlik düzeyi yükselmektedir. Benzer sonuçlara Erkoç (2019) da ulaşmış, ders dışı müzik etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarılarını artırdığını, milli ve evrensel değerlerin kazandırılmasına yardımcı olduğunu ve davranış problemi olan öğrencilerin okula ve derslere karşı olumlu tutumlar oluşturmalarını sağladığını belirtmiştir. Aynı araştırmadaki söz konusu öğrencilerin okul yöneticileri ve velileri ise bu tür etkinliklerin öğrencilerin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyeceğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Aynı yaş grubuyla çalışan Taş (2019), spor faaliyetlerine katılmayan öğrencilerin stres düzeylerinin katılanlara oranla daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Araştırmadan ve alan yazından elde edilen verilere göre spor ve sanat faaliyetleriyle ilgilenen öğrencilerin strese yol açan uyaranlarla daha kolay başa çıkabilen, sosyal becerileri yüksek bireyler oldukları ortaya konmuştur.

Ortaöğretim öğrencilerinin iletişim becerilerini nasıl algıladıklarına yönelik deneysel bir çalışma ortaya koyan Tepeköylü Öztürk (2012), sporla ilgili oyun uygulamasına katılmalarının öğrencilerin iletişim becerisi algılarında artışa sebep olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Arslantaş (1989), eğitici kol çalışmalarına katılan öğrencilerde istenilen düzeyde değişim gözlenmediğini, kendilerini ifade etme, proje geliştirme ve uygulama boyutlarında öğrencilerin yetersiz kaldığını belirtmiştir. Ökten (2019) ise çalışmasında sosyal etkinlik ve düzenli fiziksel etkinliklere katılan öğrencilerin olumlu yaşantı geliştirdiği sonucuna ulaşmış; bu öğrencilerde yaşam sevinci, iyimserlik, minnettarlık, sabır, okul motivasyonu, okula aidiyet, performans ve hedef boyutlarının katılmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda bu tür etkinliklere katılımın artmasıyla öğrencilerde motivasyon, özgüven, akademik başarı ve okula aidiyet duygularının olumlu yönde değiştiği gözlenmiştir. Bu sonuçlar Arslantaş (1989)'ın çalışmasıyla örtüşmemektedir. İki araştırma arasında geçen 30 yılda sosyal etkinliklerin uygulanmasında daha planlı bir yol izlendiği ve sonuçların öğrenciler lehine değiştiği söylenebilir.

Araştırmacılardan Selçuk (2006), görüştüğü ortaöğretim öğrencilerinin %71' inin okul spor faaliyetlerine katıldığı için eğitimle ilgili hiçbir olumsuz durum yaşamadığını belirtmiş; bu öğrencilerin kendilerini genel anlamda mutlu, zinde, formda ve sağlıklı hissettikleri ve arkadaşlarına daha yakın davrandıkları sonucunu ortaya koymuştur. Araştırmaya göre öğrencilerin bu konudaki en önemli sorunlarının; ders dışı spor faaliyetleriyle ilgili en çok malzeme ve spor alanı yetersizliği ve etkinliklere katılım konusunda (akademik başarılarının olumsuz yönde etkileneceği kaygısı sebebiyle) ebeveyn desteğini yeterli derecede alamamaları olduğu sonucuna varılmıştır.

Sosyal etkinliklerle ilgili öğretmen algılarını araştıran Balcıoğlu (2013), okulda sosyal etkinliklere Anadolu liselerinde meslek liselerinden daha çok yer verilmekte olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmada “Anadolu lisesindeki öğretmenleri, meslek lisesi öğretmenlerinden daha çok sosyal etkinliklerin öğrencinin yaratıcılığını artırdığını düşünmektedir” sonucuna da varılmıştır. Bunun yanı sıra akademik başarısı yüksek olan eğitim kurumlarının sosyal, kültürel, sportif ve sanatsal etkinliklerde de daha başarılı olduğu gözlenmiştir. Öğretmenlerin sosyal etkinlik algıları boyutunda ise ilgili

yönetmeliğin yeterince uygulanmadığı, evrak yükünün sosyal etkinliklerin yürütülmesinde öğretmenin enerjisini ve vaktini aldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Benzer sonuçlar elde eden Köprübaşı (2014), öğretmenlerin sosyal etkinlikleri fazladan iş yükü olarak gördüklerini, etkinliklerin doldurulması gereken resmi evrak işlerinin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini düşündüklerini belirtmiştir. Öğretmenler, etkinlikler öncesinde öğrencilerin ilgi ve isteklerini ön plana aldıklarını fakat öğrencilerin çoğunun ilgisinin düşük olduğunu dile getirmişlerdir. Aynı araştırmanın öğrenci boyutunda ise araştırmaya katılan öğrencilerinin büyük kısmının; sosyal etkinliklerin yararlı olduğunu, hayatlarında fayda sağladığını, onları zararlı alışkanlıklardan koruduğunu, verimli zaman geçirmelerini sağladığını, onları sorumluluk sahibi bireyler haline getirmeye yardımcı olduğunu, yeni arkadaşlıklar oluşturmalarına imkân sağladığını belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısına yakını öğretmenlerinin kulüp çalışmalarına karşı yeterli düzeyde ilgi duymadığını dile getirirken öğrencilerin yarısından fazlası kulüplerdeki etkinliklerin yapılabilmesi için öğretmenlerin yeterli yetkinlikte olmadığını ifade etmişlerdir. Bir başka çalışmada Ekmekci (2006), kadın öğretmenlerin, eğitici kollara öğrenci seçimleri yapılmadan önce öğrencilere eğitici kollara yeterli düzeyde tanıtıldığını düşünürken erkek öğretmenlerin ise yeterince tanıtılmadığını düşündüğü sonucuna ulaşmıştır.

Kesen (2019)'in araştırmasına göre, erkek öğretmenler ders dışı aktiviteleri kadın öğretmenlerden daha fazla uygulamaktadır. Kadın öğretmenler ders dışı faaliyetlerin uygulanmasında sosyal çevrenin tutumu sebebiyle zorlandıklarını ve uygulamada sınıf ortamı sebebiyle zorluklar yaşadıklarını erkek öğretmenlerden daha fazla dile getirmişlerdir.

Sosyal etkinliklerin uygulanmasını okul yöneticilerini merkeze alarak araştıran araştırmacılardan Tetik (2008), okul yöneticilerinin sosyal etkinliklerde yeterince etkili olmadıkları sonucuna ulaşmış, aynı zamanda öğretmenlerin algılarına göre sosyal etkinlik uygulamaları ile ilgili öğretmenlere yeterli yönetici desteği verilmediğini belirtmiştir. Güneş (2013)'in araştırma sonuçlarına göre kadın öğretmenlerin yöneticilerinin gerçekleştiren sosyal etkinliklere yaklaşımı hakkındaki düşünceleri; yöneticilerin sosyal etkinliklere katılımın öğrenci ders başarısını olumsuz yönde etkilediğini savundukları, öğrencilerden sosyal etkinliklerde yüksek başarı

bekledikleri, sosyal etkinliklerde başarı gösteren öğretmen ve öğrencileri ödüllendirmedikleri, okuldaki istenmeyen davranışların önlenmesinde sosyal etkinliklerin bir önemi olmadığını düşündükleri, ders başarısını her zaman sosyal etkinlik başarısının üstünde tuttuklarını, öğretmenlerle olan ilişkilerini öğretmenin sosyal etkinliklere katılım seviyelerine göre düzenlediklerini, okul kulüplerinin her zaman öğrencilerin isteklerine göre oluşturulmasını sağladıkları, sosyal etkinliklerin düzenli uygulanabilmesi için veliyle iş birliği gerçekleştirilmesine imkan verdikleri, okul törenlerinin daha coşkulu yapılabilmesi için okul dışı kurumlarla iş birliği yaptıkları ve öğrencilerin çok yönlü eğitilebilmesi için velilere yönelik seminerler düzenledikleri şeklinde sıralanmıştır. Çalışma sonucunda, okul yöneticileriyle ilgili kadın öğretmenlerden daha fazla sayıda erkek öğretmenin hemfikir olduğu düşünce ise yöneticinin okulun çevreye tanıtılması için çalışmalar yaptığı olmuştur.

Ülkemizde doktora ve yüksek lisans düzeyinde yapılan çalışmalarda öğrencilerin cinsiyete göre sosyal etkinlik türü seçimlerinin değiştiği, ebeveynlerin öğrenim ve gelir durumu yükseldikçe sosyal etkinlikler hakkında olumlu tutum düzeyinin yükseldiği, akademik başarısı yüksek olan çocukların sosyal etkinliklerle ilgili daha olumlu tutuma sahip oldukları, öğrencilerin sosyal etkinliklere katılım sağladıklarında daha geniş bir arkadaş çevreleri olacağını düşündükleri, ülkemizde aileler öğretmenle öncelikle akademik durum hakkında görüşürken Hollanda'da ailelerin çocuklarının sosyal etkinliklere katılımı ile ilgili bilgi almayı tercih ettiği, koro dersine katılan öğrencilerin öz-yeterlik durumunun geliştiği, ders dışı müzik etkinliklerin öğrencilerin milli ve evrensel değerleri kazanmada ve okula/derslere karşı olumlu tutum kazandırmada etkili olduğu, spor ve sanat faaliyetlerine katılan öğrencilerin stresle daha kolay başa çıkabildiği, sporla ilgili oyun uygulamalarının öğrencilerin kendileriyle ilgili iletişim becerisi algılarını artırdığı, sosyal etkinlik ve düzenli fiziksel aktivitelere katılan öğrencilerin sosyal, psikolojik ve akademik algılarında olumlu yönde değişim gözlemlendiği, okul spor faaliyetlerine katılan öğrencilerin kendilerini fiziksel olarak daha iyi durumda hissettikleri, akademik başarısı daha yüksek olan okullardaki öğrencilerin sosyal etkinliklerde de daha başarılı olduğu, öğretmenlere göre sosyal etkinlikler yönetmeliklerinin okullarda yeterince uygulanmadığı, öğretmenin etkinlikleri iş yükü olarak gördükleri, öğrencilerin etkinliklere ilgi duymadıkları, öğrencilere göre sosyal etkinliklerin onları kötü alışkanlıklardan

koruduğu, verimli zaman geçirmelerini sağladığı, yeni arkadaşlıklar kurmalarına yardımcı olduğu, daha fazla arkadaş edinmelerine yardımcı olduğu ve öğretmenlerin etkinlikleri uygulamak için yeterli donanıma sahip olmadığı, erkek öğretmenlerin ders dışı etkinliklerde kadın öğretmenlerden daha fazla görev aldığı, okul yöneticilerinin etkinliklerin uygulanmasını yeterince desteklemedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Araştırmalarda görüldüğü üzere, öğrencilerin sosyal, duygusal, fiziksel gelişiminde, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesinde ve Milli eğitimin temel aldığı milli-manevi-evrensel değerlerin kazandırılmasında sosyal etkinliklerin büyük rolü vardır. Bu araştırmada sosyal etkinliklerin ve dolayısıyla öğrencilerin bu alanlardaki gelişiminin bir devlet politikası olarak 100 yıllık Cumhuriyet tarihi boyunca nasıl bir değişime uğradığı incelenmiştir. Bütün bir bakışa sahip olabilmek adına sosyal etkinliklerin *tanımlarının, amaçlarının, türleri ve sınıflandırılmasının, paydaşlarının, düzenlenme süreçlerinin ve fiziksel alanlarının* nasıl bir değişime uğradığını ortaya koymak amaçlanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanma ve analiz süreçlerine ilişkin açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Deseni:

Nitel araştırmalar, birbiriyle alakalı konulardaki anlama odaklanan çalışmalar olarak tanımlanmaktadır. “*Geçmişte meydana gelmiş bir olay, olgu, nesne ve subjelerin araştırılmasında veya belirlenmiş bir problemin geçmişle ve günümüzle ilişkisinin incelendiği yaklaşım tarihsel yöntemdir*”. Tarihsel araştırma deseni, uzun vadeli toplumsal değişimleri incelemek için uygun bir araştırma yöntemidir (Orak, 2020). Nitel araştırma desenlerinden tarihsel araştırmaların özelliklerinden biri araştırmacının belli bir zaman aralığını betimleyici ve tarihsel bir bakış açısıyla incelemesidir (Merriam, 2018, s. 46).

Nitel araştırmalarda en yaygın biçimde kullanılan iki belge çeşidinden biri olan kamu kayıtları, “*süregelen toplumsal hareketleri kaydeden resmî belgelerdir*” (Merriam, 2018, s. 132). Bu çalışmada yer alan yasal belgeler, sosyal etkinlikler ile ilgili maddeleri analiz edilerek, 1913- 2022 yılları arasında sosyal etkinlik olgusunun eğitim mevzuatında ele alınış biçiminin nasıl bir değişime uğradığı yönüyle incelenmiştir. Tarihsel bir bakış açısı taşıması ve geçmişle günümüzün ilişkilendirilmesi sebebiyle bu çalışma tarihsel araştırma özelliği taşımaktadır.

3.2. Çalışma Grubu:

Araştırma kapsamında incelenecek olan mevzuata “*sosyal etkinlik*”, “*öğrenci kulübü*”, “*eğitici çalışma*”, “*ders dışı*” kavramları anahtar kelime olarak kullanılarak başlanmış; araştırma süreci olgunlaştıkça araştırmaya dahil edilecek olan yasal belgeler, konularına göre özelden genele doğru çeşitlendirilmiştir.

Elde edilen tüm belgeler sosyal etkinlikler ile ilgilerine göre sıralanarak kategorilere ayrılmış ve “*sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat*”, “*resmî törenlerle ilgili mevzuat*” ve “*eğitim ile ilgili genel mevzuat*” olacak şekilde üç alt tema oluşturulmuştur. Verilerin tabloları her araştırma sorusunun altında (sosyal etkinliklerin *tanımı*, *amaçları*, *türleri* ve *sınıflandırılması*, *paydaşları*, *düzenlenme süreçleri* ve *fiziksel alanları*) ve üç grup veri için ayrı ayrı yapılmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunu;

- Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat çerçevesinde ilki 1976 yılında, sonuncusu 2017 yılında yayımlanmış olan 7 yönetmelik,
- Resmî törenlerle ilgili mevzuat çerçevesinde ilki 1930 yılında, sonuncusu 2012 yılında yayımlanmış olan 2 kanun ve 12 yönetmelik
- Eğitim ile ilgili temel mevzuat çerçevesinde ilki 1913 yılında, sonuncusu 2013 yılında yayımlanmış olan 5 kanun ve 11 yönetmelik ve tüm mevzuatın değişiklikleri oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan mevzuatın ayrıntılı listesi Ek-1’de verilmiştir.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verilerinin toplanması belge (doküman) inceleme yöntemiyle yapılmıştır. Araştırmanın veri toplama aşamasında araştırmacı tarafından iki farklı excel tablosu oluşturulmuştur. İlk tabloda *belgenin türü, kabul edildiği tarih, yürürlükten kaldırıldığı tarih, geçirdiği değişiklik sayısı, kaç maddeden oluştuğu, hangi eğitim kademesine hitap ettiği, yayımlandığı Resmî Gazete/Tebliğler Dergisinin tarih ve sayısı* yer almaktadır. İkinci tabloda ise belgelerin içeriğinde yer alan ve araştırma sorularında bulunan sosyal etkinliklerin *tanımı, amaçları, türleri ve sınıflandırılması, paydaşları, düzenlenme süreçleri ve fiziksel alanları* madde numaralarıyla listelenmiştir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmada değişiklikleriyle birlikte toplamda 177 belge incelenmiştir. Bu belgelerin 7 tanesi kanun, 31 tanesi yönetmelik olmak üzere araştırmada yer alan mevzuattaki tüm maddeler okunmuş, sosyal etkinlikler ile ilgili maddeler belirlenerek veri toplama aracına kaydedilmiştir.

Kanun, yönetmelik ve TTK kararlarına Resmî Gazete, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ve Tebliğler Dergisi internet sitelerinden yararlanılarak ulaşılmış; bu verilerin dışında çevrimiçi ortamda ulaşılamayan daha eski tarihli belgelere erişim için TTK’na posta yoluyla dilekçe gönderilmiş; Kurul tarafından uygun bulunan talep doğrultusunda resmi evraklar araştırmacıya ulaştırılmıştır.

30 belgeye genel erişime açık olan RG internet sitesi, 4 belgeye TTK Başkanlığına yazılan dilekçelere gelen posta ve e-postalar yoluyla, 3 belgeye genel erişime açık olan Tebliğler Dergisi internet sitesi, 1 belgeye ise konu ile ilgili 2 makale üzerinden ulaşılmıştır. Araştırma aşamasında belgeler okundukça yürürlükten kaldırılmış olan belgelere de geçmişe doğru gidilerek ulaşılmış, araştırmanın amacına ve belgenin içeriğine göre verilere dahil edilip edilmeyeceği belirlenerek araştırma konusu ile ilgili veri grubunun son şekli verilmiştir.

3.5. Veri Analizi

Toplanan veriler sosyal etkinliklerle ilgi derecelerine göre üç sınıfa ayrılmıştır. Buna göre veriler incelenmiş, “sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat”, “resmî törenlerle ilgili mevzuat” ve “eğitim ile ilgili temel mevzuat” başlıkları altında incelenen verilerden sosyal etkinliklerin “tanımları, amaçları, türleri ve sınıflandırılması, paydaşları, düzenlenme süreçleri ve fiziksel alanları” temaları oluşturulmuş, her bir başlığa ait tüm kanun ve yönetmelikler değişiklikleriyle birlikte ayrı ayrı dosyalanmış, daha sonra temalarına göre incelenmiştir. İncelenen veriler excel programı ile tablolaştırılmış, sonrasında her araştırma sorusu için ayrı ayrı üç tablo halinde ve madde içerikleriyle birlikte bulgulara sunulmuştur.

Her tema/araştırma sorusu ile ilgili ortaya çıkan sonuçlar kronolojik olarak ve bütüncül bakış açısıyla incelenmiş ve bulgulara yer verilmiştir.

3.6. İnanılrlık ve Tutarlılık

Bilimsel bir araştırmada iç geçerlik, araştırmadaki bulguların gerçek hayattaki mevcut gerçekliğe uyması ile ilgili bir durumdur. Nitel araştırmalarda varsayılan, gerçeğin tek ve ölçülebilen, nesnel bir yapıda olmadığı, bunun yanında çok boyutlu ve sürekli değişken bir yapıda olduğudur (Merriam, 2018, s. 203). Bu sebeple araştırmacılar, nicel araştırmalardan bu yönüyle ayrılan nitel araştırmalar için geçerlik ve güvenilirlik kavramları yerine inanılrlık ve tutarlılık kavramının kullanılmasını daha uygun bulmuşlardır. Bu araştırmacıardan Lincoln ve Guba, nitel bir çalışmanın güvenilirliğinin sağlanmasının, o çalışmada inanılrlık, özgünlük, aktarılablrlık, güvenileblrlık ve onaylanablrліğın sağlanması gerektiğini belirtmişlerdir (Lincoln ve Guba, 1985, aktaran Creswell, 2013). Nitel araştırmalarda inanılrlığın sağlanması için farklı yöntemler ortaya koyan araştırmacıardan Denzin, araştırılan verileri ya da

bulguları karşılaştırma ve kontrol etmenin araştırmanın inanılrlılığını artırdığını söylemiştir (Denzin, 1978, aktaran Merriam, 2018, s. 206). Bu çalışmada kullanılan veriler Resmî Gazete ve Talim ve Terbiye Kurulu internet sitelerinde genel erişime açık internet ortamında kamuya sunulmaktadır. Bu sebeple veriler üzerinde herhangi bir değiştirme veya hatalı aktarım yapılması mümkün değildir. Bu durum çalışmanın inanılrlılığını sağlamaktadır.

Dış geçerlik, çalışmanın genellenebilirliği ile ilgilidir. Nitel araştırmalarda araştırmacı çoğunluğu ilgilendiren tek bir gerçeğe ulaşmak yerine dikkatli bir şekilde, belirlenmiş ve özgün olanı derinlemesine anlamayı hedefler. Bu sebeple de küçük ve amaçlı bir örneklem seçer (Merriam, 2018, s. 214-215). Bu araştırmanın genellenebilirliğini sağlamak amacıyla araştırmanın her aşamasında, kamuya açık durumda olan veriler literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılmış, ulaşılan diğer araştırma sonuçları da araştırmaya dahil edilmiştir.

Tutarlılık ise bir çalışmanın tekrar yapılması durumunda yine aynı sonuçlara ulaşılmasının mümkün olup olmamasıyla ilgili bir kavramdır. Sosyal bilimler alanında yapılan bilimsel araştırmalarda aynı verilerle çalışılması durumunda dahi, araştırmacıların yorumları doğrultusunda birden fazla sonuca ulaşılabilir. Bu sebeple yeni kanıtlar ortaya çıkıp bir önceki araştırma bulgularını çürütünceye kadar çalışma güvenilir olarak kabul edilmektedir (Merriam, 2018, s. 211-213).

Araştırmanın her aşamasında uzman görüşünden yararlanılmış; verilerin toplanma süreci ve kategorilerin nasıl oluşturulduğıyla ilgili detaylı bilgiye yer verilerek çalışmada “denetleme tekniğı” (Merriam, 2018, s. 213-214) kullanılmış, bu yolla bağımsız bir okuyucunun da araştırmacının izlediğı yoldan giderek bulguları doğrulayabilmesi hedeflenmiştir.

3.7. Etik

Araştırmada kişi veya kurumlara zarar verici ifadeler kullanılmamış, araştırmacının görüşleri doğrultusunda verilerde eksiltme/tahrifat yapılmamıştır. Araştırmada herkesin incelemesine açık kanun maddeleri ile çalışıldığı için veri gizliliğı ile ilgili sorun teşkil edebilecek bir durum söz konusu değildir.

3.8. Araştırmacının Rolü

Araştırımcı geçmişte altı yıl halk oyunları öğreticiliği yaptıktan sonra 2012 yılından itibaren de MEB bünyesinde müzik öğretmenliği yapmaya başlamış ve göreve halen devam etmektedir. Mesleki rolü gereğince çok sayıda sosyal etkinlikte görev almış, yarışmalar, konserler, törenler, geziler, tiyatrolar vb. faaliyetlerde bulunmuştur. Bu etkinliklerin uygulanmasında mevzuattan etkilenen bir branşın öğretmeni olmasının yanı sıra etkinliklerin öğrenciler üzerindeki birçok olumlu etkisine şahit olmuş, tez danışmanının önerisi ile sosyal etkinliklerin bir devlet politikası olarak nasıl bir değişime uğradığını araştırmaya karar vermiştir. Araştırma süresince belgelerde bulunan ve incelenen hükümleri somut ve tarafsız bir bakış açısıyla ele almış, kendi duygu ve düşüncelerinin araştırmanın sonuçlarını etkilemesinden özellikle kaçınmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: BULGULAR

Bu bölümde araştırma kapsamındaki belgelerin incelenmesi sonucunda ulaşılan veriler yer alacaktır. Söz konusu belgeler incelenerek 6 araştırma sorusuna yanıtlar aranmış, sosyal etkinliklerin yasal belgelerdeki *tanımları, amaçları, türleri ve sınıflandırılması, paydaşları, düzenlenme süreçleri ve fiziksel alanları* ile ilgili maddelere tablolar halinde yer verilmiştir.

Bulgular; *sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat, resmî törenlerle ilgili mevzuat ve eğitim ile ilgili temel mevzuat* olmak üzere üç alt tema altında incelenmiştir. Tablolarda yer alan maddelerin içerikleri, ilgili tablonun altında açıklanmıştır.

4.1.1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin

Tanımları

Sosyal etkinliklerin tanımları ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 6 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4’te yer verilmiştir.

Tablo 2. *Sosyal Etkinliklerin Tanımı ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası-Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat*

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	-
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	4
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	4
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	-
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	3
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	4 (e), (f), (g)
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	4 (f), (g), (i)

Tablo 2’ de yer alan belgelerden sosyal etkinliklerin tanımına yer veren ilk belge olan ve 1983 yılında yayımlanarak yürürlüğe giren *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinin* 4. maddesinde “*Tanımlar*” başlığı altında eğitici

kolların tanımı yapılmıştır. Ders saatleri dışında yapılan etkinlikler oldukları için sosyal etkinlik olarak ele alınan eğitici kollar, “...okullarda ders saatleri dışında, eğitim etkinliklerinden belli bir bölümün gerçekleştirilmesi için ortak ilgileri bulunan istekli öğrencilerin katıldığı ve rehber öğretmen gözetimi altında doğrudan doğruya öğrencilerce yürütülen eğitici kuruluş” olarak tanımlanmıştır.

1989 tarihli *Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin* 4. maddesinde “ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri”nin tanımı, “öğrencinin, zamanını kendisi plânlayarak bilgi, beceri ve tutum alanlarında ilgi ve istidadı doğrultusunda büyüme ve gelişmesini, ders dışında, kendi kendine ve gücü oranında gerçekleştirme ve disipline etme faaliyeti” ifadesiyle yapılmıştır (RG, 8 Kasım 1989, Sayı 20336).

Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği 1995 yılında yürürlüğe girmiş ve yarışmalar ile ilgili esasları düzenlemiştir. Yönetmeliğin 3. maddesinde bir ders dışı sosyal etkinlik olarak ele alınan “Yarışma” kavramı, “halk oyunları, müzik, dans, satranç gibi konularda bilgi ve yetenek üstünlüğünü göstermek için yapılan seçme işi” olarak tanımlanmıştır (RG, 26 Aralık 1995, Sayı 22505).

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, 2005 yılında yürürlüğe girmiş olan ve tek başına “Sosyal etkinlik” kavramını tüm boyutlarıyla ele alarak düzenleyen ilk yönetmeliktir. Yönetmeliğin 4. maddesinin (e) bendinde “sosyal etkinlik” kavramı “öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları”; (f) bendinde “öğrenci kulübü” kavramı “öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grup”; “toplum hizmeti” kavramı ise “öğrencilerin, yaş ve bilgi seviyesine uygun olarak her türlü toplum ve çevre sorunlarının çözümüne katkı sağlamak amacıyla yapacakları çalışmalar” olarak tanımlanmıştır (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699).

Sosyal etkinlikleri konu alan ve bir öncekini yürürlükten kaldıran 2017 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin* 4. maddesinin (f) bendinde “öğrenci kulübü” kavramı “öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda eğitim kurumu içi ve dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grup”; (g) bendinde “sosyal etkinlik”

kavramı “*öğretim programlarının yanında bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları ile bu kapsamdaki diğer etkinlikler*”; (i) bendinde ise “*toplum hizmeti*” kavramı “*öğrencilerin seviyelerine uygun olarak toplumsal sorunların çözümüne katkı sağlamak amacıyla afet ve acil durum, çevre, eğitim, spor, kültür ve turizm, sağlık ve sosyal hizmetler alanlarında gerçekleştirecekleri çalışmalar*” şeklinde tanımlanmıştır. 4. maddenin (g) bendine 2020 yılında yapılan değişiklikle; “*öğretim programlarının yanında...*” ibaresinden sonra gelmek üzere; “*internet üzerinden uzaktan erişim yoluyla veya belirli bir yerde yapılan...*” ibaresi eklenmiştir (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090; RG, 15 Ekim 2020, Sayı 31275).

Tablo 3. Sosyal Etkinliklerin Tanımı ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası-

Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	-
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	-
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1957	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1964	-
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	-
Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	-
İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	-
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	-
Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	-
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	-
Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	-

Tablo 3'te yer alan mevzuatta sosyal etkinliklerin tanımı ile ilgili bir ifadeye yer verilmemiştir.

Tablo 4. Sosyal Etkinliklerin Tanımı ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası-

Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	-
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	-
Okul- Aile Birliği Yönetmeliği	1965	-
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	-
Milli Eğitim Temel Kanunu	1973	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul- Aile Birliği Yönetmeliği	1983	-
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	1(s, ş, u) (2015 dğş.)
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	-

Tablo 4'te yer alan eğitim ile ilgili genel mevzuatta sosyal etkinliklerin tanımı geri planda kalmış, sosyal etkinlik kapsamında değerlendirilebilecek tanımlarla ilgili tek yönetmelik 2012 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin* 2015 değişikliği olmuştur. Yönetmeliğin 1. Maddesinin (s), (ş) ve (u) bentlerinde; kişisel gelişim kursu “*kişilerin, sosyal ve kültürel alanlarda Bakanlıkça belirlenmiş uygun eğitim ortamlarında, öğrenim seviyelerine, ilgi ve isteklerine uygun öğretim programları doğrultusunda, bilgi, beceri, dil, yetenek ve deneyimlerini geliştirdiği, serbest zamanlarını değerlendirdiği ve benzeri eğitimlerin verildiği çeşitli kurs kapsamındaki özel öğretim kurumları*”; meslek edindirme ve mesleki gelişim kursu

“kişilerin, meslek edinme ve mesleklerinde ilerlemelerine yönelik alanlarda Bakanlıkça belirlenmiş uygun eğitim ortamlarında, öğrenim seviyelerine uygun öğretim programları doğrultusunda, bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirdiği ve benzeri eğitimlerin verildiği çeşitli kurs kapsamındaki özel öğretim kurumları” ve yetenek kursu “kişilerin, sanatsal ve sportif alanlarda Bakanlıkça belirlenmiş uygun eğitim ortamlarında, öğrenim seviyelerine, ilgi ve isteklerine uygun öğretim programları doğrultusunda, bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirdiği, serbest zamanlarını değerlendirdiği çeşitli kurs kapsamındaki özel öğretim kurumları” ifadeleriyle tanımlanmıştır. Kişisel gelişim kursları vasıtasıyla kişilerin sosyal ve kültürel alanlarda geliştirilmesi ön görülürken, yetenek kurslarında ise sanatsal ve sportif alanlarda gelişimden söz edilmiştir (RG, 8 Ağustos 2015, Sayı 29439).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin beşinde sosyal etkinliklerin tanımı ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Sosyal etkinliklerin tanımının ilk olarak 1983 tarihli *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde eğitici kollar* kavramı kullanılarak yapılmıştır. Eğitici kollar ders saati dışında ortak ilgi alanlarına sahip öğrencilerin bir rehber öğretmen gözetiminde yürüteceği çalışmalar olarak tanımlanmıştır. 1989 tarihli *Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri* olarak ele alınan sosyal etkinlikler, öğrencilerin ilgi ve becerisi doğrultusunda kendi kendini disipline etme faaliyeti olarak tanımlanmıştır. 1995 tarihli *Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliğinde* ise *yarışma* kavramı belirli sanatsal, sportif ve kültürel alanlarda yapılan seçme işi olarak tanımlanmıştır. 2005 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde* sosyal etkinlikler kısaca öğrenci kulübü ve toplum hizmeti çalışmaları olarak ikiye ayrılmış; öğrenci kulübü öğrencilerin bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve okul dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak amacıyla oluşturulan grup, toplum hizmeti ise öğrencilerin seviyelerine uygun olacak şekilde toplum ve çevre sorunlarına katkı sağlamak amacıyla yapacakları çalışmalar olarak tanımlanmıştır. 2017 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde* 2020 yılında yapılan son değişiklikle birlikte sosyal etkinlikler öğretim programlarının yanında uzaktan erişim yoluyla veya belirli bir yerde yapılan bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve

sportif alanlarda faaliyetlerde bulunan öğrenci kulüpleri ve toplum hizmeti çalışmaları olarak tanımlanmıştır.

Resmî törenlerle ilgili incelenen on dört belgede törenlerin ve genel olarak sosyal etkinliklerin tanımına rastlanmamıştır.

Eğitim ile ilgili genel mevzuatta incelenen on yedi belge arasında sosyal etkinliklerle ilişkili bulunan tanımlara yer veren tek belge 2012 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği* olmuş; yönetmeliğin 2015 değişikliğinde *kişisel gelişim kursu* ve *meslek edindirme ve mesleki gelişim kursu* tanımlarında “*öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda bilgi, beceri, yetenek ve deneyimlerini geliştirme*” ifadeleri öne çıkmış; *yetenek kursu* tanımında ise bu ifadelere ek olarak öğrencilerin *sanatsal ve sportif alanlarda deneyimlerini geliştireceği* ifadeleri eklenmiştir.

İncelenen maddelerde, sosyal etkinliklerin genel olarak *öğrencilerin ilgi ve becerileri doğrultusunda, ders dışında kalan zamanda ve öğrencilerin gelişimini destekleyecek şekilde yürütüleceği* ortak ifadeler olarak göze çarpmaktadır. 2005 yılına kadar eğitici kol veya ders dışı eğitici çalışmalar olarak nitelendirilen ve 2005 yılında daha genel bir kapsamla tanımlanan sosyal etkinliklerde değişen küresel şartlarla tanımların da ek ifadelerle değiştiği 2020 yılında “*uzaktan eğitim*” kavramının belgelere girmesinden anlaşılmaktadır.

4.2. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin

Amaçları

Sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 10 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 5. Sosyal Etkinliklerin Amaçları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası-

Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	2
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	5
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	-
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	1
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	-
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	5, 6
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	7 (1)

Tablo 5’te yer verilen sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta sosyal etkinliklerin amaçları ilk olarak 1976 tarihli *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*’nin 2. maddesinde 17 alt madde ile belirtilmiş; maddenin son paragrafında genel hatlarıyla şöyle belirtilmiştir (RG, 21 Temmuz 1976, Sayı 15653).

“Böylece öğrencilerin, Atatürk inkılaplarına ve Anayasanın başlangıcında ifadesi bulunan Türk milliyetçiliğine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan, milli, ahlaki, insani değerlere sahip; yapıcı ve yaratıcı, demokrasi ilkelerini benimsemiş; hür ve ilmi düşünme gücüne ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmeleri sağlanmış olacaktır.”

1983 yılında yürürlüğe konan *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*’nin 5. maddesinde eğitici çalışmaların amacı,

“Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin, Atatürk inkılap ve ilkelerine, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk olmanın gururunu duyan, vatan ve milletini seven; Milli, ahlaki ve insani değerlere sahip; demokrasi ilkelerini benimsemiş, yapıcı, yaratıcı; hür ve ilmi düşünceye ve sorumluluk duygusuna sahip kişiler olarak yetişmelerine, milli ve sosyal hayata etkin bir şekilde katılabilmelerine...” katkıda bulunmak olarak tanımlanmıştır (RG, 25 Mayıs 1983, Sayı 18057).

1991 yılında yürürlüğe konan *Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinin* 1. maddesinde amaçlar; “çocuklarımıza yaşadıkları çevreyi doğal denge ve zenginlikleriyle tanıma ve koruma bilincini kazandırmak, onların bu alandaki çalışmalara gönüllü olarak katılmalarını sağlamak...” olarak tanımlanmıştır (RG, 13 Nisan 1991, Sayı 20884).

Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği 2005 yılında yürürlüğe konmuş; yönetmeliğin 5. maddesinde sosyal etkinliklerin amaçları belirtilmiştir. Yönetmeliğe göre sosyal etkinliklerin amacı, “Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılaplarına, Anayasanın başlangıcında ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı yurttaşlar olarak yetişmelerine, yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunmaktır” şeklinde ifade edilmiştir. Bu ifadenin 1976 ve 1983 yıllarında yayımlanan yönetmeliklerdeki ifadelerle benzerliği dikkat çekmektedir. Aynı yönetmeliğin 6. maddesinde temel ilkeler listelenirken, bu ilkelerin de amaçların gerçekleştirilmesinde yardımcı olabilecek ifadeler içerdiği görülmektedir (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699).

2017 yılında yürürlüğe konan ve günümüzde yürürlükte olan *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin* 7. Maddesinin 1. Fıkrasında sosyal etkinlikler;

“Eğitim kurumlarında öğrencilerde özgüven ve sorumluluk duygusunu geliştirmek, öğrencileri şiddet ve zararlı alışkanlıklardan korumak, öğrencilere yeni ilgi alanları ve beceriler kazandırmak, öğrencilerin yeteneklerini sergilemesine imkan vermek, milli, manevi ve kültürel değerleri yaşatmak, yaygınlaştırmak ve bu değerlerin yeni nesillere aktarımını sağlamak, öğrencilerde gönüllülük bilincini özendirmek, engellilik, yaşlılık, insan ve çocuk hakları ile toplumsal cinsiyet eşitliği konularında farkındalık oluşturmaya amacıyla...”

yapılan çalışmalar olarak tanımlanmıştır. Yönetmelikteki bu ifadede 2020 yılında yapılan değişiklikle “toplumsal cinsiyet eşitliği” ifadesi kaldırılmıştır (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090; RG, 15 Ekim 2020, Sayı 31275).

Tablo 6. Sosyal Etkinliklerin Amaçları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	-
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	-
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	1
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1957	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1964	-
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	-
Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	-
İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	1
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	-
Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	-
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	-
Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	-

Tablo 6’da yer alan belgelerden 1949 yılında yürürlüğe giren *İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelelere Ait Yönetmeliğin* 1. maddesinde, *öğrencilerin kişisel ve toplumsal gelişimlerini sağlamak, estetik duygularını güçlendirmek, düşünsel eğitimlerine imkan sağlamak, sanatsal zevklerini ve becerilerini geliştirmek, okul- aile arasındaki bağları güçlendirmek ve öğrencilerin keyif alacakları vakit geçirmelerini sağlamak amacıyla* dönem dönem müsamerele düzenlendiğinden bahsedilmektedir (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı [TTKB], 1949, Sayı 115).

1974 yılında yürürlüğe konan *İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinin* 1. maddesinde bir sosyal etkinlik türü olan müsamerelerin düzenlenme amacının öğrencilerin

“Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda toplumsal ve bireysel gelişmelerini sağlamak, milli ve estetik duygularını güçlendirmek, fikri eğilimlerine olanak hazırlamak, güzel sanatlar alanındaki yetenek ve becerilerini artırmak, okulla aile arasındaki bağları sağlamlaştırmak ve öğrencilere neşeli bir vakit geçirtmek” olduğu belirtilmiştir (RG, 20 Nisan 1974, Sayı 14864).

Tablo 7. Sosyal Etkinliklerin Amaçları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası-

Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	-
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	2 (d)
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1965	-
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	-
Milli Eğitim Temel Kanunu	1973	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1983	-
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	19
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	157(3)

Sosyal etkinliklerin öğrencilerin milli ve evrensel değerleri kazanmalarına yardımcı olduğu (Erkoç, 2019) ve çeşitli değerleri kazanmalarında ders içi etkinliklerden daha etkili olduğu (Altıntaş, 2019) fikrini destekleyen pek çok araştırma bulunmaktadır. *Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği* ve *Milli Eğitim Temel Kanununun* sosyal etkinliklerden direkt olarak bahsetmese de amaç olarak belirtilen bazı kazanımların bu etkinlikler yoluyla öğrenciye kazandırıldığı fikrinin araştırmalarla desteklenmesi sebebiyle, Tablo 7’de adı geçen iki belge bu kategoride ele alınmıştır.

1964 yılında yürürlüğe giren *Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinin* 2. Maddesinin (d) bendinde ortaokul ve liselerin amacının; öğrencilerinin *iyi alışkanlıklar ve beceriler kazanması, ruhen ve bedenen sağlıklı olması* olduğu belirtilmiştir (RG, 28 Kasım 1964, Sayı 11868).

Milli Eğitim Temel Kanunu 1973 yılında yürürlüğe girmiştir. Günümüzde Millî Eğitim Bakanlığının sosyal etkinliklerin amaçları arasında belirttiği “*öğrencilerin milli, manevi ve kültürel değerleri benimsemelerini sağlama*” (RG, 12 Eylül 2019, Sayı 30886), amacına Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinin 1. fıkrasında ve “*Genel Amaçlar*” başlığı altında yer verilmiştir. Söz konusu maddede “*Türk milletinin bütün fertlerini ...Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren ...yurttaşlar olarak yetiştirmek*” ifadesine yer verilmiştir (RG, 24 Haziran 1973, Sayı 14574). Aynı maddenin 3. fıkrasında “*ilgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak*” ifadesi de sosyal etkinliklerin bir diğer amacı olan “*öğrencilere yeni beceriler ve ilgi alanları kazandırmak, onların becerilerini sergilemeleri için imkan sağlamak*” amacıyla örtüşmektedir (RG, 12 Eylül 2019, Sayı 30886). Sosyal etkinliklere katılan öğrencilerin toplumsal sorunlara aktif sağladığı (Wren, 1999), etkinlikler yoluyla sosyal becerilerini keşfeden öğrencilerin kariyerlerinde başarılı oldukları (Bartkus vd., 2012) ve sosyal etkinliklere katılımın toplum için sosyal ve beşerî sermaye oluşturmada payı olduğu (Feldman ve Matjasko, 2005) bilinmektedir. Sosyal etkinlikler öğrencileri zararlı alışkanlıklardan korumakta (Köprübaşı, 2014) ve onların biyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Mahoney, 2000). Literatürde yer alan bu veriler *Milli Eğitim Temel Kanununun* İkinci Kısım İkinci Bölümünde yer alan “*Örgün Eğitim*” başlığı altında 20. maddenin 2. fıkrasında okul öncesi eğitimi kapsamında belirtilen “*çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak*” amacıyla da örtüşmektedir. İlköğretimin amaç ve görevlerini belirten 23. madde, ortaöğretimin amaç görevlerini belirleyen 28. madde ve yaygın eğitimin amaçlarını belirleyen 40. maddede de benzer amaçlar sıralanmış; çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimlerini sağlama, onlara kültürel ve sosyal kalkınmaya katkı sağlama bilincini kazandırma ve onları mesleğe ve hayata

hazırlama, onlara milli kültür ve değerleri koruyup geliştirmeleri bilincini kazandırma amaçları belirtilmiştir.

2009 yılında yayımlanan *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*nde sosyal etkinlikler başlığı altında 19. maddede bu etkinliklerin amacı; öğrencilerin özgüvenlerini ve sorumluluk duygularını geliştirme, öğrenciler için yeni ilgi alanları oluşturma, bireysel yetenek ve beceriler kazandırma, demokratik bir eğitim ortamı oluşmasını destekleme olarak belirtilmiştir (RG, 31 Temmuz 2009, Sayı 27305).

2013 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*nin 7. maddesinde kurumların amaçları belirtilirken; sosyal etkinliklerle ortak amaç olan “öğrencileri bedeni, zihni, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmek” zikredilmiştir. Aynı yönetmeliğin “öğrencilerin uyacakları kurallar ve öğrencilerden beklenen davranışlar” başlığı altındaki 157. maddesinin 3. fıkrasında ise öğrencilere istenilen olumlu davranışların “derslerde, törenlerde, toplantılarda, rehberlik çalışmalarında ve her türlü sosyal etkinliklerde” kazandırılmasına çalışılacağı belirtilmiş; bir diğer deyişle dolaylı olarak sosyal etkinlikler ve törenler vasıtasıyla öğrencilere istendik davranışlar kazandırma amacı da yüklenmiştir (RG, 7 Eylül 2013, Sayı 28758).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin beşinde sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu başlık altında sosyal etkinliklerin amaçlarının ilk olarak 1976 yılında ifade edildiği görülmüştür. 1976 tarihli İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği ve 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde genel hatlarıyla yetiştirilmesi hedeflenen vatandaş tanımı yapılmış; “*Türk/Atatürk milliyetçiliğine bağlı, vatan ve milletini seven, Türk olmanın gurunu duyan, demokrasi ilkelerini benimsemiş...*” gibi ifadeler dikkat çekmiştir. 1991 tarihli Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinde ise çocukların yaşadıkları çevreyi tanıması ve koruma bilincini kazanması amaçlanmıştır. 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde 1976 ve 1983 yönetmeliklerindeki ifadelerinin yanı sıra öğrencilerin “*yeteneklerini geliştirerek gerekli donanımı kazanmalarına katkıda bulunma*” amacı ifade edilmiş, ilk kez

öğrencinin kişisel gelişimine işaret eden hükümlere yer verilmiştir. Sosyal etkinliklerin amaçlarını en geniş şekilde düzenleyen 2017 tarihli Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde sosyal etkinliklerin öğrencilerde özgüven duygusunu ve sorumluluk bilincini geliştirme, öğrencileri şiddetten ve zararlı alışkanlıklardan koruma, öğrencilere yeni ilgi ve beceri alanları kazandırma, öğrencilerin yeteneklerini sergilemesine imkan verme, milli, manevi ve kültürel değerleri yaşatma, yaygınlaştırma ve bu değerlerin yeni nesillere aktarılmasını sağlama, öğrencilerde gönüllülük bilincini özendirme, engellilik, yaşlılık, insan ve çocuk hakları ile toplumsal cinsiyet eşitliği konularında farkındalık oluşturma amaçları sıralanmış; dolayısıyla öğrenciyi merkeze alan ifadeler en çok bu yönetmelikte kullanılmıştır. 2020 yılında yapılan değişiklikle bu maddeden “*toplumsal cinsiyet eşitliği*” ifadesi kaldırılmıştır.

Resmî törenlerle ilgili mevzuatta incelenen on dört belgenin ikisinde sosyal etkinliklerinin amaçları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu hükümlerin ilki 1949 tarihli İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerele Ait Yönetmelikte törenlerin öğrencilerin kişisel ve toplumsal gelişimini sağlama, estetik duygularını güçlendirme, düşünsel eğitimlerine imkân sağlama, sanatsal zevk ve becerilerini geliştirme, okul-aile arasındaki bağı güçlendirme ve öğrencilerin keyifli vakit geçirmelerini sağlama amaçları belirtilmiştir. Bu yönetmelikten 25 yıl sonra yayımlanan 1974 tarihli İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinde yine törenlerin amaçları Türk Milli Eğitiminin genel amaçları doğrultusunda öğrencilerin toplumsal ve bireysel gelişmelerini sağlama, milli ve estetik duygularını güçlendirme, fikri eğilimlere olanak hazırlama, güzel sanatlardaki yetenek ve becerilerini artırma, okulla aile arasındaki bağı sağlamlaştırma ve öğrencilere neşeli vakit geçirtme olarak belirtilmiştir. Bu iki belgede benzer ifadelerin kullanıldığı görülmüş, bir sosyal etkinlik olarak törenlerin amaçlarının çerçevesinin genel olarak öğrenciyi merkeze alan ifadelerle çizildiği görülmüştür.

Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen on yedi belgenin üçünde sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Bu belgelerden 1964 tarihli Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinde yer alan ifadeler genel olarak ortaokul ve liselerin amaçları olarak belirtilmiş olsa da öğrencilerin iyi alışkanlıklar ve beceriler kazanması,

ruhen ve bedenen sağlıklı olması ifadeleri; hedeflerin kazandırılmasında sosyal etkinliklerin rolünün alan yazında sabit olması nedeniyle bu değerlendirmeye dahil edilmiştir. 2009 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde sosyal etkinliklerin genel olarak öğrenciyi merkeze alan; öğrencilerin özgüvenlerini ve sorumluluk duygularını geliştirme, onlar için yeni ilgi alanları oluşturma, bireysel yetenek ve beceriler kazandırma, demokratik bir eğitim ortamını destekleme amaçları belirtilmiştir. 2013 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde öğrencilere derslerde ve törenlerde, toplantılarda, rehberlik çalışmalarında ve her türlü sosyal etkinliklerde istenen olumlu davranışların kazandırılmasına çalışılacağı ifade edilirken, sosyal etkinliklerin öğrencilere istendik davranış kazandırma amacını destekleyen ifadelere yer verilmiştir.

Üç başlık altında incelenen belgelerden sosyal etkinliklerin amaçlarıyla ilgili hükümlere en fazla yer verilen belge türü “sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat” olmuştur. 1976 yılında 2017 yılına en belirgin değişiklik, *sosyal etkinliklerin amaçları belirtilirken, milli- manevi değerler, milliyetçilik, ideal yurttaşlık ifadelerinin yanında artık öğrenci merkezli ifadelere (öğrencilere yeni ilgi ve beceriler kazandırılması, yeteneklerinin gelişimi, insan ve çocuk haklarına saygı duyan bireyler olarak yetiştirilmeleri vb.)* yer verilmesi olmuştur. “resmî törenlerle ilgili mevzuat”ta törenlerin amaçları genel anlamda öğrencilerin keyifli vakit geçirmesi ve yeteneklerini geliştirme olarak ifade edilmiş; “eğitim ile ilgili temel mevzuat”ta da *öğrencilerin fiziksel ve ruhsal olarak sağlıklı olma, kişisel gelişimlerini sağlama, yeteneklerini geliştirme* gibi amaçları belirtilmiştir.

4.3. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması

Sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 18 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 8, Tablo 9 ve Tablo 10’da yer verilmiştir.

Tablo 8. Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	122
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	17, 59
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	5, 22
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	19 (b), (h)
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	7
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	2, 20
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	1, 4 (g), 7 (1), (2), 11 (4), (5), (6)

Tablo 8’de yer alan belgelerden 1976 yılında yürürlüğe giren *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*’nin ikinci bölümünde “Törenler” başlığı altında; “öğretim yılı açılış ve kapanış törenleri ve bayrak töreni”; üçüncü bölümünde “Milli Bayramlar-Günler ve Haftalar” başlığı altında “Milli bayramlar ve günler ile okullarda kutlanması gereken diğer gün ve haftalar”; dördüncü bölümünde “Genel ve Milli Kültürü Artırıcı Çalışmalar” başlığı altında “Milli ve mahalli oyunlar, müsamereler, konserler ve müzik çalışmaları, konferanslar ve grup tartışmaları”; beşinci bölümünde “Sergiler” başlığı altında “Sergi ve defileler”; altıncı bölümünde “Özel ilgiler ve meraklar yönünden çalışmalar”; yedinci bölümünde “Okullar ve diğer kurumlar arası ilişkileri geliştirici çalışmalar” başlığı altında gezi ve yarışmalar; sekizinci bölümünde “Okullarda çıkarılacak dergi-gazete ve yıllıklar”; dokuzuncu bölümünde “Okullarda gösterilecek filmler ve yapılacak çeşitli gösteriler”; onuncu bölümünde “Beden eğitimi çalışmaları” ve on birinci bölümünde “Eğitici kollar” ile ilgili hükümlere yer verilirken böylelikle okullarda yapılacak çalışmaların türleri de belirtilmiştir. Yönetmeliğin 122. maddesinde eğitici kollar listelenmiştir.

Listedeki eğitici kollar şunlardır (RG, 21 Temmuz 1976, Sayı 15653):

1. “Öğrenci Yönetim Kolu
2. Tanıtma ve Yayın Kolu
3. Kültür ve Edebiyat Kolu
4. Müzik Kolu

5. Resim Kolu
6. Folklor Kolu
7. Müsamere ve Temsil Kolu
8. Kütüphanecilik Kolu
9. Kooperatif Kolu (Okul Kooperatifi)
10. Yangın ve Diğer Tehlikeleri Önleme Kolu
11. Gezi ve İnceleme Kolu
12. Okul- İşyeri İlişkileri Kolu
13. Eski Eserleri Tanıtma ve Koruma Kolu
14. Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Kolu (Kızılay, Çocuk Esirgeme-Yeşilay ve benzeri kollar)
15. Köycülük Kolu
16. Sağlık, Temizlik ve Görgü Kolu
17. Spor Kolu (Oyun yuvası)
18. Havacılık Kolu
19. Fen ve Teknoloji Kolu (Yeni teknoloji gelişmelerin izlenmesi ve tanıtılması)
20. El Sanatları Kolu
21. Fotoğrafçılık Kolu
22. Büro Makinaları Bakım ve Tamir Kolu
23. Koleksiyonculuk Kolu
24. Okulu Güzelleştirme Kolu
25. Bahçe İşleri Kolu
26. Ormancılık ve Ağaçlandırma Kolu
27. Hayvanları Koruma Kolu
28. Turizm Kolu
29. Trafik Kolu
30. İzci Oymakları (Liselerde ergin izci ocakları)
31. «Kendi işini kendin yap» Kolu»

1983 yılında yürürlüğe giren *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*nde bölümlerin adlandırılması 1976 yönetmeliği ile aynı şekilde yapılarak eğitici çalışmaların sınıflandırılmasında değişikliğe gidilmemiştir. Yönetmeliğin 17. maddesinde eğitici kollar 1976 yönetmeliğine benzer şekilde listelenmiş; yönetmelikte 1985 yılında yapılan değişiklikle bu listeye “kültür ve tabiat varlıklarını koruma, tanıtma ve okul müzesi kolu, vakıf kolu ve halk eğitimi kolu”

eklenmiştir. Yönetmeliğin 59. maddesinde “okullarda kutlanacak veya anılacak belirli gün ve haftalar listelenmiş; yönetmelikte 1985 yılında yapılan değişiklikle bu listeye “Vakıf Haftası, Dünya Kooperatifçilik Günü ve Müzeler Haftası” eklenmiştir (RG, 25 Mayıs 1983, Sayı 18057; RG, 10 Eylül 1985, Sayı 18864).

1989 yılında yürürlüğe giren *Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmeliğin* 5. maddesinde ders dışı eğitim ve öğretim faaliyetleri; “ödev, hazırlık çalışmaları, alıştırma çalışmaları ve eğitici çalışmalar” olarak sınıflandırılmıştır. Yönetmeliğin 22. maddesinde ise eğitici çalışmalar; “öğrencinin okulda yayın faaliyetleri, folklor çalışmaları, katıldığı sportif karşılaşmalar, görev aldığı sahne sanatları ve benzeri faaliyetler” olarak belirtilmiştir (RG, 8 Kasım 1989, Sayı 20336).

1991 yılında yürürlüğe giren *Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinin* 19. Maddesinde kulüplerin faaliyet ve görevleri listelenirken bu maddenin (b) bendinde “çevre konusunda konferans, seminer, toplantı, panel ve yarışmalar düzenlemek” ve (h) bendinde “yaz programları, piknikler, korolar, kamplar, yarışmalar düzenlemek” görevleri belirtilmiş; bu yolla faaliyet türleri de listelenmiştir (RG, 13 Nisan 1991, Sayı 20844).

1995 yılında yürürlüğe giren Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliğinin 7. maddesinde il, grup ve final yarışmalarının türleri listelenmiştir. Buna göre yarışma türleri şunlardır (RG, 26 Aralık 1995, Sayı 22505):

1. “Halk Oyunları Yarışması,
2. Halk Müziği Yarışması (Koro, solo ses, solo çalgı, çalgı topluluğu, çalıp söyleyen solist ve çok sesli koro dallarında)
3. Türk Sanat Müziği Yarışması (Koro, solo ses, çalgı topluluğu, çok sesli koro dallarında)
4. Batı Müziği Yarışması (İcra, düzenleme, beste, solist dallarında)
5. Dans Yarışması (Folklorik dans, modern dans, klasik dans dallarında)
6. Satranç Yarışması”

2005 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin* “Kapsam” başlığı altında 2. maddesinde sosyal etkinlik türleri “bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif” etkinlikler olarak;

“Diğer etkinlikler” başlığı altında 20. maddesinde ise “geziler, yarışmalar, beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları, yayınlar, gösteriler, tiyatro çalışmaları, defile, sergi ve kermes” şeklinde sınıflandırılmıştır. Ayrıca yönetmeliğin bazı ana başlıklarına bakıldığında; “kulüpler, toplum hizmeti çalışmaları, sosyal etkinlikler, diğer sosyal etkinlikler, törenler, bayramlar, belirli gün ve haftalar” başlıkları ile sosyal etkinlikler bağlamında bir sınıflandırmanın yapıldığı görülmektedir (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699).

2017 yılında yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin “Amaç” başlığı altında yer alan 1. maddesinde yönetmeliğin amacından bahsedilirken, sosyal etkinlik türleri cümle içerisinde “bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsamındaki sosyal etkinlikler” olarak belirtilmektedir. Yönetmeliğin 4. maddesinin (g) bendinde sosyal etkinliklerin tanımı yapılmış ve 1. maddede geçen ifadeler yinelenmiştir. 7. maddenin 1. fıkrasında “bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlar”; 2. fıkrasında “Sosyal etkinliklerin alanı” başlığı altında “yarışma, tören, mezuniyet günü, tanıtım günü, anma günü, yayın, müzik, halk oyunu, tiyatro, kampanya, ziyaret, gösteri, şenlik, şiir dinletisi, turnuva, konferans, panel, sempozyum, imza günü, fuar, sergi, kermes, gezi, proje hazırlama ve benzeri etkinlikler” ifadeleriyle sosyal etkinlik türleri belirtilmiştir. Yönetmeliğin “Yarışmalar” başlığı altındaki 11. maddesinin 4. fıkrasında “beden eğitimi etkinlikleri ve spor yarışmaları”, 5. fıkrasında “bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif ve benzeri yarışmalar”, 6. fıkrasında “bilim, kültür, güzel sanatlar, spor, halk oyunları ve beceri yarışmaları” ile ilgili hükümlere yer verilirken etkinliklerin sınıflandırılma şekli de belirtilmiştir (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090).

Tablo 9. Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	4, 16
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	-
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	2, 7
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1957	-
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1964	-
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	8
Resmî Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	-
İlk ve Orta Dereceli Resmî ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	7
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	-
Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	-
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	-
Ulusal ve Resmî Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	-

Tablo 9’da yer alan belgelerden 1930 yılında yürürlüğe giren *Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmeliğin* 4. Maddesinde müsamere türleri, *bilimsel ve eğitim içerikli konferanslar, temsiller talimatnamesine uygun temsiller, öğretici ve eğitici içerikli monolog ve diyaloglar, şiir dinletileri, konserler, enstrümantal dinletiler, tableau vivantlar* olarak listelenmiş; 16. Maddesinde ise *sinemalar, sınıflar arası yarışmalar, okulda yapılacak genel toplantılar ve halka açık konferanslar* da diğer etkinlikler olarak belirtilmiştir (TTKB, 1930, Sayı 163).

1949 yılında yürürlüğe giren *İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmeliğin* 2. maddesinde müsamerelerin öğrencilere veya velilere yönelik olmak üzere iki türlü olduğu belirtilirken, bu maddede müsamerelerin içerikten ziyade

kapsam olarak sınıflandırıldığı görülmüştür. Yönetmeliğin 7. maddesinde ise müsamere türleri; “*öğrenci veya öğretmen konferansları, halk müziği, öğrenci korusu, batı müziği eserleri, temsil, operet, inşaat, monolog, halk oyunları, spor hareketleri, ritmik danslar ve rondlar*” olarak belirlenmiştir (TTKB, 1949, Sayı 115).

1967 yılında yürürlüğe konan 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliğinde törenler 8. maddede şu şekilde sıralanmıştır (RG, 14 Mart 1967, Sayı 12551):

1. “Okulların jimnastik hareketleri, canlı tablo ve spor gösterileri;
2. Spor kulüplerinin gösterileri;
3. Halk dansları, oyunlar ve korolar.”

1974 *İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinin* 7. maddesinde gösteri programları “*öğretmen veya öğrenci konferans veya konuşmaları, halk müziği, öğrenci korusu, batı müziği, temsil-operet, inşaat-monolog, halk oyunları, spor hareketleri, ritmik danslar-rondlar*” olarak belirtilmiştir (RG, 20 Nisan 1974, Sayı 14864).

Tablo 10. Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	-
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	85
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1965	-
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	5
Milli Eğitim Temel Kanunu	1973	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1983	-
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	73(g)
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	2(g)
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	4(ç)
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	19
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	18, 109(6)(j)

Tablo 10’da yer alan belgelerden 1964 yılında yürürlüğe giren *Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği*’nin 85. maddesinde, *öğrencilerin kişisel gelişimlerine destek olmak ve boş zamanlarını iyi kullanmalarını öğretmek amacıyla kurulabilecek öğrenci kurullarından* söz edilmiştir. Maddede belirtildiği şekliyle şöyle listelenmiştir:

1. “Sağlık, temizlik ve görgü kolu
2. Kızılây gençlik derneği
3. Liselerde spor yurdu, ortaokullarda spor yuvası (özel yönetmelikle iş görürler)
4. Öğrenci kooperatifi (özel yönetmelikle iş görürler)
5. Müzik kolu
6. Müsamere kolu
7. Kitaplık kolu
8. Kültür ve edebiyat kolu
9. Gezinti ve inceleme kolu

10. Fotoğrafçılık ve resim kolu
11. Bahçe işleri kolu
12. Hayvanları koruma kolu
13. Yeşilay kolu
14. Köy kolu
15. Ormancılık kolu
16. Arı dili yayma kolu
17. Trafik kolu
18. Turizm kolu”

Bu listeye 1965 yılında yapılan değişiklikle “*hayvanları koruma kolu*” kaldırılmış ve “*Havacılık kolu*” eklenmiş, 1969 yılında yapılan değişiklikle ise “*güzel konuşma ve yazma kolu, çocuk esirgeme kolu, folklor kolu ve eski eserleri tanıma ve koruma kolu*” eklenmiştir (RG, 28 Kasım 1964, Sayı 11868; RG, 26 Haziran 1965, Sayı 12033; RG, 8 Şubat 1969, Sayı 13122).

1970 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğreticilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmeliğin* 5. maddesinde belirtilen Tablo 1’ de özel kursların isimleri ayrıntılı olarak listelenmiştir. Buna göre kurslar; şoför ehliyeti yetiştirme, teorik ders, trafik direksiyon, konfeksiyon ve biçki-dikiş, nakış, ev yönetimi, el sanatları ve resim, makine teknik resim, yapı teknik resim, elektrik ve elektronik, daktilo-sekreterlik ve steno, muhasebe, zarafet ve mankenlik, bale ve tiyatro kursları olarak belirlenmiştir (RG, 13 Nisan 1970, Sayı 13470).

1985 tarihli *Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin* 73. maddesinin (g) bendinde “*muhtelif kurslar*”; bilgisayar, yabancı dil, konfeksiyon, müzik, bale, elektronik, turizm rehberliği, daktilo muhasebe... gibi” kategorilere ayrılmıştır (RG, 23 Haziran 1985, Sayı 18790).

5580 sayılı *Özel Öğretim Kurumları Kanununun* “Tanımlar” başlığı altında 2. Maddenin (g) bendinde, çeşitli kurslar; “sosyal, kültürel ve mesleki alanlar” olarak sınıflandırılmış, kursların *kişilerin beceri, yetenek, bilgi ve deneyimlerini geliştirmek ve istekleri doğrultusunda serbest zamanlarını değerlendirmek amacıyla* faaliyette bulunan özel öğretim kurumları olduğunu belirtilmiştir (RG, 14 Şubat 2007, Sayı 26434). Benzer şekilde bir tanıma 2008 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim*

Kurumları Yönetmeliğinde rastlanmıştır; yönetmeliğin 4. maddesinin (ç) bendinde “Çeşitli kurslar”, 5580 sayılı kanundaki cümlelerle tanımlanmıştır (RG, 8 Mart 2008, Sayı 26810).

“Sosyal etkinlikler” başlığı altında ilk sınıflandırma 2009 yılında yürürlüğe giren *Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde* yapılmıştır. Yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasında sosyal etkinlikler “*bilimsel, kültürel, sosyal ve sportif etkinlikler*” olarak belirtilmiştir (RG, 31 Temmuz 2009, Sayı 27305).

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 18. Maddesinde “sosyal etkinlikler” başlığı altında bu etkinlikler “*öğrenci kulüp faaliyetleri, topluma hizmet etkinlikleri, geziler, törenler ile diğer bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda yapılacak çalışmalar*” olarak tanımlanırken aynı yönetmeliğin 109. Maddesinin 6. Fıkra (j) bendinde öğretmenler kurulunda görüşülecek konular listelenmiştir; “*...düzenlenecek bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ve yarışmalarla fuar, defile, sergi ve kermesler*” ibaresi ise ders dışı etkinliklerin bu yönetmelikte nasıl sınıflandırıldığına dair bir fikir oluşturmuştur (RG, 7 Eylül 2013, Sayı 28758).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin tümünde sosyal etkinliklerin türleri ve/veya sınıflandırılması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1976 tarihli İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde *eğitici çalışmalar*; törenler, milli bayramlar, okullarda kutlanması gereken günler ve haftalar, milli ve mahalli oyunlar, müsamereler, konserler ve müzik çalışmaları, konferanslar, grup tartışmaları, sergiler, defileler, özel ilgiler yönünden çalışmalar, geziler, yarışmalar, okullarda çıkarılacak gazete, dergi ve yıllıklar, okullarda yapılacak film gösterimleri, beden eğitimi çalışmaları ve eğitici kollar olarak sınıflandırılmıştır. 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde bir önceki yönetmelikten farklı bir sınıflandırma yapılmamış, sadece 1985 değişikliğiyle eğitici kollar listesine “Kültür ve tabiat varlıklarını koruma, tanıtma ve okul müzesi, Vakıf ve Halk eğitimi kolları eklenmiştir. 1989 tarihli Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte bu faaliyetler ödev, hazırlık ve alıştırma çalışmaları ve eğitici çalışmalar olarak sınıflandırılmış; bunlardan eğitici çalışmalar ise öğrencinin okuldaki yayın

faaliyetleri, folklor çalışmaları, katıldığı sportif karşılaşmalar, görev aldığı sahne sanatları ve benzeri faaliyetler olarak detaylandırılmıştır. 1991 tarihli Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinde bu kulüplerin faaliyetleri çevre konusunda konferans, seminer, toplantı, panel ve yarışmalar düzenlenmesi çerçevesinde ele alınırken, kulüplerin görevleri ise yaz programları, piknikler, korolar, kamplar, yarışmalar düzenlenmesi olarak sınıflandırılmıştır. 1995 tarihli Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliğinde yarışma türleri halk oyunları, halk müziği, Türk Sanat Müziği, batı müziği, dans ve satranç yarışmaları olarak sınıflandırılmıştır. 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde sosyal etkinliklerin türleri daha genel ifadelerle tanımlanmaya başlanmış ve bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ve diğer etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır. “Diğer etkinlikler” ise geziler, yarışmalar, beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları, yayınlar, gösteriler, tiyatro çalışmaları, defile, sergi ve kermesler olarak belirtilmiştir. 2017 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde sosyal etkinlikleri bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsamındaki etkinlikler olarak sınıflandırılmış, günümüzde geçerli olan sınıflandırma son şekliyle bu yönetmelikte belirtilmiştir.

Resmî törenlerle ilgili mevzuatta incelenen on dört belgenin dördünde sosyal etkinliklerin türleri ve/veya sınıflandırılması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1930 tarihli Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelikte müsamere türleri listelenmiş; bunlar bilimsel ve eğitim içerikli konferanslar, temsiller talimatnamesine uygun temsiller, öğretici ve eğitici içerikli monolog ve diyaloglar, şiir dinletileri, konserler, enstrümantal dinletiler, tableau vivantlar olarak belirtilmiştir. Aynı yönetmelikte diğer etkinlikler olarak sinemalar, sınıflar arası yarışmalar, okulda yapılacak genel toplantılar ve halka açık konferanslar belirtilmiştir. 1949 tarihli İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelikte törenler öğrencilere veya velilere yönelik olarak sınıflandırılmıştır. Müsamere türleri ise öğrenci veya öğretmen konferansları, halk müziği, öğrenci korusu, batı müziği eserleri, temsil, operet, inşaat, monolog, halk oyunları, spor hareketleri, ritmik danslar ve rondlar olarak belirtilmiştir. 1967 tarihli 19 Mayıs

Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliğinde törenler, okulların jimnastik hareketleri, canlı tablo ve spor gösterileri, spor kulüplerinin gösterileri ve halk dansları, oyunlar, korolar olarak üç sınıfta ele alınmıştır. 1974 tarihli İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinde müsamereler; öğretmen veya öğrenci konferans veya konuşmaları, halk müziği, öğrenci korosu, batı müziği, temsil-operet, inşaat-monolog, halk oyunları, spor hareketleri, ritmik danslar-rondlar olarak sınıflandırılmıştır.

Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen on yedi belgenin yedisinde sosyal etkinliklerin türleri ve/veya sınıflandırılması ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1964 tarihli Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinde okullarda kurulacak olan ve günümüzdeki eğitici kollara karşılık gelen çeşitli öğrenci kurulları belirtilmiştir. 1970 tarihli Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğreticilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelikte günümüzdeki tanımıyla okul dışı sosyal etkinlikler olarak adlandırılan özel kurslar belirtilmiş, bu kurslar kişisel ve mesleki gelişimi amaçlayan başlıklarda oluşturulmuştur. 1985 tarihli Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde yine muhtelif kurslar listelenmiştir. 2007 tarihli Özel Öğretim Kurumları Kanununda yine çeşitli kurslar, “sosyal, kültürel ve mesleki alanlar” başlıkları altında belirtilmiştir. 2008 tarihli Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde belirtilen çeşitli kurslar ile ilgili hükümler, bir sene önce yürürlüğe giren kanunla hemen hemen aynı kurs çeşitleriyle sınıflandırılmıştır. 2009 tarihli Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde sosyal etkinlikler günümüzde geçerli olan sınıflandırmaya çok benzer şekilde, bilimsel, kültürel, sosyal ve sportif etkinlikler olarak sınıflandırılmıştır. 2013 tarihli Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde sosyal etkinlikler, öğrenci kulüp faaliyetleri, topluma hizmet etkinlikleri, geziler, törenler ile diğer bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda yapılacak çalışmalar olarak sınıflandırılmış, bu sınıflandırma günümüzdeki sınıflandırmaya en yakın sınıflandırma olmuştur.

İncelenen maddelerde özellikle sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta, sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırmalarının 2005 yılındaki yönetmeliğe kadar farklı şekillerde yapıldığı; yarışma veya eğitici kulüplerde belirtilen türlerin hemen aynı olup, *kültürel, sanatsal, sportif alanlarda ve konferans ve seminerler gibi toplantılar* adı altında yoğunlaştığı; 2005 yönetmeliğinden sonra ise daha genelleştirilmiş

ifadelerle sınırlarının çizildiği görülmektedir. Resmî törenlerle ilgili mevzuatta sosyal etkinliklerin türleri ve sınıflandırılması ile ilgili ilk maddeye 1930, son maddeye 1974 yılında rastlanmıştır. Bu maddelerde de genel olarak *törenlerde sanatsal, sportif ve kültürel alanlar ile konferanslar* şeklinde türler belirtilmiştir. Eğitim ile ilgili temel mevzuatta ise 1964 yılında öğrenci kurulları listelenmiş, bu kurulların isimleri net ve merkeziyetçi ifadelerle belirlenmiştir. 2009 yılına kadar bu mevzuat türünde daha çok kursların türlerinin düzenlendiği ve yine bu kursların kişisel ve mesleki gelişim alanlarına yönelik olduğu görülmüştür. 2009 Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğiyle birlikte sınıflandırmada daha esnek, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda şekillendirilebilecek olan etkinliklere genel bir ifadeye yer verilmiş ve günümüzdeki haliyle *bilimsel, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler* olarak belirtilmiş; en geniş kapsamlı sınıflandırma 2013 yılında *topluma hizmet etkinlikleri, öğrenci kulüp faaliyetleri, geziler ve törenler* eklenerek yapılmıştır.

4.4. 1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Paydaşları

Sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 15 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 11, Tablo 12 ve Tablo 13'te yer verilmiştir.

Tablo 11. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	3, 29, 32
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	27...-...34, 38
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	-
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	5, 7, 8, 9, 10, 11
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	3, 9
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	4 (a, b, c, d, f, h, ı, j), 6 (n), 7 (b), (c), (f)
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	4 (a, b, c, d, f, ı), 5 (6), (7), (8), 9 (2), (4)

Tablo 11’de yer alan ve 1976 yılında yayımlanan *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinin* 3. maddesinde eğitici çalışmalar yürütülürken gerekli tedbirler almakla yükümlü kişiler; “*okul müdürü, müdür yardımcıları, rehberlik görevlileri ve öğretmenler*”; 29. maddesinde milli bayram ve günleri kutlama komitelerinde bulunan kişiler “*orta dereceli okul müdürleri, ilköğretim müdürleri ve beden eğitimi öğretmenleri*” olarak belirtilmiştir. Yönetmeliğin 32. maddesinde dini bayram törenlerinde *yönetici, öğretmen ve öğrencilerin* katılım sağlayacağı, dolayısıyla eğitici çalışmaların paydaşları oldukları belirtilmiştir (RG, 21 Temmuz 1976, Sayı 15653).

1983 tarihli *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinin* üçüncü bölümünde “Eğitici çalışmalarla ilgili görevler” başlığı altında çalışmaların paydaşlarının görevleri belirtilmiştir. Yönetmeliğin 27 ve 28. maddelerinde okul müdürünün, eğitici kol çalışmalarının yürütülmesinde birinci sorumlu olduğu belirtilirken; 29. maddede Rehber öğretmenler kurulunun; 30. maddede eğitici kol rehber öğretmenin; 31. maddede eğitici kol genel kurulunun; 32. maddede eğitici kol yönetim kurulunun; 33. maddede denetleme kurulunun; 34. maddede ise eğitici kol başkanlarının görevleri konusunda hükümlere yer verilmiştir. Yönetmeliğin dördüncü bölümünde “Törenler” başlığı altında 38. Maddede öğretim yılı açılış törenlerinde *bölgenin en büyük mülki ve askeri amirleri ve protokole dahil kişiler ile velilerin, emekli öğretmenlerin ve okulun eski mezunlarının* davetli olacağı belirtilmiştir (RG, 25 Mayıs 1983, Sayı 18057).

1991 yılında yürürlüğe giren *Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinin* ikinci bölümünde “Kurullar” başlığı altında adı geçen kurullar, kulübün paydaşlarını belirtmektedir. Yönetmeliğin 5. maddesinde söz edilen Yüksek Kurul, *Cumhurbaşkanı başkanlığında; Aileden Sorumlu Devlet Bakanı, Çevreden Sorumlu Devlet Bakanı, Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanı, Millî Eğitim Bakanı, Sağlık Bakanı, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanı, Sanayi ve Ticaret Bakanı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Kültür Bakanı ve Turizm Bakanından* oluşmaktadır. Yönetmeliğin 7. maddesinde Merkez Yürütme Kurulunun, 8 ve 9. maddelerinde Merkez Genel Kurulunun, 10. maddesinde Merkez Yönetim ve Denetleme Kurulunun, 11. maddesinde ise sekreteryanın görevleri ile ilgili hükümler yer almaktadır. 8. maddenin

(d) bendinde davetli üyeler olarak *üniversiteler, gönüllü kuruluşlar, basın mensupları ve muhtarlar* belirtilmiştir (RG, 13 Nisan 1991, Sayı 20844).

Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği 1995 yılında yürürlüğe girmiş; yarışmaların paydaşları “Tanımlar” başlığı altında ve 3. maddede sıralanan *Millî Eğitim Bakanlığı, Okulî Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı, Bakanlık Temsilcisi, her derece ve türdeki resmi ve özel ilköğretim ve ortaöğretim okulları, Yaygın Eğitim Kurumları, jüri üyeleri, sorumlu yönetici ve öğrencilere faaliyeti öğreten eğitici* olarak belirtilmiştir. Yönetmeliğin 9. maddesinde ise paydaşlar olarak *sorumlu yöneticinin ve eğiticinin* yarışma sürecindeki görevleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir (RG, 26 Aralık 1995, Sayı 22505).

2005 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği*nde “Tanımlar” başlığı altında 4. maddede listelenen kişi ve kurumlar, sosyal etkinliklerin yürütülmesinde görevleri olan, dolayısıyla sosyal etkinliklerin paydaşları olarak belirtilmiştir. 4. maddenin (a) bendinde *Millî Eğitim Bakanlığı*, (b) bendinde *Millî Eğitim Bakanı*, (c) bendinde *resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumları*, (d) bendinde bir önceki bendde adı geçen *kurumların müdürleri*, (f) bendinde *öğrenci kulüpleri*, (h) bendinde *danışman öğretmenler*, (ı) bendinde *gönüllü veliler*, (j) bendinde ise *Sosyal etkinlikler kurulu* paydaşlar olarak listelenmiştir. Yönetmeliğin 6. maddesinin (n) bendinde çalışmalarda *resmi ve özel STK’lar ile öğrenci ve veli iş birliğinin sağlanmasından*; 7. Maddesinin (b) bendinde çalışmaların yürütülmesinde *okul yönetimi ve veli iş birliğinden*; (c) bendinde proje önerilerinin *STK’lar ile kişi veya diğer kurum veya kuruluşlara* sunularak destek istenebileceğinden; (f) bendinde ise çalışmalarla ilgili giderlerin *okul-aile birlikleri veya projelere destek sağlayan kurum veya kuruluşlar* tarafından karşılanacağı belirtilmiştir (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699).

2017 yılında yayımlanan ve bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği*nde bir önceki yönetmelikte olduğu gibi “Tanımlar” başlığı altında listelenen kişi ve kurumlar sosyal etkinliklerin yürütülmesinde paydaşlar olarak belirtilmiştir. 4. maddenin (a) bendinde *Millî Eğitim Bakanlığı*, (b) bendinde *danışman öğretmen*, (ç) bendinde *eğitim kurumu müdürleri*, (d) bendinde *çalışmalara katkı sağlayan veliler, kişiler, üniversiteler*,

kurum ve kuruluşlar, (f) bendinde öğrenci kulüpleri ve (1) bendinde sosyal etkinlikler kurulu listelenmiştir. Yönetmeliğin “İlkeler” başlığı altında 5. maddesinin 6. fıkrasında sosyal etkinliklerin yürütülmesinde Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesindeki gençlik merkezleri, 7. fıkrasında gençlere yönelik faaliyetlerde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ve STK’lar ile iş birliği yapılabileceğinden söz edilmiştir. Aynı maddenin 8. Fıkrasında ise etkinliklerin gelir ve giderleriyle ilgili iş ve işlemlerin okul aile birlikleri tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. Son olarak “Toplum hizmeti çalışmaları ve esasları” başlığı altında, 9. maddenin 2 ve 4. bentlerinde toplum hizmeti çalışmalarının yürütülmesinde öğrenci kulüpleri, gönüllü öğrenciler, öğretmenler, veliler, ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlar ile okul aile birliklerinin sorumluluk ve görevlerinden söz edilmiştir (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090).

Tablo 12. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	2
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	-
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	9, 10, 21
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	-
Okulların Merasim Geçışı Yönetmeliği	1957	-
Okulların Merasim Geçışı Yönetmeliği	1964	-
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	-
Resmî Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	-
İlk ve Orta Dereceli Resmî ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	10, 12, 21
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	-
Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	-
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	-
Ulusal ve Resmî Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	-

Tablo 12’de yer alan belgelerden 1930 yılında yürürlüğe giren *Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmeliğin* 2. maddesinde öğrenciler tarafından sergilenen müsamerelere veliler, okulun hamileri, eski öğretmenleri, mezun öğrencileri, bölgenin mülki ve askerî erkanı ve milli eğitim mensuplarının davet edileceği belirtilmiş; yönetmelikte paydaşlarla ilgili bunun dışında başka bir ibareye rastlanmamıştır (TTKB, 1930, Sayı 163).

1949 yılında yürürlüğe giren ve bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmeliğin* 9. maddesinde müsamereleri düzenlemek üzere, her sınıftan iki öğrenci seçilerek kurulacak olan “*Müsamere Düzenleme*” kolu, 10. maddesinde *okulun öğretmenlerinden gönüllü olanların* bu kolun toplantılarına katılabileceğini ve kurul kararlarının *okul müdürü veya başöğretmenin* onayından sonra uygulanacağı, 21. maddesinde ise *okul müdürünün* izniyle temsillere öğrencileri hazırlamaya yardımcı olmak üzere *tiyatro sanatıyla ilgili velilerin* de paydaş olarak müsamerelerde görev alabileceği belirtilmiştir (TTKB, 1949, Sayı 115).

1974 yılında yürürlüğe giren *İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinin* 10. maddesinde öğrencilerden oluşturulan ve törenlerin işleyişinden sorumlu olan “*müsamere düzenleme kolu*” bünyesine arzu eden *öğretmenlerin* katılabileceği, kolun kararlarının da *okul müdürü* tarafından onaylandıktan sonra uygulanacağı; 21. maddesinde ise okulda sahnelenecek olan piyeslerde okul müdürünün izni ile *tiyatro sanatı ile ilgilenen velilerden* de yararlanılabileceği belirtilmiştir. Yönetmeliğin 12. maddesinde veliler için yapılan törenlere *bölgenin en büyük mülki amiri, garnizon komutanı, Cumhuriyet savcısı, Milli Eğitim Müdürü, komşu okul müdürleri, okulun eski öğretmen ve öğrencileri ile okulla ilgili kişilerin* de davetli olacağı belirtilmiştir (RG, 20 Nisan 1974, Sayı 14864).

Tablo 13. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	20 [ç (1,2,4), d (3), e (2)]
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	157
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1965	30 (p)
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	-
Millî Eğitim Temel Kanunu	1973	16 (2004 dğş.)
Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1983	26 (l), 26 (u)
Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	5, 6 (c), (ı)
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	5 (1), 6 (c), (ç), (e), (f); 15 (c)
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	-

Tablo 13’te yer alan ve sosyal etkinliklerin en önemli paydaşlarından olan okul aile birliklerinin işleyişini düzenleyen Okul-Aile Birliği Yönetmeliklerinin ilki olarak 10/02/1947 tarih 420 sayılı Tebliğler Dergisinde yayımlanan *Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinin* 20. maddesinin ç fıkrasında birliğin çocuklar için okulda veya çevresinde spor ve oyun yeri ve araçları sağlama, tatillerde geziler ve kamplar organize etme, spor bayramlarını destekleme ve izciliği destekleme; d fıkrasında okulda eliş, resim, müzik , biçki-dikiş ve ev idaresi dersleri için araç sağlama, e fıkrasında okul içi ve dışında törenler düzenleme ve resim, müzik çalışmaları için imkan sağlayarak korolar ve sergiler düzenleme görevleri ifade edilmiştir (TD, sayı:420).

1964 yılında yürürlüğe giren *Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinin* 157. maddesinde; sosyal etkinlik türlerinden olan “*milli bayram ve günlerin kutlama törenleri*”ne

okulların “bütün varlıklarıyla” katılmaları ve *öğretmen ve öğrencilerin* kendilerine verilen görevleri yerine getirmek üzere bu törenlerde bulunmaları gerektiği ile ilgili ifadelere yer verilmiştir (RG, 28 Kasım 1964, Sayı 11868).

30/07/1965 tarih 12062 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak aynı adlı bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *Okul-Aile Birliği Yönetmeliği*, genel anlamda okulun ve öğrencinin faydasını gözetecek şekilde *okul-aile iş birliğini* düzenleyen bir yönetmelik olmuş; 30. maddenin (p) bendinde “*öğrencilerin sanat ders ve kurslarına katılımını sağlama*”yı genel olarak Okul Aile Birliğinin sorumluluğu altındaki konular adı altında belirtmiştir (RG, 30 Temmuz 1965, Sayı 12062).

Bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran 1983 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinin* 26. maddesinin (l) bendinde resim, müzik ve beden eğitimi gibi derslere ilgi duyan çocuklara uygun imkânı sağlama ve (u) bendinde birliğin ders dışı zamanlarda öğrenci ve velilerin okulun bahçe, kitaplık, oyun ve spor alanlarından faydalanması amacıyla gerekli tedbirleri alma görevinden bahsedilmiştir (RG, 18 Mayıs 1983, Sayı 18051).

2004 yılında yayımlanan değişiklikle 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 16. maddesinde *okul aile birliklerinin* okula maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleyebileceği belirtilmiştir (RG, 13 Kasım 2004, Sayı 25642).

31/05/2005 tarih 25831 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren ve bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin* 5. maddesinde birliğin *eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri destekleme* ve 6. maddesinin (c) ve (ı) bentlerinde *sosyal etkinliklerin yürütülmesi ve giderlerine katkı sağlama* görevleri belirtilmiş; böylelikle okul aile birliklerinin bu faaliyetlerden olan sosyal etkinliklerin paydaşı olma görev ve sorumluluğunu sürdürmüştür (RG, 31 Mayıs 2005, Sayı 25831).

2012 yılında yürürlüğe giren en güncel *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin* 5. maddesinin 1. fıkrasında birliğin kuruluş usul ve esasları arasında *eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetlerin desteklenmesi* birliğin amaçları arasında sayılarak birliğin sosyal etkinliklerin paydaşı olma durumu belirtilmiştir. Birliğin

görev ve yetkilerinin düzenlendiği 6. maddenin (c) bendinde *sosyal ve kültürel faaliyetlerin düzenlenmesine katkıda bulunma*, (ç) bendinde *ders dışı zamanlarda okulun eğitim öğretim ortamlarının kullanılmasına katkıda bulunma*, (e) bendinde *düzenlenecek tören ve yarışmaların giderlerine katkıda bulunma* ve (f) bendinde *okula gelen bağışları yönetme ve okula maddi katkı sağlama* amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleme görevleri belirtilmiştir. 15. maddenin (c) bendinde ise birliğin gelirlerinin ders dışında düzenlenen sosyal etkinliklerden ve aynı maddede söz edilen diğer gelirlerden elde edilen gelirlerden oluştuğu belirtilmiştir (RG, 9 Aralık 2012, Sayı 28199).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin altısında sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1976 tarihli İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde paydaşlar *okul müdürü, müdür yardımcıları, rehberlik görevlileri, öğretmenler ve öğrenciler* olarak belirtilirken törenlerde *bölgenin en büyük mülki ve askeri amirleri, protokole dahil kişiler, veliler, emekli öğretmenler ve eski mezunlar* da paydaşlara dahil edilmiştir. 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde paydaşlar aynı şekilde belirtilmiş; 1991 Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinde ise paydaş olarak *okul müdürleri, öğrenciler, valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, garnizon komutanlarının yanı sıra kurulacak kurulların paydaşlarının da çeşitli bakanlıklar ve üniversiteler, gönüllü kuruluşlar, basın mensupları ve muhtarlar* olduğu belirtilmiştir. 1995 tarihli Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliğinde yarışmaların paydaşlarının *Millî Eğitim Bakanlığı, Okuliçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı, Bakanlık temsilcisi, her derece ve türdeki okullar, yaygın eğitim kurumları, jüri üyeleri, sorumlu yönetici ve öğretmenler* olduğu belirtilmiştir. 2005 Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde paydaşlar olarak *Milli Eğitim Bakanı, resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarının müdürleri, danışman öğretmenler, gönüllü veliler, özel sivil toplum kuruluşları, veliler ve okul aile birliği* belirtilmiş; 2017 Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde bir önceki yönetmelikteki paydaşlara “*çalışmalara katkı sağlayan üniversiteler*” eklenmiştir.

Resmî törenlerle ilgili mevzuatta incelenen on dört belgenin üçünde sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1930 tarihli Mekteplerde

Umumi Müsamerelele Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelikte *öğrencilerin yanı sıra veliler, okulun hamileri, eski öğretmenleri ve mezun öğrencileri, bölgenin mülki ve askerî erkanı ve Milli Eğitim personelleri* törenlerin paydaşları olarak belirtilirken 1949 tarihli İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelele Ait Yönetmelikte aynı paydaşlar ile ilgili hükümler yer almıştır. 1974 İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinde *okul müdürü, öğretmenler, öğrenciler ve tiyatro sanatı ile ilgili velilerin yanı sıra, törenlerde davetli olarak bölgenin en büyük mülki amiri, garnizon komutanı, Cumhuriyet savcısı, Milli Eğitim Müdürü, komşu okul müdürleri, okulun eski öğretmen ve öğrencileri ile okulla ilgili kişilerin* paydaş olarak bulunacağı belirtilmiştir.

Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen on yedi belgenin yedisinde sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1947 tarihli Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde, birliklerin okullarda yapılacak *koro, sergi, izcilik ve spor faaliyetlerinin düzenlenmesinden* sorumlu paydaş olduğu belirtilmiştir. 1964 tarihli Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinde Milli bayram ve günlerin kutlama törenlerine katılması gereken paydaşlar olarak öğretmen ve öğrencilerden bahsedilmiş; *okulların bütün varlıkları ile* törenlere katılacağı belirtilirken *okulda görevli olan herkesin* de paydaş olduğu belirtilmiştir. 1965 tarihli Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde *öğrencilerin yanı sıra okul aile birliklerinin* de sanat ders ve kurslarının paydaşı olacağı belirtilmiştir. 1983 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde öğrenci ve velilerin okulun sosyal alanlarından yararlanması için gerekli tedbirlerin alınması görevi *okul aile birliklerine* verilerek vurgulanmıştır. 1973 yılında kabul edilen Milli Eğitim Temel Kanununun 2004 değişikliğinde yine *okul aile birliklerinin* okula maddi katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler düzenleyeceği belirtilirken, etkinliklerin paydaşı olduğu belirtilmiştir. 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde *okul aile birliklerinin* eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri destekleme, sosyal etkinliklerin yürütülmesine ve bu etkinliklerin giderlerine katkıda bulunma görevlerinden bahsedilirken; 2012 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde aynı ifadelerle yer verilerek birliklerin paydaş olarak görevleri belirtilmiştir.

İncelenen maddelerde, sosyal etkinliklerin paydaşları olarak sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta genel olarak *okul müdürleri, öğretmenler ve öğrenciler* olduğu; törenlerin davetlilerinin ise *protokole dahil olan kişiler, emekli öğretmenler ve okulun eski öğrencileri* olduğu belirtilmiştir. 1991 Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri yönetmeliğinde paydaş olarak *bakanlıklar* ön plandayken 2005 ve sonrasında önceki yönetmeliklerde bahsi geçen paydaşlara *üniversiteler ve okul aile birliklerinin* de eklendiği görülmektedir. Resmî törenlerle ilgili mevzuatta paydaş olarak daha çok *protokole dahil olan kişilerden* bahsedilmiş; *öğrenci, öğretmen ve veliler* dışında *bölgelerin mülki ve askeri amirleri* belirtilmiştir. Eğitim ile ilgili temel mevzuatta paydaş olarak *öğrenci ve öğretmenlerden* sonra ön plana çıkan *okul aile birlikleri* olmuş; eğitimi daha genel ifadelerle düzenleyen bu kategorideki mevzuatta 1947 yılından başlayarak sosyal etkinliklerin ekonomik süreçlerinin paydaşı olma görevi okul aile birliklerine verilmiştir.

4.5.1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri

Sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 30 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 14, Tablo 15 ve Tablo 16’da yer verilmiştir.

Tablo 14. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	3...-...134, 138
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	6...-...149, 152
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	5, 6, 7, 22
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	5...-...22, 24
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	4...-...16, 18
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	6...-...34, 39
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	5...-...21, 24

Tablo 14’te listelenen Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta, yönetmelik maddelerinin ağırlıklı olarak sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili olduğu gözlenmiştir.

1976'da yürürlüğe giren *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinin* 138 maddesinin 133 tanesi düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümleri içermektedir. Yönetmeliğin 3, 4, 5, 6 ve 7. maddeleri “*eğitici çalışmalarda göz önünde tutulacak ilkeler*”; 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 ve 16. maddeleri “*öğretim yılı açılış ve kapanış törenleri*”; 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23. maddeleri “*bayrak törenleri*”; 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31 ve 32. maddeleri “*Milli Bayramlar ve günler*”; 33 ve 34. maddeleri “*okullarda kutlanması ve anılması gereken diğer gün ve haftalar*”; 35. madde “*Atatürk Haftası*”; 36, 37 ve 38. maddeleri “*Türk büyüklerini anma günleri*”; 39. madde “*kahramanlık günleri*”; 40. madde “*Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası*”; 41. madde “*Milletlerarası gün ve haftalar*”; 42. madde “*Çocuk Kitapları ve Kütüphaneler Haftası*”; 43. madde “*sağlıkla ilgili haftalar*”; 44. madde “*Kızılay ve Yeşilay Haftaları*”; 45. madde “*Trafik Haftası*”; 46. madde “*Turizm Haftası*”; 47. madde “*Hayvanları Koruma Günü*”; 48. madde “*Orman Haftası*”; 49. madde “*Aneler Günü*”; 50. madde “*İlköğretim Haftası*”; 51 ve 52. maddeleri “*Milli ve mahalli oyunlar*”; 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 67, 68, 69, 70, 71 ve 72. maddeleri “*Müsamereler*”; 73, 74, 75, 76, 77 ve 78. maddeleri “*konferanslar ve grup tartışmaları*”; 79, 80, 81, 82 ve 83. maddeleri “*sergiler*”; 84. madde “*özel ilgiler ve meraklar yönünden çalışmalar*”; 85, 86, 87 ve 88. maddeleri “*geziler*”; 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95 ve 96. maddeleri “*yarışmalar*”; 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109 ve 110. maddeleri “*okullarda çıkarılacak dergi-gazete ve yıllıklar*”; 111, 112 ve 113. maddeleri “*okullarda gösterilecek filmler ve yapılacak çeşitli gösteriler*”; 114, 115, 116 ve 117. maddeleri “*beden eğitimi çalışmaları*”; 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128 ve 129. maddeleri “*eğitici kollar*” ile ilgili; 130, 131, 132, 133, 134 ve 138. maddeleri ise “*çeşitli*” hükümleri düzenlemektedir (RG, 21 Temmuz 1976, Sayı 15653).

1983 yılında yürürlüğe giren ve 152 maddeden oluşan *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinde* toplam 145 maddede sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Yönetmeliğin 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. maddeleri “*İlkeler*”; 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25 ve 26. maddeleri “*Eğitici kollar*”; 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33 ve 34. maddeleri “*Eğitici çalışmalarla ilgili görevler*”; 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51 ve 52. maddeleri “*Törenler*”; 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65,

66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80 ve 81. maddeleri “*Milli Bayramlar-Belirli Gün ve Haftalar*”; 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110 ve 111. maddeleri “*Genel ve Milli Kültürü Artırıcı Çalışmalar*”; 112. maddesi “*Özel ilgi ve meraklar yönünden çalışmalar*”; 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123 ve 124. maddeleri “*Okullar ve diğer kurumlar arası ilişkileri geliştirici çalışmalar*”; 125, 126, 127 ve 128. maddeleri “*Beden eğitimi çalışmaları*”; 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141 ve 142. maddeleri “*okullarda çıkarılacak dergi-gazete ve yıllıklar*”; 143, 144 ve 145. maddeleri “*okullarda gösterilecek filmler ve yapılacak çeşitli gösteriler*” ile ilgili; 146, 147, 148, 149 ve 152. maddeler ise çeşitli hükümleri düzenlemektedir (RG, 25 Mayıs 1983, Sayı 18057). Yönetmelikte 1985 tarihinde yapılan değişiklikle “*Eğitici kollar*” listesi değişikliğe uğramış; “*Eski eserleri koruma ve tanıtma kolu*”, “*Kültür ve tabiat varlıklarını koruma, tanıtma ve okul müzesi kolu*” adını alırken “*Millî Eğitim Bakanlığı Vakfı kolu*”, “*Vakıf kolu*” ismini almış, listeye aynı değişiklikle “*Halk eğitimi kolu*” eklenmiştir. “*Okullarda kutlanacak belirli gün ve haftalar*” listesi de değişikliğe uğramış; 3-9 Aralık haftası “*Vakıflar Haftası*”, 21 Aralık “*Dünya Kooperatifçilik Günü*”, 18-24 Mayıs haftası ise “*Müzeler Haftası*” olarak listeye eklenmiştir (RG, 10 Eylül 1985, Sayı 18864).

1989 yılında yürürlüğe giren *Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte* toplam 31 maddenin 4 tanesi sosyal etkinliklerde düzenlenme süreçleri ile ilgilidir. Yönetmeliğin 5. maddesinde faaliyetlerin birbirini bütünleyecek şekilde düzenlenmesi; 6. maddesinde faaliyetlerin uygulanmasında Bakanlık kılavuzunun göz önünde bulundurulması; 7. maddesinde faaliyetlerin eğitim programlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik uygulanması gerektiği belirtilmiştir. 22. maddede ise bu faaliyetlerden “*Eğitici çalışmalar*” çerçevesinde görev alan öğrencilerin ilgili ders öğretmenleri tarafından ders notu ile değerlendirilebileceği belirtilmiştir (RG, 8 Kasım 1989, Sayı 20336).

1991 tarihli *Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği* toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Yönetmeliğin 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. maddeleri “*kurullar ve görevleri*”; 12. maddesi “*çocuk çevre kulüplerinin kuruluşu*”; 13, 14, 15, 16, 17 ve 18. maddeleri “*il, ilçe, bucak ve köy kurulları*”; 19. maddesi “*çocuk çevre kulüplerinin faaliyetleri*”; 20, 21 ve 22. maddeleri ise “*mali hükümler ve ödüller*” ile ilgili hükümleri düzenlerken

24. maddede ise yönetmelik hükümlerinin Milli Eğitim Bakanı tarafından yürütüleceği belirtilmiştir (RG, 13 Nisan 1991, Sayı 20844).

1995 yılında yayımlanan *Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği* 18 maddeden oluşmaktadır. Yönetmeliğin 4. maddesinde “*yarışma kategorileri*”; 5 ve 6. maddelerinde “*yarışma basamakları*” ve bu basamaklara katılacak olan gruplar; 7. maddesinde yarışmaların dalları; 8. maddesinde yarışma sırasının nasıl belirleneceği; 9. maddesinde “*sorumlu yönetici ve eğitici*”; 10. maddesinde “*değerlendirme belgesi ve yarışma puan cetveli*”; 11. maddesinde değerlendirme süreci; 12. maddesinde ise yapılabilecek itirazlar ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. “*çeşitli hükümler*” 13, 14, 15 ve 16. maddeler ile sıralanmış; 18. maddede ise yönetmelik hükümlerinin Milli Eğitim Bakanı tarafından yürütüleceği belirtilmiştir (RG, 26 Aralık 1995, Sayı 22505).

Sosyal etkinlikleri bağımsız bir kavram olarak konu alan ilk yönetmelik olan 2005 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği* bu yönüyle diğerlerinden ayrılan bir yönetmeliktir. Toplamda 39 maddeden oluşan yönetmeliğin 30 maddesi sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgilidir. Yönetmeliğin 6. maddesinde sosyal etkinliklerin uygulanma ilkeleri; 7. maddesinde uygulama esasları; 8. maddede “*sosyal etkinlikler kurulu*”; 9. maddede “*gönüllü velilerin belirlenmesi*”; 10 ve 11. maddelerinde “*kulüpler ve çalışma esasları*”; 12 ve 13. maddelerinde “*toplum hizmeti ve çalışma esasları*”; 14. maddesinde “*müdürün görevleri*”; 15. maddesinde “*danışman öğretmeninin görevleri*”; 16. maddesinde “*sınıf öğretmenleri ile sınıf/şube rehber öğretmenlerinin görevleri*”; 17. maddesinde “*gönüllü velinin görevleri*”; 18. maddesinde “*öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri*”; 19. maddesinde “*öğrencilerin görevleri*”; 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26 ve 27. maddelerinde “*geziler, yarışmalar, beden eğitimi, izcilik, müzik ve halk oyunları çalışmaları, yayınlar, gösteriler, konferans ve paneller, tiyatro çalışmaları, defile, sergi ve kermes*” gibi “*diğer sosyal etkinlikler*”; 28 ve 29. maddelerinde “*törenler*”; 30, 31, 32 ve 33. maddelerinde “*bayramlar, belirli gün ve haftalar*” ve “*tutulacak defter ve dosyalar*” ile ilgili; 34. maddede ise *çeşitli hükümleri* düzenlemektedir. Yönetmeliğin 39. maddesinde ise yönetmelik hükümlerinin Milli Eğitim Bakanı tarafından yürütüleceği belirtilmiştir. Yönetmelikte yer alan öğrenci kulüplerine 12 Ağustos 2005’te yayımlanan değişiklikle *halk oyunları ve kooperatifçilik kulüpleri* eklenmiş; Kızılay ve Yeşilay’ın adının geçtiği kulüpler

birbirleriyle değiştirilmiştir. 25 Ağustos 2005'te yayımlanan değişiklikle ise öğrenci kulüp listesine *denizcilik ve havacılık kulüpleri* eklenmiştir. Yönetmelikte Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinde 12 Ağustos 2005'te yapılan değişiklikle 18 Mart “*Çanakkale Şehitlerini Anma Günü*”, “*Şehitler Günü*” olarak değiştirilmiş; 14 Nisan “*Şehitler Haftası*” ve 15 Mayıs “*Hava Şehitlerini Anma Günü*” kaldırılmış; 25 Mayıs “*Etik Günü*” listeye eklenmiştir. 17 Nisan 2010 tarihinde yapılan değişiklikle mayıs ayının ilk haftası “*Yunus Emre Haftası*”, 2-9 Aralık haftası ise “*Mevlâna Haftası*” olarak listeye eklenmiştir (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699; RG, 12 Ağustos 2005, Sayı 25904; RG, 25 Ağustos 2005, Sayı 25917; RG, 17 Nisan 2010, 27555).

2017 yılında yürürlüğe girerek bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği* 24 maddeden oluşmaktadır. Yönetmeliğin 5. maddesinde “*ilkeler*”; 6. maddesinde “*sosyal etkinlikler kurulu ve görevleri*”; 7. maddesinde “*sosyal etkinliklerin alanı*”; 8. maddesinde “*öğrenci kulübü ve çalışma esasları*”; 9. maddesinde “*toplum hizmeti çalışmaları ve esasları*”; 10. maddesinde “*geziler*”; 11. maddesinde “*yarışmalar*”; 12. maddesinde “*yayınlar*”; 13. maddesinde “*katılım ve düzenlemeye ilişkin izin işlemleri*”; 14. maddesinde “*müdürün görevleri*”; 15. maddesinde “*sınıf veya şube rehber öğretmeninin görevleri*”; 16. maddesinde “*danışman öğretmenin görevleri*”; 17. maddesinde “*öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri*”; 18. maddesinde “*belirli gün ve haftalar*”; 19. maddesinde “*bayrak töreni*”; 20. maddesinde “*tutulacak defter ve dosyalar*”; 21. maddesinde “*yönetmelikte yer almayan*” hükümler düzenlenmektedir. 24. ve son maddede ise yönetmelik hükümlerini Milli Eğitim Bakanının yürüteceği belirtilmiştir. Yönetmelikte 1 Eylül 2018 tarihinde yapılan değişiklikle Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinden “*Kutlu Doğum Haftası*” kaldırılarak, Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenecek bir haftada olmak üzere “*Mevlid-i Nebi Haftası*” eklenmiştir. Çizelgeye 28 Eylül “*Dünya Okul Sütü Günü*”, 7 Nisan “*Kişisel Verileri Koruma Günü*”, 23 Nisan “*Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*”, 4-10 Mayıs “*İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası*”, 19 Mayıs “*Atatürk' ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı*”, 30 Ağustos “*Zafer Bayramı*” eklenmiştir. Yönetmelikte yapılan 12 Eylül 2019 değişikliğiyle aynı çizelgeye 13 Ekim “*Dünya Afet Azaltma Günü*”, 2-9 Aralık “*Mevlâna Haftası*”, 4 Aralık “*Dünya Madenciler Günü*” ve 20-27 Aralık “*Mehmet Akif Ersoy' u Anma Haftası*” eklenmiştir. 15 Ekim 2020 tarihinde yeniden değişikliğe

uğrayan yönetmeliğin Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinden “*Mehmet Akif Ersoy’u Anma Haftası*”, “*Dünya Afet Azaltma Günü*” ve “*Dünya Madenciler Günü*” kaldırılmıştır. Çizelgeye yeni eklenen gün ve haftalar ise Eylül ayının ikinci cumartesi günü “*Dünya İlk Yardım Günü*”, Ekim ayının ilk haftası “*Disleksi Haftası*”, Ekim ayının ilk haftasının perşembe günü “*Dünya Disleksi Günü*”, 15 Ekim “*Dünya El Yıkama Günü*”, 28 Şubat “*Sivil Savunma Günü*”, 20 Mayıs “*Dünya Arı Günü*”, Haziran ayının ilk haftası “*Hayat Boyu Öğrenme Haftası*” olmuştur. Yönetmelikte son değişiklik 2 Aralık 2020 tarihinde yapılmış ve Belirli Gün ve Haftalar Çizelgesinden “*Dünya El Yıkama Günü*”, “*Sivil Savunma Günü*” ve “*Dünya Arı Günü*” kaldırılarak listeye “*Dünya Afet Azaltma Günü*”, “*Dünya Madenciler Günü*” ve “*Mehmet Akif Ersoy’u Anma Haftası*” tekrar eklenmiştir. Öğrenci Kulüpleri Çizelgesine 1 Eylül 2019 değişikliğiyle “*Enerji Verimliliği Kulübü*”, “*Girişimcilik Kulübü*”, “*Sağlık ve Güvenlik Kulübü*”, “*Kişisel Verileri Koruma Kulübü*”, “*MUN (Model Birleşmiş Milletler) Kulübü*”, “*Müzik Kulübü*” ve “*Zekâ Oyunları Kulübü*”; 12 Eylül 2019 değişikliğiyle ise “*Afet Hazırlık Kulübü*” eklenmiştir (RG, 8 Haziran 2017, Sayı 30090; RG, 1 Eylül 2018, Sayı 30522; RG, 12 Eylül 2019, Sayı 30886; RG, 15 Ekim 2020, Sayı 31275; RG, 2 Aralık 2020, Sayı 31322).

Tablo 15. *Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat*

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	1...-...16
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	1, 2, 3
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	1...-...28
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	3...-...24
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	1...-...25
Okulların Merasim Geçışı Yönetmeliği	1957	1...-...24
Okulların Merasim Geçışı Yönetmeliği	1964	1...-...25
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	1...-...21
Resmî Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	-
İlk ve Orta Dereceli Resmî ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	1...-...22, 24
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	1, 2, 4
Ulusal ve Resmî Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	4...-...7, 10...-...18, 21
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	4...-...9, 12...-...19, 21
Ulusal ve Resmî Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	2...-...9, 12

Tablo 15’te yer alan belgelerden 1930 yılında yürürlüğe giren *Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmeliğin* 1. maddesinde okullarda yapılacak genel müsamerelerin sayısının yılda ikiyi geçmeyeceği; 2. maddesinde müsamerelere öğrencilerin aileleri, okulun hamileri, eski öğrenci ve öğretmenleri ile ilin askeri ve mülki erkanı ve eğitim mensuplarının davet edileceği; 3. maddesinde salonu uygun olmayan okulların müsamerelerini başka okulların salonlarında yapabileceği; 4. maddesinde müsamerelerde sergilenebilecek gösteri çeşitleri (konferanslar, piyesler, eğitim içerikli monolog ve diyaloglar, şiir dinletisi, konser, enstrüman dinletisi, tableau vivantlar; 5. maddesinde müsamerelerin süresinin iki buçuk saati geçmemesi gerektiği; 6. maddesinde öğrencilerin tableau vivanta uygun kıyafetle çıkması gerektiği; 7. maddesinde piyeslerle ilgili tüm kuralların monolog ve

diyaloglar için de geçerli olduğu; 8. maddesinde müsamerelerde öğrenciler tarafından okul idarecilerinin taklitlerinin yapılmasının yasak olduğu; 9. maddesinde müsamerelere mümkün mertebe okulun farklı sınıf seviyelerinden sınıflarından öğrencilerinin katılımının sağlanması gerektiği; 10. maddesinde genel müsamerelerin saat 17 ile 22 arasında verileceği, Cuma veya tatil günlerinde gündüz yapılmasının tercih edilmesi gerektiği; 11. maddesinde davetiyelerde müsamerenin program akışı ve başlangıç- bitiş saatlerinin yazması gerektiği ve ilan edilen saatte başlanması gerektiği; 12. maddesinde davetiyelerde davetiyenin kaç kişilik olduğunun yazılması ve salonun alacağından fazla davetli çağırılmaması gerektiği; 13. maddesinde müsamerelerde okul veya öğrencinin bütçesine ağır gelecek masraflardan kaçınılması gerektiği; 14. maddesinde müsamere programlarının öncesinde ayrıntılı raporların Milli Eğitim müdür veya müfettişlerince kontrol edilip onaylanacağı; 15. maddesinde müsamerelerde Milli Eğitim dairesini temsilen bir kişinin bulunacağı ve 16. maddede yönetmelik kapsamı dışında kalan sinema, sınıflar arası yarışmalar vb. etkinliklerin ayrı talimatnameler hazırlanacağı belirtilmiştir (TTKB, 1930, Sayı 163).

2739 sayılı *Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun*, 27 Mayıs 1935 tarihinde kabul edilmiş ve 1 Haziran 1935 tarih 3017 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Altı maddeden oluşan kanunun maddelerinin ilk üçü sosyal etkinlikler kapsamına giren ve belirli gün ve haftalarda yapılan törenlerin düzenlenme süreçleriyle ilgilidir. Kanunun 1. maddesinde “*Ulusal Bayram*” ibaresinin yalnızca 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı için kullanılacağı belirtilirken 2. Maddenin A, B, C, D, E ve F bentlerinde sayılan 30 Ağustos Zafer Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı, 1 Mayıs Bahar Bayramı, Şeker Bayramı, Kurban Bayramı ve yılbaşı günü ise “Genel tatil günleri” olarak tanımlanmıştır. 3. maddede ise hafta tatilinin pazar günü olduğu ve tatilin cumartesi saat 13’te başladığı belirtilmiştir (RG, 1 Haziran 1935, Sayı 3017). Kanunda 1963 yılında yapılan değişiklikle 2. maddesine H fıkrası eklenerek Hürriyet ve Anayasa Bayramının 26 Mayıs öğleden sonra başlayıp 27 Mayıs günü devam ettiği belirtilmiştir (RG, 13 Nisan 1963, Sayı 11381).

1948 yılında yürürlüğe giren *Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliğinin* 28 maddesinin tamamında törenlerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Yönetmeliğin 1. maddesinde okulların törende yüksek, orta dereceli ve ilk okullar sıralamasıyla dizileceği; 2. maddesinde birden fazla yüksek okul bulunması halinde

öğrenim yılı fazla olan okulun diğerinin önüne geçeceği, öğrenim yılları eşitse alfabetik olarak sıralanacakları; 3. maddesinde orta dereceli okulların kendi içerisinde sıralanış şekilleri; 4. maddesinde bir gruptaki okul sayısı birden fazla ise önde kız okulları, ortada karma okullar, en arkada erkek okullarının kuruluş tarihlerine göre sıralanacakları; 5. maddesinde geçit töreninin 1. maddede belirtildiği gibi veya tam tersi şekilde de sıralanarak yapılabileceği; 6. maddesinde okulların hangi sayılarla takım, bölük ve taburlara ayrılacağı; 7. maddesinde mangadaki 10 öğrenciden birinin manga komutanı olacağı, her takımın başında da ya bir öğretmen ya da takım komutanı bir öğrenci bulunacağı; 8. maddesinde birden fazla okul bulunan yerlerde Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından bir öğretmenin tören komutanı olarak seçileceği; 9. maddesinde tören komutanının görevleri; 10. maddesinde törene katılacak okulların meydanın genişliğine göre yan yana veya arka arkaya sıralanacakları; 11. maddesinde bölükler arasındaki mesafeyi; 12. maddesinde tören komutanının duracağı ve komut vereceği yeri; 13. maddesinde öğrencilerin teftiş eden kişiyi selamlama biçimleri; 14. maddesinde orta ve yüksek dereceli okulların takım cephesiyle, ilkokulların yürüyüş kolunda geçiş yapacakları; 15. maddesinde okulların, alay komutanının, bandonun, trampet ve boru takımlarının, bayrak ve flamanın geçiş sırası ve aralarında olması gereken mesafeyi; 16. maddesinde tören yürüyüşü için verilecek komutu; 17. maddesinde öğrencilerin yürüyüş esnasında beden duruşlarını; 18. maddesinde sivil geçit törenlerinde selamlama şekillerini; 19. maddesinde spor törenlerinde selamlama şekillerini; 20. maddesinde izci törenlerinde selamlama şekillerini; 21. maddesinde takım komutanı bulunmayan takımların selamlama şekillerini; 22. maddesinde boru ve trampet takımının bandonun 5 adım önünde yürüyeceğini; 23. maddesinde boru ile selam verme esaslarını; 24. maddesinde trampet ile selam verme esaslarını; 25. maddesinde bayrak ile selam verme esaslarını; 26. maddesinde sivil olarak katılım sağlanan törenlerde bayan-erkek öğretmen ve kız-erkek öğrencilerin kıyafetlerini; 27. maddesinde törenlerde bayan-erkek öğretmen ve kız-erkek öğrencilerin spor kıyafetlerini; ve 28. maddesinde izci olarak katılım sağlanan törenlerde kıyafet ile ilgili özel talimata uyulacağını belirleyen ifadeler yer almaktadır (TTKB, 1948, Sayı 108).

1949 yılında yürürlüğe giren ve 25 maddeden oluşan *İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelelere Ait Yönetmeliğin* 3. maddesinde küçük müsamerelerin yapılacağı

günler ve kimlerin katılacağı; 4. maddesinde büyük müsamerelerin üç aydan daha sık yapılmayacağı ve büyük ve küçük sınıflardaki öğrencilere görev verileceği; 5. maddesinde velilere özel yapılan büyük müsamerelerin sayısının yılda ikiyi geçmeyeceği; 6. maddesinde okulun sahnesi veya salonu yoksa müsamerenin mekanını okul müdürünün veya başöğretmenin belirleyeceği ve okul dışındaki müsamerelere davetsiz kimsenin giremeyeceği; 7. maddesinde müsamerede yer verilecek olan şarkı ve oyunların seçiminde öğrencilerin seviyelerine dikkat edilmesi gerektiği ve varsa konferansların süresinin yarım saati geçmeyeceği; 8. maddesinde müsamere süresinin toplamda üç saati geçmemesi gerektiği; 9. maddesinde “Müsamere düzenleme kolu” ve “Yönetim kurulu” nun görev ve işleyişinin detayları; 10 ve 11. maddelerinde “Müsamere düzenleme kolu” üyelerinin iş bölümü; 12. maddesinde veliler dışında müsamerelere çağırılacak protokol üyeleri (*o yerin en büyük mülkiye memuru, garnizon komutanı, Cumhuriyet savcısı, Milli Eğitim Müdürü, komşu okulların müdür ve başöğretmenleri ile okulun eski öğretmenleri, öğrencileri ve okulla ilgili kişiler*); 13. maddesinde müsamerelerde oynanacak piyeslerin “insanlık, milliyet ve yurt sevgisini” güçlendirecek özellikte olan, hayatı sevdirecek telkinlerde bulunan oyunlardan seçilmesi gerektiği; “*açık saçık sahneler içeren, çocukluk ve gençlik çağına zararlı etkileri olan*” piyeslerin sahnelenemeyeceği; 14. maddesinde eserlerin üç öğretmen tarafından incelenip hazırladıkları raporu idareye sunmaları gerektiği; 15. maddesinde müsamerelerin davetiyelerinde başlangıç ve bitiş saatlerinin ve program detaylarının yazılması gerektiği; 16. maddesinde ilkokullarda verilen temsillerin taşınması gereken özellikler (ezber verilmemesi, sürenin yarım saati aşmaması vb.); 17. maddesinde ortaokul ve liselerin piyeslerinin müsamerelerin toplam süresinin yarısını aşmaması gerektiği; 18. maddesinde bir öğrencinin birden fazla piyeste rol almaması gerektiği; 19. maddesinde piyeslerde kadın rollerinin kız öğrencilere, erkek rollerinin erkek öğrencilere verilmesi gerektiği; 20. maddesinde müsamereler için maddi külfet gerektirmeyen dekor ve kostüm seçimlerinin yapılması gerektiği; 21. maddesinde öğrencilerin piyeslere hazırlanma sürecinde okul müdürünün onayı dahilinde tiyatro ile ilgilenen velilerden destek alınabileceği; 22. maddesinde okulda eğitimi verilen yabancı dillerde piyes sergilenebileceği ancak tüm müsamerenin yabancı dilde yapılmaması gerektiği; 23. maddesinde müsamerelerde siyasi veya şahsi eleştiri ve mizaha yer verilemeyeceği; 24. maddesinde ise

yönetmeliğin uygulanmasından okul müdürünün ya da başöğretmenin sorumlu olduğu ile ilgili hükümler yer almaktadır (TTKB, 1949, Sayı 115).

1955 yılında yürürlüğe giren *Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliğinin* 25 maddesinin tamamında törenlerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Yönetmeliğin 1. maddesinde merasim geçişinde okulların yüksek okullar, orta dereceli okullar ve ilkokullar sırasıyla sıralanacakları; 2. maddesinde birden fazla yüksek okul bulunması halinde öğrenim yılı fazla olan okulun diğerinin önüne geçeceği, öğrenim yılları eşitse alfabetik olarak sıralanacakları; 3. maddesinde orta dereceli okulların kendi içlerindeki sıraları; 4. maddesinde bir gruptaki okullardan birden fazla olması halinde sıralamanın kız okulları, karma okullar ve erkek okulları şeklinde yapılacağı; 5. maddesinde geçit sırasının 1. maddedeki gibi yapılabileceği gibi, tam tersi şekilde sıralanarak yapılabileceği; 6. maddesinde öğrencilerin onar kişilik mangalara ayrılacağı, sağ baştaki öğrencinin manga komutanı olacağını; 7. maddesinde üç manganın bir takım oluşturduğunu ve her takımın bir takımbaşının bulunduğunu; 8. maddesinde birden fazla okul bulunan yerlerde Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından bir öğretmenin tören komutanı olarak seçileceği; 9. maddesinde tören komutanının görevleri; 10 maddesinde törene katılacak okulların tören meydanında yan yana veya arka arkaya sıralanacakları; 11. maddesinde tören duruşunda okulların arasında beş adım mesafe bulunacağı; 12. maddesinde tören komutanının duracağı yeri; 12 ve 13. maddelerinde öğrencilerin teftişe gelen zatı selamlama şekilleri; 14. maddesinde orta ve yüksek dereceli okulların onar, ilkokulların üçer kişilik sıralar halinde yürüyecekleri; 15. maddesinde okulların sıralanma şekilleri (sorumlu öğretmen, Türk bayrağı, okul flaması, boru ve trampet takımı, öğrenci kıtası); 16. maddesinde törene katılan okul sayısının çok olması halinde okulların sıralanma şekilleri (tören komutanı, Türk bayrakları ve okul flamaları, trampet ve boru kıtaları, sorumlu öğretmenler, kız okulları, erkek okulları); 17. maddesinde tören yürüyüşü için verilecek komutu; 18. maddesinde geçit törenlerinde yürüyüş esnasında vücut duruşları; 19. maddesinde oymakbaşı kıyafetli öğretmenlerin selam verme esnasında vücut duruşları; 20. maddesinde boru ile selam verme esaslarını; 21. maddesinde trampet ile selam verme esaslarını; 22. maddesinde bayrak ve flama ile selam verme esaslarını; 23. maddesinde sivil olarak katılım sağlanan törenlerde bayan-erkek öğretmen ve kız-erkek öğrencilerin kıyafetlerini; 24. maddesinde törenlerde bayan-erkek öğretmen ve kız-

erkek öğrencilerin spor kıyafetlerini ve 25. maddesinde izci olarak katılım sağlanan törenlerde kıyafet ile ilgili özel talimata uyulacağını belirleyen ifadeler yer almaktadır (TTKB, 1955, Sayı 259).

1957 yılında yürürlüğe giren *Okulların Merasim Geçiş Yönetmeliğinin* tüm maddeleri, törenlerin nasıl düzenleneceği ile ilgilidir. Yönetmeliğin 1. maddesinde merasim geçişinde okulların yüksek okullar, orta dereceli okullar ve ilkokullar sırasıyla sıralanacakları; 2. maddesinde birden fazla yüksek okul bulunması halinde öğrenim yılı fazla olan okulun diğerinin önüne geçeceği, öğrenim yılları eşitse alfabetik olarak sıralanacakları; 3. maddesinde orta dereceli okullarda kız okulları önde, erkek okulları arkada olacak şekilde sıralanacakları; 4. maddesinde orta dereceli okulların kendi içindeki sıralanma sırası; 5. maddesinde öğrencilerin sekiz kişilik mangalara ayrılacakları; 6. maddesinde üç manganın bir takım oluşturduğu ve takım başının nerede konumlanacağı; 7. maddesinde birden fazla okulun bulunduğu yerlerde bir öğretmenin merasim kumandanı olarak seçileceği; 8. maddesinde merasim kumandanının görevleri (merasim duruş ve geçişlerinde okulları düzenlemek, bando, boru ve trampet takımlarını düzenlemek, sağlık işlerini hazırlamak); 9. maddesinde merasime katılacak okulların alanın büyüklüğüne göre yan yana veya arka arkaya sıralanacakları; 10. maddesinde okullar arasında beş adım bulunacağı; 11. maddesinde merasim kumandanının vereceği komutların detayları; 12. maddesinde protokoldeki kişinin öğrenciler tarafından karşılanma/selamlanma şekilleri; 13. maddesinde öğrencilerin geçişlerde sekizer veya üçerli olarak geçiş yapabileceği; 14. maddesinde merasime bir okulun katılması durumunda takımların sıralanış şekli (okulu idare eden öğretmen, Türk bayrağı, okul flaması, boru ve trampet kıtası, öğrenci kıtası); 15. maddesinde merasime katılan okul sayısının çok olması durumunda okulların tertip şekilleri; 16. maddesinde merasim yürüyüşü için verilecek komutlar; 17, 18, 19, 20 ve 21. maddelerinde şahıs, bölük kumandanı, boru, trampet, bayrak ve flama selamlarının detayları; 22. maddesinde sivil katılım sağlanan merasimlerde öğretmen ve öğrencilerin kıyafet detayları; 23. maddesinde merasimlerde giyilecek spor kıyafetler; 24. maddesinde izci olarak katılım sağlanacak merasimlerde kıyafetlerin özel talimata uygun olması gerektiği ile ilgili hükümler yer almaktadır (TTKB, 1957, Sayı 235).

1964 yılında yürürlüğe girerek aynı isimli 1957 yönetmeliğini yürürlükten kaldıran *Okulların Merasim Geçişleri Yönetmeliği* 27 maddeden oluşmakta; maddelerin 25

tanesi merasimlerin düzenleme süreçleri ile ilgili hükümleri düzenlemektedir. Yönetmeliğin 1. maddesinde merasim geçişinde okulların üniversiteler, yüksek okullar, orta dereceli okullar ve ilkokullar sırasıyla sıralanacakları; 2. maddesinde birden fazla üniversite bulunması halinde kuruluş yıllarına göre sıralanacakları; birden fazla yüksek okul bulunması halinde öğrenim süresi fazla olan okulun diğerinin önüne geçeceği, öğrenim süreleri eşitse alfabetik olarak sıralanacakları; 3. maddesinde her türlü orta dereceli okulların lise ve dengi meslek okulları ile ortaokul ve dengi meslek okulları olduğu; 4. maddesinde orta ve lise bölümleri olan okulların geçiş sırasında okullarından ayrılmayacakları; 5. maddesinde merasim geçişlerinden sonra kız ve erkek öğrencilerin ayrı ayrı gösteriler yapması halinde sıralanış şekilleri; 6. maddesinde her tür ve derecedeki özel okulların bu yönetmelikteki denk resmi okullar için geçerli olan kurallara göre yerlerini alacakları; 7. maddesinde öğrencilerin 11er kişilik mangalara ayrılacakları ve sağ baştaki öğrencinin manga komutanı görevini yürüteceği, geçiş alanının uygunluk durumuna göre sıraların 8 kişilik de olabileceği; 8. maddesinde 4 manganın bir takım meydana getirdiği ve her takımın başında öğretmen ya da öğrencilerden seçilen takım komutanının bulunacağı; 9. maddesinde birden çok okulun bulunduğu yerlerde bir öğretmenin merasim komutanı olarak seçileceği; 10. maddesinde merasim komutanının görevleri (merasim duruş ve geçişlerinde okulları düzenlemek, bayrak, flama, bando, boru ve trampet takımlarını düzenlemek, gerekli ilkyardım tedbirlerini almak); 11. maddesinde merasime katılacak okulların alanın büyüklüğüne göre yan yana veya arka arkaya sıralanacakları; 12. maddesinde merasim duruşunda okullar arasındaki mesafenin 6 adım olacağı; 13. maddesinde merasim komutanının vereceği komutların detayları; 14. maddesinde öğrencilerin, teftiş eden kişi önlerine gelene kadar başlarıyla takip edecekleri; 15. maddesinde orta ve yüksek dereceli okulların 8-11er, ilkokulların dörder kişilik sıralar halinde geçeceği, alanın müsait olmaması durumunda tüm kademelerin dörderli geçebileceği; 16. maddesinde merasime bir okulun katılması durumunda takımların sıralanış şekli (bando ya da boru-trampet takımı, okulu idare eden öğretmen, Türk bayrağı, okul flaması, öğrenci takımı); 17. maddesinde merasime katılan okul sayısının çok olması durumunda okulların tertip şekilleri; 18. maddesinde merasim yürüyüşü için verilecek komutlar; 19. maddesinde şahısların arasında geçişin kuralları; 20. maddesinde oymakbaşı ve sivil öğretmenlerin selam şekilleri; 21. maddesinde boru,

22. maddesinde trampet, 23. maddesinde bayrak ve flama ile selamlama şekilleri; 24. maddesinde sivil katılım sağlanan merasimlerde öğretmen ve öğrencilerin kıyafet detayları; 25. maddesinde merasimlerde giyilecek spor kıyafetler ve gerektiği takdirde merasim program hazırlama komitesinin kıyafetlerin renk ve şekillerinde değişiklik yapabileceği ile ilgili hükümler yer almaktadır (TTKB, 1964, Sayı 257).

2287 sayılı Maarif Vekâleti Merkez Teşkilâtı ve Vazifeleri Hakkında Kanunun 9. Maddesine göre (Milli Talim ve Terbiye Heyetinin görevlerinden bahsedilen maddede “*Halkı Cumhuriyet esaslarına göre hazırlayacak ve bütün maarif müesseselerinde milli terbiyeyi kuvvetlendirecek tedbirleri düşünmek*” ifadesi geçmektedir) hazırlanan ve 23 maddeden oluşan *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği* 1967 yılında yürürlüğe girmiştir. 1. maddede 19 Mayıs’ın Gençlik ve Spor Bayramı olarak yurdun her köşesinde “*yüksek tarihi değer ve önemine yakışır bir nitelikte*” kutlanması gerektiği, 2, 3 ve 4. maddelerde ise Millî Eğitim Bakanlığı ve Valilerin kutlamalarla ilgili sorumlulukları belirtilmiştir. 5 ve 6. maddelerde kutlama programlarını düzenlemek üzere kurulacak olan kutlama komitelerinin kimlerden oluşacağı ve görevleri belirtilmiştir. 6. maddeye göre törene illerde Vali, Belediye Başkanı, Garnizon Komutanı, Milli Eğitim Müdürü, Beden Terbiyesi Bölge Müdürü, Emniyet Müdürü, Sağlık Müdürü, Milli Eğitim Müdürünün seçtiği orta dereceli bir okulun müdürü ve bir beden eğitimi öğretmeninin; bucak merkezlerinde Bucak Müdürü, Belediye Başkanı, Hükümet Tabibi, Garnizon Komutanı, orta dereceli okulların müdürleri ve beden eğitimi öğretmenlerinin; köylerde ise Muhtar, Köy İhtiyar Kurulu Üyeleri, İlkokul Müdürünün katılacağı belirtilmiş; 1967 yılında bu madde değiştirilerek ilçe tören komiteleri eklenmiş (Kaymakam, garnizon komutanı, belediye başkanı, emniyet amiri, Hükümet tabibi, orta dereceli okulların müdürleri ve beden eğitimi öğretmenleri, ilköğretim müdürü ve gösterilere katılan spor kulüplerinin başkan, müdür veya temsilcileri) ve “garnizon komutanı” ile “belediye başkanı” ibareleri komite sıralamasında yer değiştirmiştir. 7. maddede kutlama komitelerinin görevleri sıralanırken 8. Maddede tören akışının şeklen nasıl olacağı detaylıca belirtilmiştir. “Törenlerde göz önünde bulundurulacak diğer hususlar” başlığı altında 9, 10, 11, 12, 13 ve 14. maddeler listelenmiş; bu maddelere göre tören alanları ve çevresine spor sağlığı ile ilgili afiş ve yazıların asılacağı, şehirdeki binaların günün anlam ve önemine uygun olarak süsleneyeceği, yıl içinde okullarda yapılmış ama ödülleri

takdim edilmemiş spor yarışmalarının ödülllerinin verileceği, kutlamalara katılan öğretmen ve öğrencilerin kılık kıyafetlerinin uygun olması gerektiği ve 19 Mayıs gösterilerinin girişlerinin kesinlikle ücretsiz olacağı (bu ibare 1971 değişikliğiyle “*Ancak, Gençlik ve Spor Bakanlığı, milli bir davanın tahakkukuna katkıda bulunmak amacıyla lüzum gördüğü hallerde gösterilere girişlerin ücretli olmasına karar verebilir*” olarak güncellenmiştir) belirtilmiştir. 15. maddede gösteri programlarının uygulama esaslarından, 16. maddede törende yapılacak olan etkinliklerin içeriklerinin yazılı olarak veya çizimle açıklanması gerektiğinden, 17. maddede mevcut çevre imkanlarından yararlanılması gerektiğinden, 18. maddede gösterilerin çeşitlilik arz etmesi gerektiğinden, 19. maddede gösteri gruplarının tören alanıyla nicelik olarak uyumlu olması gerektiğinden, 20. maddede ilgililerce trafik ve sağlık hususlarında gerekli tedbirlerin alınacağından, 21. maddede törenlere katılacak sporcu ve öğrencilerin sağlık durumlarının elverişli olması gerektiğinden, 22. maddede yönetmeliğin yasal dayanağından (2287 sayılı kanunun 9. maddesi) ve 23. maddesinde yönetmeliği Milli Eğitim Bakanının yürüttüğünden bahsedilmektedir (RG, 14 Mart 1967, Sayı 12551; RG, 27 Nisan 1967, Sayı 12584; RG, 17 Haziran 1971, Sayı 13868).

1973 yılında yürürlüğe konan *Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma, Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik*, ilgili günlerde yapılan çelenk sunma merasimlerini düzenlemiştir. Yönetmelikte en belirgin değişiklik; 2010 yılında yapılan değişiklikle çelenk koyma sıralamasında yapılmıştır (ilk yönetmelikte çelenk sıralamasında en büyük Mülkiye Amiri ilk sıradayken, değişiklikten sonra Cumhurbaşkanı, TBMM Başkanı, Başbakan, Anayasa Mahkemesi Başkanı, Genelkurmay Başkanı, Ana Muhalefet Partisi Başkanı veya Bakana ait çelenk, en büyük Mülkiye Amirine ait çelenkten önce sunulacaktır) (RG, 21 Eylül 1973, Sayı 14662; RG, 8 Eylül 2010, Sayı 27696).

1974 yılında yürürlüğe konan *İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği* ile okullardaki müsamerelerle ilgili hükümler düzenlenmiştir. 1. maddede müsamerelerin amaçları, 2. maddede öğrencilere ve velilere yönelik olarak iki türlü olduğu, 3. maddede küçük müsamerelerin okullarda ne zaman yapılacağı ve kimler tarafından icra edileceği, 4. maddede büyük müsamerelerin sıklığı, 5. maddede büyük müsamerelerin ne zaman yapılacağı, 6. maddede müsamerelerin nerede düzenleneceği, 7. maddede müsamere programında yer alacak gösterilerin niteliği, 8.

maddede süresi, 9. maddede yürütme sürecinde “müsamere düzenleme kolu” ve özellikleri, 10. maddede müsamere düzenleme kolunun kimlerden oluştuğu, 11. maddede kolun görevleri, 12. maddede törene çağırılacak protokol konukları, 13. maddede oynanacak piyeslerin “*milli bilinci uyanık tutucu*” ve “*aile, yurt ve millet sevgisini yüceltici*” nitelik taşıması gerektiği, 14. maddede piyeslerin “siyasi ve ideolojik telkinler taşımaması” gerektiği, 15. maddede müsamerede sahnelenecek eserlerin 2 veya 3 öğretmen tarafından incelenmesi gerektiği, 16. maddede ilkokullarda bir temsilin süresinin 15 dakikayı geçmemesi gerektiği, 17. maddede ortaokullarda piyeslerin programın tamamının yarı süresinden daha uzun olmaması gerektiği, 18. maddede birden fazla piyesin bölümlerinin sahnelenebileceği, 19. maddede rollerin öğrencilere ne şekilde dağıtılacağı, 20. maddede okulların müsamereler için maddi külfete girilmeden sadelik ve doğallığa yönelerek hazırlık yapması gerektiği, 21. maddede ilgili velilerle işbirliği yapılabileceği, 22. maddede yabancı dilde piyes sahnelenebileceği ve 24. maddede bu yönetmeliğin yürütülmesinden okul müdürlerinin sorumlu olduğu belirtilmiştir (RG, 20 Nisan 1974, Sayı 14864).

17 Mart 1981 tarihinde kabul edilen ve 2739 sayılı 27 Mayıs 1935 tarihli *Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunu* yürürlükten kaldıran 2429 sayılı kanun, aynı isimle yürürlüğe girmiştir. 7 maddeden oluşan kanunun 1. maddesinde 29 Ekim’ in Ulusal Bayram olduğu ve Devlet adına yalnız bugün tören yapılacağı; 2. maddesinde Resmi Bayramların 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk’ ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı, Dini Bayramların Ramazan ve Kurban Bayramları olduğu, 1 Ocak gününün ise yılbaşı tatili olduğu belirtilmiş, adı geçen günlerde resmi kurumların tatil edileceği, 23 Nisan’ da ana ve ilkokullar ile ilgili kurumların törenlere katılacağı (bu ibare 1983 yılında yapılan değişiklikle “23 Nisan günü Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramıdır” olarak sadeleştirilmiştir) belirtilmiştir. Kanunun 4. maddesinde ise Ulusal ve resmi bayramlarda yapılacak olan törenlerde Milli Savunma, İçişleri, Dışişleri, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve kültür Bakanlıkları tarafından ortaklaşa hazırlanacak olan yönetmelik hükümlerinin doğrultusunda düzenleneceği belirtilmiştir (RG, 19 Mart 1981, Sayı 17284; RG, 20 Nisan 1983, Sayı 18024- Mükerrer). Kanunun 2. maddesinde 2009 yılında yapılan değişiklikle 1 Mayıs günü Emek ve Dayanışma Günü

tatili; 2016 yılında yapılan değişiklikle 15 Temmuz günü Demokrasi ve Milli Birlik Günü tatili olarak kabul edilmiştir (RG, 27 Nisan 2009, Sayı 27212; RG, 29 Ekim 2016, Sayı 29872).

1981 yılında yürürlüğe giren *Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği* genel olarak tüm yurttaki yapılacak olan törenleri düzenlemektedir. 21 maddeden oluşan yönetmeliğin 14 maddesi törenlerin düzenlenme süreçleri ile ilgilidir. 4. Maddede hangi törenin hangi bakanlık koordinatörlüğünde düzenleneceği; 5 ve 6. maddelerde il, ilçe ve bucaklarda oluşturulacak kutlama komitelerinin üyeleri ve görev, yetki ve çalışma usulleri belirtilmiştir. 7. maddede Cumhuriyet Bayramı, Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı ve Zafer Bayramının protokol ve kutlama esasları belirtilmiştir. 10. maddede bayrağın göndere çekilişi, 11. maddede gösterilerin düzeninin hangi komutanlıklar tarafından yapılacağı, 12. maddede bayram saatlerinde bayraklarla donatılacak binaların hangileri olacağı, 13. maddede top atışlarının usulleri, 14. maddede bucak, kasaba ve köylerde hangi düzenlemelerin yapılacağı, 15. maddede alt komitelerin oluşturulabileceği, 16. maddede komiteler arası koordinasyonun ne şekilde sağlanacağı, 17. maddede Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı için özel bir gösterinin yalnızca Ankara'da ve beş yılda bir yapılacağı, 18. maddede koordinatör kuruluş ve Bakanlıkların yönetmelik esaslarına göre yönerge yayımlayabileceği ve 21. maddede bu yönetmeliğin Bakanlar Kurulunca yürütüleceği belirtilmiştir (RG, 1 Ekim 1981, Sayı 17475). 1983, 1984, 1985, 1986 (iki kez), 1994, 1995, 1999, 2000, 2010 ve 2011 (iki kez) yıllarında olmak üzere 12 kez değişiklik yapılan yönetmelikte yapılan değişikliklerin çoğunlukla protokol sıralamaları ile ilgili olduğu belirlenmiştir. Bu konuda en büyük değişiklik 2011 yılında yapılmış ve 7. maddenin 5. fıkrasına “*Ulusal ve Resmi Bayram törenlerine Cumhurbaşkanının katılımı halinde, tebrikatı Cumhurbaşkanı kabul eder ve tören geçişini ayakta kabul ederek selamlar*” paragrafı eklenerek bu yönetmelikte ilk kez Cumhurbaşkanının protokoldeki yerine değinilmiştir (RG, 26 Ağustos 2011, Sayı 28037).

1982 yılında yürürlüğe giren ve 21 maddeden oluşan *Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği* ile adı geçen günlerdeki kutlama esasları düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 4. maddesinde koordinatör Bakanlığın İçişleri Bakanlığı olduğu, 5. maddesinde kutlama komitelerinin kimlerden

oluşacağı, 6. maddesinde kutlama komitelerinin görevleri, yetkileri ve çalışma usulleri, 7. maddesinde kutlamaların düzeni ve protokol sıraları, 8. maddesinde Atatürk' ün ziyaret ettiği yerlerde kutlamaların ve törenlerin nasıl yapılacağı, 9. maddesinde ise tarihi günlerin yıldönümlerinde yapılacak olan törenlerin usulleri sıralanmıştır. Devamında çelenkler ve Atatürk büstleri ve resimleriyle ilgili maddeler sıralanmış ve 12. maddede tören yerlerinin Atatürk büstleri veya anıtlarının bulunduğu yerlerde yapılmasının uygun olduğu, 13. maddede elverişsiz hava koşulları sebebiyle yapılamayan gösterilerin uygun görülen kapalı mekanlarda yapılabileceği, 14. maddede törenlerin bir gün içerisinde yapılacağı, 15. maddede törenlerde bayrağın göndere İstiklal Marşı eşliğinde çekileceği, 16. maddede yürüyüşler ve fener alaylarının düzenlenebileceği, 17. maddede bayraklarla donatılacak binalar, 18. maddede bucak, kasaba ve köylerde törenlerin bağlı bulundukları il ve ilçe komitelerince düzenleneceği, 19. maddede alt kutlama komitelerinin oluşturulabileceği ve 21. maddede yönetmeliğin Bakanlar Kurulu tarafından yürütüleceği belirtilmiştir (RG, 5 Nisan 1982, Sayı 17655). Yönetmelikte 2010 yılında yapılan değişiklikle tebriklerin kabulü ve tören geçişi sırasında protokol sıralamasına düzenlemeler yapılmıştır. Buna göre “*TBMM Başkanı, Başbakan veya Bakan bulunması durumunda*” bu kişilerin mülki idare amiri ile birlikte tebrikleri kabul edeceği ve tören geçişini şeref tribününde mülki idare amiri ile birlikte selamlayacakları ibareleri eklenmiştir (RG, 8 Eylül 2010, Sayı 27696).

2012 yılında yürürlüğe giren *Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği* 12 maddeden oluşmaktadır. 2. maddede tören kutlama ilkeleri, protokol kuralları, çelenk koyma kuralları, bayraklarla donatılacak binalar ve yönetmelikte bulunmayan hususlarda mülki idare amirinin görevli olduğu; 3. maddede tören ve kutlama komitelerinin kimlerden oluşturulacağı ve görevleri; 4. maddede Cumhuriyet Bayramının kutlanması ile ilgili hükümler; 5. maddede Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramının kutlanması ile ilgili hükümler; 6. maddede Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramının kutlanması ile ilgili hükümler; 7. maddede Zafer Bayramının kutlanması ile ilgili hükümler; 8. maddede Mahalli kurtuluş günleri, Atatürk günleri ve diğer tarihi günlerde yapılacak kutlama ve törenlere ait hükümler; 9. maddede Başkent ve dışında tören ve kutlamalardan sorumlu bakanlıklar ifade edilirken 12.

maddede ise yönetmeliği Bakanlar Kurulunun yürüteceği belirtilmiştir (RG, 5 Mayıs 2012, Sayı 28283). Yönetmelikte Ekim 2016’da yapılan değişiklikle protokol sıralamalarını düzenleyen ilgili 2, 3, 4 ve 7. maddelerinde ve ek (1) sayılı listede geçen “*garnizon komutanı*” ibareleri kaldırılmış; aynı ibare yapılan değişikliklerle Kasım 2016’da yönetmeliğe tekrar eklenmiştir (RG, 27 Ekim 2016, Sayı 29870; RG, 25 Kasım 2016, Sayı 29899). 2018’de yapılan değişiklikle protokol sıralamasına “*Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıf başkanları*” eklenmiş; 2019’da yapılan değişiklikle ise yönetmelikteki “*resepsiyon*” ibaresi “*kabul töreni*” olarak değiştirilmiştir (RG, 20 Ekim 2018, Sayı 30307; RG, 24 Ekim 2019, Sayı 30928).

Tablo 16. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	20 [ç (1,2,4), d (3),e (2)]
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	7(d), (g), (h), 8, 39(c), 57 (a), (b), (c), (h), 71, 80, 83, 85, 87, 157
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	1
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1965	30
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	5
Milli Eğitim Temel Kanunu	1973	16
Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1983	26
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	65 (e)
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	6(f),(ı),(k) 15, 16
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	51
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	19,69,70,71,79
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	2(1), 6(1)(c), (ç), (e), (f)
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	4(1)(g), 5(2)(f), 10(4), 25, 46(4)
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	4(1/n), 18, 78(7), 86(4/d), 95(1), (2), 101, 108(g), 109(6/j), 110(5/f),112(5),115(1), 161(1/b), 164(1/f), 164(2/h)

Tablo 16’da yer alan ve 1913 yılında kabul edilen *Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati* ile ilkokulların müfredat programına, sosyal etkinlik olarak uygulandığında öğrencilerin okul motivasyonunu, akademik başarılarını, sabır ve iyimserlik duygularını, yaşam sevinçlerini ve iletişim becerilerini artırdığı bilinen (Erkoç, 2019; Tepeköylü Öztürk, 2012; Ökten, 2019) ve branş olarak sosyal etkinliklerin amaçlarına uygun olan müzik, beden eğitimi, el işleri ve resim dersleri ilk kez dahil edilmiştir (Budak ve Budak, 2014). Bu derslerin müfredata dahil edilmesi konusu, kanunun 23. Maddesinde geçmektedir (Uyanık vd., 2021).

1947 tarihli *Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinin* 20. maddesinin ç fıkrasında geziler, kamplar, spor bayramları hazırlanması, izciliğin desteklenmesi ve okulda öğrenciler için oyun/spor alanları sağlanması, d fıkrasında resim, müzik gibi dersler için araç gereç sağlanması, e fıkrasında ise okulda koroların, sergilerin ve törenlerin düzenlenmesi görevinin okul aile birliklerinde olduğu belirtilmiştir (TD, sayı 420).

İlköğretim ve Eğitim Kanunu, *Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati*’ ni yürürlükten kaldıran, günümüzde yürürlükte olan ve ilköğretimi düzenleyen kanundur. 1961’de yayımlanan kanunun 68. maddesinde uygulama bahçelerinde tarım dersi uygulamasının yapılmasından söz edilmektedir. Günümüzde sosyal etkinlik olarak adlandırılan (MEB, 2019a) “*Toplum Hizmeti Çalışmaları*” adı altında ağaç dikme, okul ve çevresini güzelleştirme ve bakım-onarım faaliyetlerinde bulunma gibi amaçlarla uygulanan etkinlikler kapsamında değerlendirilen söz konusu maddede, tarım dersi için gerekli gereçlerin köy bütçesi veya okul arazisinin gelirinden tedarik edileceği belirtilmiştir. 1983 yılında yapılan değişiklikle uygulama bahçelerinden elde edilecek olan gelirin veya ürünlerin okulun ihtiyaçları ya da öğrencilerin beslenmesine yönelik harcanacak şekilde köy bütçelerine kaydedileceği eklenmiştir (RG, 12 Ocak 1961, Sayı 10705; RG, 15 Ekim 1983, Sayı 18192).

1964 yılında yürürlüğe giren *Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinin* “Müdürün ödevi, yetkisi” başlığı altında verilen 7. maddesinin (d) bendinde *müdürün, sosyal etkinlikler kapsamında yer alan okul gezilerini programlama, kolaylaştırma, öğretmenleri bu konuda görevlendirme, ilgili raporları dosyada saklama*; (g) bendinde *ders içi ve ders dışı çalışmalarda tespit ettiği eksiklikler ve alınacak tedbirler ile ilgili öğretmenlerle görüşmeler yapma*; (h) bendinde *öğrencilerin atölye, laboratuvar ve kütüphaneden*

yararlanmalarını sağlamak için tedbirler alma; 8. maddesinde ise okulu, öğrenciler için boş vakitlerini iyi değerlendirebilecekleri bir ortam haline getirme görevleri belirtilmiştir. Yönetmeliğin 39. maddesinin (c) bendinde *kitaplık memurunun, kütüphaneyi müdürün uygun göreceği zamanlarda öğrencilerin kullanabilmesi için açık bulundurma görevi* ile ilgili hükümler düzenlenmiştir. “Öğretmenler” başlığı altında bulunan 57. maddenin (a) bendinde öğretmenlerin; *her ders yılı başında, içerisinde gezilerin de bulunduğu uygulamaların aylara dağıtılmış bir planını hazırlayarak bir örneğini okul müdürüne verme*; (b) bendinde *okul kütüphanesindeki kitaplardan öğrencilerin faydalanmasını sağlama*; (c) bendinde *öğrencilerini gezi, tören, spor, laboratuvar gibi kişisel ilgi alanlarına yönlendirme* ve (h) bendinde *derste, laboratuvar da ya da gezilerde yaptıkları deney ya da uygulamayı raporlandırarak okul müdürüne sunma* görevleri belirtilmiştir. “İş ve tatil günleri günlük çalışma programı” başlığı altında 80. maddede okulların yaz dışındaki tatil günleri belirtilmiştir. Buna göre; Cumhuriyet Bayramı, yılbaşı, dinlenme (Şubat ayının ilk pazartesi gününden başlanarak iki hafta süresince), Ulusal Egemenlik Bayramı, Bahar Bayramı, Gençlik Bayramı, Hürriyet ve Anayasa Bayramı, Zafer Bayramı, Şeker Bayramı, Kurban Bayramı, Mahalli Kurtuluş Bayramı günlerinde belirlenen tarihlerde eğitim-öğretime ara verileceği belirtilmiştir. “Eğitim çalışmaları ve disiplin işleri” başlığı altında 83. maddede *okul müdürü, müdür yardımcıları ve öğretmenlerin dersler sırasında ve ders dışında kalan zamanlarda öğrencilerin kişisel gelişimlerine ve boş zamanlarını faydalı biçimde değerlendirmelerine olanak sağlamakla yükümlü oldukları*; 85. maddede ihtiyaca göre kurulacak öğrenci kurulları; 87. maddede ise bu kurulların işleyişiyle ilgili görev ve sorumlulukların paylaşım şekli belirtilmiştir. Son olarak, yönetmeliğin 157. maddesinde okulda yapılacak olan Milli bayram ve günlerin kutlandığı törenlerin yürütülmesinde tüm okulun katılımı ile öğretmen ve öğrencilerin sorumlulukları olduğu belirtilmiştir (RG, 28 Kasım 1964, Sayı 11868).

625 sayılı *Özel Öğretim Kurumları Kanunu* 8 Haziran 1965’ te kabul edilmiş ve genel anlamda özel öğretim kurumlarının tanımı, işleyişi, öğretim kademelerinin düzenlenmesi, öğretmenlerin seçilme şartları, idari düzenlemesi, müdür, yönetici, kurucu ve öğretmenlerin hizmet akdi sözleşmelerinin düzenlenmesi, disiplin işlemleri vb. hükümler ele alınmıştır. “Çeşitli kurslar” ibaresine ilk kez bu kanunun 1. maddesinde rastlanmıştır, günümüzde okul dışı bireysel etkinlik olarak ele alınan

kursların düzenlenme süreçlerinden kısmen de olsa söz edilmiştir (RG, 18 Haziran 1965, Sayı 12026). Kanunda 1971, 1984, 1985, 1998 ve 2003 yıllarında yapılan değişikliklerle kurslarla ilgili herhangi bir ek düzenlemeye rastlanmamıştır.

1965 yılında yürürlüğe giren *Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinin* 30. maddesinde öğrencilerin okulda düzenlenen ders ve kurslara katılmalarını sağlamak için uygun ortamı hazırlama görevi okul aile birliklerine verilmiştir (RG, 30 Temmuz 1965, Sayı 12062). Bir sonraki *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği* 1983’ te 26. maddede birliğin resim-iş, beden eğitimi ve müzik gibi derslere özel ilgi duyan öğrencilere okul ve çevrede uygun ortam hazırlama görevini belirtmiştir (RG, 18 Mayıs 1983, Sayı 18051).

1970 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğreticilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelikle* 5. Maddede “özel kurslar” kapsamında öğretmenlerin nasıl seçileceğiyle ilgili detaylı bilgi verilmiş, hangi kursta hangi özelliklere sahip öğretmenlerin çalışacağının hükümleri düzenlenmiştir (RG, 13 Nisan 1970, Sayı 13470).

1985 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde* “Kapsam” başlığı altında 2. Maddede “çeşitli kurslar” ibaresi geçmekte; 4. Maddede ise kurslar “Kurum” tanımı altında ele alınmıştır. 65. Maddenin (e) bendinde kurs ve dershanelerin öğrenci kayıt işlemlerinin kendi özel yönetmelik hükümlerine göre yapılacağı belirtilmiştir. (RG, 23 Haziran 1985, Sayı 18790).

13/11/2004 tarih 25642 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan değişiklikle 14/06/1973 tarihli ve 1739 sayılı *Millî Eğitim Temel Kanununun* 16. maddesi değiştirilerek sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçlerinin ekonomik boyutundan söz edilmiş; düzenlenen etkinliklerden elde edilen gelirlerin kabul edilmesinin, harcanmasının ve denetlenmesinin okul aile birlikleri tarafından yapılacağı belirtilmiş; bu usul ve esasların Maliye ve Millî Eğitim Bakanlıkları tarafından ortak hazırlanan yönetmelikle düzenleneceği eklenmiştir (RG, 13 Aralık 2004, Sayı 25642).

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği 2005 yılında yürürlüğe girmiş ve görev ve yetkileri yeniden tanımlanmıştır. 6. maddenin (f) bendinde okullarda

dersliklerin, spor salonlarının, kütüphanelerin, laboratuvarların ve atölyeler gibi eğitim ortamlarının kamu yararı gözetilecek şekilde kullanılmasını sağlamak; (ı) bendinde okullarda düzenlenecek tören ve kutlamaların giderlerine katkıda bulunmak; (k) bendinde ise okullara yapılan bağışları kabul etmek, kayıt altına almak ve sosyal etkinlikler düzenleyerek gelir elde etmek okul aile birliklerinin görevi olarak belirtilmiştir; bu maddelerle birliklerin sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçlerindeki rolü belirlenmiştir. Aynı yönetmeliğin 15 ve 16. maddelerinde ise gelirler tanımlanırken sosyal ve kültürel etkinliklerden elde edilecek gelirlerden ve bu gelirlerin nasıl yönetileceğinden söz edilmiştir (RG, 31 Mayıs 2005, Sayı 25831).

2008 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği*nin “Sosyal etkinlikler” başlığı altındaki ve 51. maddesinde; özel öğretim kurumlarında düzenlenecek olan sosyal etkinliklerin 13/1/2005’ te Resmî Gazetede yayımlanan *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği* hükümleri doğrultusunda yürütüleceği belirtilmiştir (RG, 8 Mart 2008, Sayı 26810).

2009 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*nin 19. maddesinde sosyal etkinliklerin düzenlenmesi için gerekli tedbirlerin alınacağı 1. fıkrada yer alırken, aynı maddenin 2. fıkrasında yürütülecek olan sosyal etkinliklerin 2005 tarihli Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda yapılacağı belirtilmiştir. 69. maddede kütüphaneler, 70. maddede spor alanları ve araç gereçleri, 71. maddede ise resim ve müzik odaları ile ilgili hükümler bulunmaktadır. Öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 79. maddenin (j) ve (k) bentlerinde öğretmenlerin gezi planı hazırlama ve gezi sonrası öğrencilerin izlenimlerini raporlayarak okul/kurum müdürüne sunma, görevlendirildikleri kurul, komisyon, ekip, eğitsel kulüp, sınıf rehberlik, toplum hizmeti çalışmalarına, tören, etkinlik, milli bayram ve mahalli günlere katılma görevleri belirtilmiştir (RG, 31 Temmuz 2009, Sayı 27305). Yönetmelikte 2010 yılında yapılan değişiklikle 69. maddede kütüphanelerin 24501 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan ve okul kütüphanelerinin iş ve işleyişini düzenleyen yönetmeliğe göre düzenlenip işleneceği; 70. maddede ise okuldaki spor alanları ve diğer tesislerin işletilmesi hususlarının 2005 tarihli *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği* esaslarına göre düzenleneceği belirtilmiştir (RG, 22 Nisan 2010, Sayı 27560).

2012 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin* 4. maddesinin 1. fıkrasının (g) bendinde “çeşitli kurslar” ibaresine, “Kurum” tanımı yapılan başlıkta yer verilmiş, aynı yönetmeliğin 5. maddesinin 2. fıkrasının (f) bendinde bu kurumları açmak için gerekli belgeler belirtilmiştir. 10. maddenin 4. fıkrasında bu kurumların yıllık çalışma takvimi ve çalışma saatleri düzenlenmiş; 25. maddede kurumlarda çalışacak personelin özellikleri listelenmiş ve 46. maddenin 4. fıkrasında bu kurumlarda öğrenim görmekte olan kursiyer ve öğrencilerin başarılarının tespitine ilişkin hükümlerden bahsedilmiştir (RG, 20 Mart 2012, Sayı 28239).

En güncel haliyle 2012 yılında yayımlanan ve geçirdiği iki değişiklikle birlikte halen yürürlükte olan *Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde* birliğin sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleriyle ilgili maddi sorumluluğu ayrıntılı olarak açıklanmıştır. “Kapsam” başlığı altında 2. maddenin 1. fıkrasında birliğin kurulması, işleyişi, yönetim kademelerinin oluşturulması, sosyal etkinliklerle diğer kampanya ve kurslardan elde edilen gelirlerin yönetilmesi ve denetlenmesi ile ilgili usul ve esaslar; “Birliğin görev ve yetkileri” başlığı altında 6. maddenin 1. fıkrasının (c) bendinde kurs, seminer, tiyatro, müzik, spor, sanat, kermes, gezi vb. etkinliklerin düzenlenmesine katkıda bulunma; (ç) bendinde ders dışı zamanlarda okulun eğitim ve faaliyet ortamlarının değerlendirilmesine katkıda bulunma; (e) bendinde okulda düzenlenen tören ve yarışmaların giderlerine katkıda bulunma; (f) bendinde ise okul için yapılan bağışları kabul ederek, maddi gelir elde amaçlı sosyal ve kültürel faaliyetler düzenleme görevleri belirtilmiştir (RG, 9 Aralık 2012, Sayı 28199).

2013 yılında yürürlüğe girmiş olan *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin* içerisinde “Tanımlar” başlığı altındaki 4. maddesinin 1. fıkrasının (n) bendinde “ödül” tanımı yapılmış; buna göre “*Öğrencilerin kendilerinden beklenen davranışları göstermeleri, kurallara uymaları, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere aktif olarak katılmaları ve derslerdeki başarılarına göre teşvik edilmesini*” ifade eden bir kelime olarak tanımlanmıştır. Yönetmeliğin 18. maddesinde “sosyal etkinlikler” başlığı altında 1. fıkrada öğrenci kulüp çalışmaları, toplum hizmeti çalışmaları, geziler, törenler, bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlardaki çalışmalar olarak tanımlanarak bu etkinliklerin 13/01/2005 tarihinde yürürlüğe giren ilgili yönetmelik hükümleri gereğince yürütüleceği belirtilmiştir. 78. maddenin 7. fıkrasında Anadolu

imam-hatip lisesi müdürlerinin görevleri arasında okulun çevreyle ilişki kurmasını sağlamak ve halkı dini konularda bilgilendirmek amacıyla sosyal etkinlik kapsamında hutbe, vaaz ve benzeri programlar düzenlenmesi de belirtilmiştir. Öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını düzenleyen 86. maddenin 4. fıkrasının (d) bendinde; öğretmenlerin sorumluluğu bulunan öğrenci kulüplerinin ve toplum hizmeti çalışmalarının gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmesi gerektiği belirtilmiştir. Okul bina ve tesislerinin özelliklerinin belirtildiği 95. maddenin 1 ve 2. fıkralarında ikamet alanlarının ihtiyaçları, öğrencilerin gelişim durumları ve yaşları göz önünde bulundurularak okul bina ve tesislerinin yapılacağı ve bu binalarda derslik, atölye, spor salonu, çok amaçlı salon, konferans salonu, kütüphaneler vb. ortamların bulunması gerektiği belirtilmiştir. Spor alanlarına ait hükümlerin yer aldığı 101. maddede ise “spor alanı” tanımı içerisinde giren ortamların sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere ev sahipliği yapmak için hazırda bulundurulması; spor alanlarının öğrencilerin farklı spor dallarını deneyimleyebilecekleri şekilde planlanması; spor odalarında spor dalları ile ilgili araç-gereç ve malzemelerin bulundurulması; spor alanlarından mümkün olduğunca çevrenin ve diğer okulların da faydalanmasının sağlanması ve tesislerin kullanımıyla ilgili açıklamaların rahatça görülebilecek yerlere asılması gerektiği belirtilmiş; bu alanların işletilmesiyle ilgili hükümlerde 2012 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin* esas alınacağı belirtilmiştir. Okullarda oluşturulacak kurulların belirtildiği 108. maddenin (g) bendinde “sosyal etkinlikler kurulu” ifade edilmekte; 115. maddede ise bu kurulun görevlerinin yürütülmesinde 2005 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği* hükümlerinin esas alınacağı belirtilmiştir. 109. maddenin 6. fıkrasının (j) bendinde öğretmenler kurulunda görüşülecek konular arasında “*yurt içi ve yurt dışında düzenlenecek bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ve yarışmalarla fuar, defile, sergi ve kermesler*” belirtilmektedir. Benzer şekilde 110. maddenin 5. fıkrasının (f) bendinde sınıf ve şube öğretmenler kurulunda görüşülecek konular arasında “*inceleme gezileri, beden eğitimi, spor ve izcilik etkinlikleri, halk oyunları ve benzeri sosyal etkinliklerin düzenlenmesi*” belirtilmiştir. Okul zümre başkanları kurulunun işleyişini düzenleyen 112. maddenin 5. fıkrasında mesleki ve teknik liselerde “*...hizmet ve ürün satışıyla sosyal etkinliklere katılım için gerekli çalışmaların...*” yürütüleceği belirtilmiştir. Bir

ödüllendirme belgesi olan Onur Belgesi ile ödüllendirilecek öğrencilerin bu ödülü almasının şartlarının sıralandığı 116. maddenin 1. fıkrasının (b) bendinde “*bilimsel projelerle sosyal etkinliklere katılmak, bu çalışmalarda liderlik yapmak, yapılan etkinliklerde eğitime katkıda bulunmak ve üstün başarı göstermek*” ibaresi ile sosyal etkinliklere katılımın veya etkinliklerde sorumluluk almanın bir ödül vesilesi olduğu belirtilmiştir. Disiplin cezalarını gerektiren davranışları düzenleyen 164. maddenin 1. fıkrasının (f) bendinde “...*okula geldiği halde özürsüz eğitim ve öğretim faaliyetlerine, törenlere ve diğer sosyal etkinliklere katılmamak, geç katılmak veya erken ayrılmak*” eyleminin kınama cezasını; aynı maddenin 2. Fıkrasının (h) bendinde “*okula geldiği hâlde özürsüz eğitim ve öğretim faaliyetlerine, törenlere ve diğer sosyal etkinliklere katılmamayı, geç katılmayı veya erken ayrılmayı alışkanlık haline getirmek*” eyleminin ise okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezasını gerektirdiği belirtilmiştir (RG, 7 Eylül 2013, 28758).

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde 2014 yılında yapılan değişiklikle yönetmeliğin 19. maddesinin 1. fıkrasında bu kurumlarda eğitim öğretim faaliyetleri yapılan süreler dışında kurumun valilik izniyle eğitim içerikli kültürel faaliyetlere ev sahipliği yapabileceği belirtilmiştir (RG, 5 Temmuz 2014, 29051). Aynı yönetmeliğin 2015 yılındaki değişikliğiyle 12. maddesinde özel öğretim kurslarına katılan kursiyerlerle mezunların bilim dersliklerinin ayrı katlarda olması gerektiği, 13. maddesinde özel öğretim kurslarının uygulayacağı öğretim programlarının kurumca hazırlanmış ve Genel Müdürlük tarafından onaylanmış olması gerektiği, 51. maddesine eklenen 12. fıkrada öğrencilerin özel kurslara okul saatleri dışında ve cumartesi günleri katılabileceği, okulla ilişkisi kesilen öğrencinin kursla da ilişkisinin kesileceği, zorunlu eğitim yaşında olan kursiyerlerin Mebbis kayıtlarının e-Okulla ilişkilendirileceği belirtilmiştir (RG, 8 Ağustos 2015, Sayı 29439). 2016 yılında yeniden değişiklik yapılan yönetmelikte “e-Yaygın” ibaresi dikkat çekmiş; “çeşitli kurslar” bu başlık altında da tanımlanmıştır (RG, 3 Temmuz 2016, Sayı 29761). Aynı yönetmelikte 2017 yılında yapılan değişikle 5. maddeye eklenen (t) bendinde özel kurs açacak kişilerin eğitim fakültesi mezunu olduğuna veya öğretmen/uzman öğretici olarak atanabileceğine dair belgeyi ibraz etmesi gerektiği belirtilmiş; 13. maddesinin 5. fıkrasına eklenen (e) bendinde ise özel öğretim kurslarına program ilavesi yapılma durumunda uyulması gereken mevzuat belirtilmiştir. 23. Maddenin 2. Fıkrasında

değişiklik yapılarak kapanan kurumların devir esnasındaki sorumlulukları ile ilgili hükümlere yer verilmiş; 25. maddesine eklenen (f) bendinde özel öğretim kurslarında kurum müdürü, öğretmen/uzman öğretici ve müdür yardımcısı ile diğer personelin görevlendirilmesi gerektiği belirtilmiş; yönetmeliğin 46. maddesinin 9. fıkrasında değişiklik yapılarak özel öğretim kurslarındaki sınavlarla ilgili hükümler düzenlenmiş; son olarak geçici 15. Madde eklenerek özel kurs açma süreciyle ilgili hükümlere yer verilmiştir (RG, 13 Ocak 2017, Sayı 29947).

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde sosyal etkinliklerle ilgili en büyük değişiklik Haziran 2017’de yapılmış; 4. maddenin (g) bendinde değişiklik yapılarak “özel öğretim kursları” ibaresinden sonra “sosyal etkinlik merkezleri” ibaresi dahil edilmiştir. Yönetmeliğin 5. maddesinin (t) bendine sosyal etkinlik merkezlerinin kurucu temsilcisinin yüksekokul mezunu olması gerektiği ve açılış sürecinde hazırlaması gereken belgeler eklenmiştir. Yönetmeliğin 6. maddesinin 2 ve 3. fıkralarına “sosyal etkinlik merkezleri” ibaresi eklenmiş; 7. maddenin 1 ve 4. fıkralarında yapılan değişiklikle sosyal etkinlik merkezlerine ad verildiği esnada ilgili belediyenin adının da verilmesi gerektiği ve sosyal etkinlik merkezlerinin ilan, tabela, reklam, afiş vb. çalışmalarında Bakanlık logosuyla birlikte ilgili belediyenin de ismi ve logosunun olması gerektiği belirtilmiştir. Yönetmeliğin 10. maddesinin 4. fıkrasına eklenen ifadelerle sosyal etkinlik merkezlerinin çalışma takvimlerini ilgili milli eğitim müdürlüğüne göndermesi gerektiği belirtilirken bu merkezlerde faaliyet sürelerinin 60 dakika olarak belirlendiği, kesintisiz iki ay devamsızlık yapan öğrencinin sosyal etkinlik merkezi kaydının silineceği eklenmiştir. Yönetmeliğin 11. maddesine (d) bendi eklenmiş; bu maddeye göre sosyal etkinlik merkezlerinin belediyelere ait veya belediyelerce kiralanmış binalarda açılacağı ve farklı faaliyet merkezlerinin bir arada bulunma şartları düzenlenmiştir. Yönetmelikteki 14. maddeye 9. fıkra eklenmiş; sosyal etkinlik merkezlerinin gerçek veya tüzel kişilere satışının, devrinin veya işletme hakkı verilmesinin söz konusu olmadığı belirtilmiştir. 24. maddeye 5. fıkra eklenmiş ve sosyal etkinlik merkezlerinde yönetim kadrosunun müdür, müdür yardımcısı ve varsa farklı binalarda görev yapmak üzere sorumlu eğitim personelinin oluşturulacağı; 25. maddenin 1. fıkrasına ise (g) bendi eklenerek bu merkezlerde müdür, öğretmen, usta öğretici veya uzman öğretici, kurum bölümlerinde görevli lisans mezunu personel ve varsa farklı binalarda görev almak üzere sorumlu eğitim

personeli ya da müdür yardımcısının görev yapacağı belirtilmiştir. Yönetmeliğin 26. maddesinin 5. fıkrasına eklenen ifadelerde sosyal etkinlik merkezlerinde görevli eğitim personelinin haftalık çalışma süresinin azami 40 saat olduğu; 33. maddesine eklenen 3. fıkra ile sosyal etkinlik merkezlerinde görevli eğitim personelinin görevleri genel olarak belirtilmiştir. Yönetmeliğin 40. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendine sosyal etkinlik merkezlerinde ders ücreti karşılığı görevli eğitim personelinin en fazla 40 faaliyet saati çalışacağı; 46. maddesine 10. Fıkra eklenerek sosyal etkinlik merkezlerine devam eden öğrencilere haftalık en fazla 40 faaliyet saati planlanabileceği ve öğrencinin en az bir sanatsal ve sportif faaliyete katılmasının sağlanacağı belirtilmiştir. Sosyal etkinlik merkezlerinde 24 öğrenciye kadar grupların oluşturulacağı ve her grup için bir eğitim personelinin grup sorumlusu olarak görev yapacağı 48. maddeye eklenen 4. fıkra ile düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 51. maddesinin 10. fıkrasına “sosyal etkinlik merkezleri” ibareleri eklenmiş; 53. maddesine eklenen 4. fıkra ile sosyal etkinlik merkezlerinde öğrencilerden ücret alınmayacağı ancak ihtiyaç durumunda belirtilen miktarda (aylık asgari ücretin ¼’ü) katkı ücreti alınabileceği belirtilmiştir. Yönetmeliğin 67. maddesine 5. fıkra eklenmiş ve kursların faaliyetlerin denetlenmesinin hangi kurumlarca yapılacağı; eklenen 16. geçici madde ile kursların öğretim programlarının yenilenme esasları belirlenmiştir (RG, 20 Haziran 2017, Sayı 30102).

Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde 2020 yılında yapılan değişiklikle 2012 yönetmeliğinin 6. maddesinin 1, 2, 3, 5 ve 11. fıkraları ile sosyal etkinlik merkezlerinde kurum açma şartları geniş bir kapsamla düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 46. maddesinin 2 ve 4. fıkralarında değişikliğe gidilmiş ve çeşitli kursların eğitim programlarının Genel Müdürlük tarafından her yıl değerlendirileceği ve uygulamadan kaldırılmasına karar verilen programlar için izlenecek yol belirlenmiş; kursları başarıyla bitiren kursiyer/öğrenciler için düzenlenecek olan Kurs Bitirme Belgesi hakkında hükümler sıralanmıştır. Yönetmeliğin 47. maddesinin başlığı “okullarda oluşturulacak birlik, kurul ve komisyonlar ile kurumlarda sosyal etkinlik faaliyetleri” olarak değiştirilmiş; maddeye 3. fıkra eklenerek sosyal etkinlik kapsamındaki öğrenci kulüp ve toplum hizmeti faaliyetlerinin sadece okullarda, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri ve sosyal etkinlik merkezlerinde yapılabileceği belirtilmiştir. 53. maddeye eklenen 4. fıkrada sosyal etkinlik merkezlerinde öğrencilerden herhangi bir ad altında

ücret alınmayacağı belirtilmiş; 54. maddenin 1. fıkrası değiştirilerek kurslarda kursiyer/öğrencilerden alınacak ücretler konusu yeniden düzenlenmiştir (RG, 19 Şubat 2020, Sayı 31044).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin tamamında sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1976 tarihli İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği, 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği ve 1989 tarihli Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte *törenlerin, belirli gün ve haftaların ve genel olarak sosyal etkinliklerin nasıl düzenleneceği ile ilgili hükümler* yer almaktadır. 1991 tarihli Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğinde *kulüp bünyesinde kurulların kuruluş ve işleyişleri, Çocuk Çevre Kulüplerinin kuruluş esasları, faaliyetleri ve mali yönetim süreçleri ile ilgili hükümler* yer verilmiştir. 1995 tarihli Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliğinde *yarışmanın kategorileri, basamakları, değerlendirilmesi ve sorumlu yönetici ve eğiticiler ile ilgili hükümler* bulunmaktadır. 2005 yılında sosyal etkinliklerin tümünü bir başlık altında toplayan ve düzenleyen yönetmelik olan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde *sosyal etkinliklerin türleri, uygulanışı, hazırlanışı, yürütülmesi, fiziksel mekanları, maddi işleyişi ve paydaşları ile ilgili hükümler* yer almaktadır. 2017 Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde bir önceki yönetmelikteki gibi sosyal etkinlikler tüm boyutlarıyla düzenlenmiştir.

Resmî törenlerle ilgili mevzuatta incelenen on dört belgenin on üçünde sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1930 tarihli Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelikte *müsamerelerin sayısı, davetlilerinin kimler olacağı, nerede yapılacağı, içeriğindeki etkinliklerin neler olacağı, süresi, sorumluları ve görevlileri gibi düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümler* yer verilmiştir. 1935 tarihli Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda *Ulusal Bayram olarak Cumhuriyet Bayramı, genel tatil günleri olarak Zafer Bayramı, Ulusal Egemenlik Bayramı, Bahar Bayramı, Şeker Bayramı, Kurban Bayramı ve yılbaşı günü* belirtilmiştir. Yönetmelikte bu tatillerin başlama ve bitiş tarih ve saatlerine yer verilirken, yönetmelikte yapılan 1963 değişikliğiyle 27 Mayıs Hürriyet ve Anayasa Bayramı da bu günlere eklenmiştir. 1948 ve 1955

Okulların Geçit Törenleri Yönetmelikleri ile 1957 ve 1964 Okulların Merasim Geçiş Yönetmeliklerinde *törenlerde okulların diziliş sırası, görevlilerin selam ve duruş şekilleri ve giyilecek kıyafetlerin düzenlendiği hükümlere* yer verilmiştir. 1949 tarihli İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerele Ait Yönetmelikte *müsamerelelerin yapılacağı tarihleri, hangi sıklıkta ve nerelerde yapılacağı, süresi, içeriği, davetlileri, müsamerelelerde görev ve sorumlulukların paylaşımı, sahnelenecek gösterinin içeriğinin seçilme süreçleri ile ilgili hükümlere* yer verilmiştir. 1967 tarihli 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliğinde, *bu günün “yüksek tarihi değer ve önemine yakışır bir nitelikte” kutlanması gerektiği, kutlama komitelerinin kimlerden oluştuğu ve görevleri, törenlerin davetlileri, akışı, içeriği ve tören alanlarının fiziki düzenlemesi ile ilgili hükümlere* yer verilmiş; yönetmelikte yapılan 1967 değişikliğiyle *ilçe tören komitelerinin kimlerden oluştuğu ve görevleri maddelere* eklenmiştir. 1974 tarihli İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinde *müsamerelelerin amaçları, sayısı, davetlilerinin kimler olacağı, nerede yapılacağı, içeriğindeki etkinliklerin nitelikleri, süresi, sorumluları ve görevlileri gibi düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere* yer verilmiştir. 1935 tarihli aynı adlı kanunu yürürlükten kaldıran 1981 tarihli Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı’ nın tek Ulusal Bayram olarak Devlet adına yalnız bugün tören yapılacağı belirtilirken Ulusal Egemenlik Bayramına “ve Çocuk” ibaresi eklenmiş, 19 Mayıs Atatürk’ ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı eklenmiş, diğer bayramlar ile hükümler değişmemiştir. Kanunda *resmi bayramlarda yapılacak olan törenlere katılacak olan kişi ve kurumlar ve törenlerin işleyişiyle ilgili yönetmeliği hangi bakanlıkların hazırlayacağı ile ilgili hükümler* yer almaktadır. 2009 yılında yapılan değişiklikle *1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü* tatili ve 2016 yılında yapılan değişiklikle *15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü* tatili kanun maddelerine eklenmiştir. 1981 tarihli Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliğinde *törenlerin hangi bakanlıklar tarafından koordine edileceği, protokol ve kutlama esasları, nerede yapılacağı ve görevlileri ile ilgili hükümlere* yer verilirken yönetmelikte toplam 12 kez değişiklik yapıldığı dikkat çekmektedir. Bu değişikliklerin içeriği *protokol sıralamalarıyla ilgili* olmuş, 2011 yılında yapılan değişiklikle *Cumhurbaşkanının tebrikatı kabul etmede ve selamlamada protokolde en öncelikli*

sırada olduğu ilk kez belirtilmiştir. 1982 tarihli Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliğinde *törenlerin kutlama komitelerinin kimlerden oluşacağı, bu komitelerin görev ve yetkileri, nerelerde yapılacağı, küçük yerleşim yerlerinde nasıl düzenleneceği ve protokol sıralamasıyla ilgili hükümler* yer almaktadır. Yönetmelikte 2010 yılında yapılan değişiklikle TBMM Başkanı, Başbakan veya Bakanın törene katılması durumunda protokol sıralamasında mülki idare amiri ile eşit olup selamlamayı birlikte yapacakları ibaresi yer almıştır. 2012 tarihli Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliğinde *törenlerde protokol kuralları, kutlama ilkeleri, tören kutlama komitelerinin kimlerden oluşacağı, görevleri ve Başkent dışındaki törenlerde uyulması gereken esaslar* hakkındaki hükümlere yer verilmiştir. 2016 yılının Ekim ayında yapılan değişiklikle protokol sıralamalarından “*garnizon komutanı*” çıkarılmış, aynı yılın Kasım ayında yapılan değişiklikle yönetmeliğe tekrar eklenmiştir. Aynı yönetmelikte 2018 değişikliğiyle protokole “*Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıf başkanları*” eklenmiş; 2019 değişikliğiyle yönetmelikteki “*resepsiyon*” ifadesi “*kabul töreni*” olarak değiştirilmiştir.

Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen on yedi belgenin on dördünde sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili maddeler yer almasa da 1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkatinde ilk kez ilkokulların müfredat programında sosyal etkinliklerin temelinde yer alan *müzik, beden eğitimi, el işleri ve resim dersleri* yer almıştır. 1947 tarihli Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde birliklerin *koro, sergi, izcilik faaliyetleri düzenleme, spor ve oyun araç gereçleri temin etme* gibi görevleri belirtilmiştir. 1961 tarihli İlköğretim ve Eğitim Kanununda günümüzde toplum hizmeti çalışmaları kapsamında yer alan *tarım dersi ve uygulama bahçeleri* uygulamasından söz edilmiştir. 1964 tarihli Lise ve Ortaokullar Yönetmeliğinde *müdürün, kütüphane memurunun ve öğretmenlerin sosyal etkinliklerle ilgili görevleri, okulların yaz tatili dışındaki tatil günleri, öğrencilerin ve öğrenci kurullarının görev ve sorumlulukları ile ilgili* hükümlere yer verilmiştir. 1965 tarihli Özel Öğretim Kurumları Kanununda, günümüzde okul dışı bireysel etkinlik olarak sınıflandırılan *çeşitli kursların düzenlenme süreçleri ile ilgili* hükümlere yer verilmiştir. 1965 tarihli

Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde *okulda düzenlenen ders ve kurslara öğrencilerin katılımını sağlamak için uygun ortamı sağlama* görevinin Okul Aile Birliklerinde olduğu belirtilmiştir. 1970 tarihli Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelikte *özel kurslar bünyesinde çalışacak olan öğretmenlerin seçim süreci ve taşınması gereken niteliklerle ilgili* hükümler yer almaktadır. 1983 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliğinde *resim-iş, müzik, beden eğitimi gibi derslere ilgi duyan öğrencilere okul ve çevrede uygun ortamı hazırlama* görevinin *Okul Aile Birliklerine verildiği* belirtilmiştir. 1985 tarihli Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde, daha önceki yönetmeliklerde geçen “*çeşitli kurslar*” ifadesi kullanılmış ve bu kurslar “*kurum*” olarak adlandırılmıştır. Yönetmelikte *kursların öğrenci kayıt esaslarının özel yönetmelik hükümlerine göre belirleneceği* ifade edilmiştir. 1973 tarihli Millî Eğitim Temel Kanununun 2004 değişikliğinde sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçlerinde *etkinliklerden elde edilen gelirlerin sorumluluğunun Okul Aile Birliklerinde olduğu* belirtilmiştir. 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde *birliklerin okullarda yer alan sosyal etkinlik alanlarının kamu yararını gözeterek şekilde kullanılmasını sağlama, okulda düzenlenecek sosyal etkinliklerin giderlerine katkı sağlama ve etkinlikler yoluyla gelir elde etme görevleri ile ilgili* hükümlere yer verilmiştir. 2008 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde ise özel öğretim kurumlarında düzenlenecek olan sosyal etkinliklerin 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği hükümlerine göre uygulanacağı belirtilmiştir. 2009 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde *sosyal etkinliklerin düzenlenmesinde alınacak tedbirler, etkinliklerin nerelerde yapılacağı ve malzemeleri, öğretmenlerin gezi, komisyon, eğitsel kulüp, toplum hizmeti çalışmaları, tören vb. etkinliklerdeki görevleri ve sorumluluklarının yanı sıra sosyal etkinliklerin 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği hükümlerine göre uygulanacağı* belirtilmiştir. Yönetmeliğe 2010 değişikliğiyle okul kütüphanelerinin ilgili yönetmeliğe göre, okuldaki tesislerin işletilmesi ile ilgili hususların ise 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliğine göre düzenleneceği ile ilgili maddeler eklenmiştir. 2012 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği

Yönetmeliğinde okullarda düzenlenen kurs, seminer, tiyatro, müzik vb. etkinliklerin düzenlenmesine ve bu etkinliklerin giderlerine katkıda bulunma, okula yapılan maddi bağışları kabul etme ve gelir elde etme amaçlı sosyal etkinlik düzenleme görevlerinin okul aile birliklerinde olduğu belirtilmiştir. 2012 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde kursların açılışı için gerekli belgeler, bu kurumların yıllık çalışma takvimi, kurumlarda çalışacak personelin özellikleri ve kurumlarda öğrenim gören kursiyer ve öğrencilerin başarılarının tespiti ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Yönetmelikte 2014 yılında yapılan değişiklikle etkinliklerin eğitim öğretim faaliyetleri dışında yapılan sürelerle dışında valilik izniyle de yapılabileceği, 2015 yılında yapılan değişiklikle ise kursiyerlerin kayıtlarının e-okul portalıyla ilişkilendirileceği belirtilmiştir. Yönetmeliğe 2016 değişikliğiyle “e-Yaygın” ibaresi eklenmiş, Ocak 2017 değişikliğiyle kurs açacak kişilerin taşıması gereken özellikler, kurs bünyesinde görev alacak kişilerin unvanları ve kurs açma süreçleri ilgili hükümlere yer verilirken, Haziran 2017 değişikliğiyle “Sosyal Etkinlik Merkezleri” eklenmiş ve bu merkezlerin işleyişiyle ilgili maddeler sıralanmıştır. Yönetmelikte 2020 yılında yapılan değişiklikle sosyal etkinlik merkezlerinin çalışma esasları sıralanmış ve bu merkezlerde öğrencilerden ücret alınmayacağı belirtilmiştir. 2013 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde ise sosyal etkinliklere katılımın ödüllendirileceği, etkinliklerin türleri, nasıl yürütüleceği, amaçları, yapılacağı alanlar ve özellikleri, öğretmenlerin ve sosyal etkinlik kurullarının bu etkinliklerde alması gereken görevler ve etkinliklere okulda bulunduğu halde katılmayan öğrencilerin kınama cezası alacağı ile ilgili hükümlere yer verilmiştir.

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta genel olarak “Eğitici Çalışmalar, Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri, Çocuk ve Çevre, Kültürel Yarışmalar” adlarıyla ele alınan sosyal etkinliklerin düzenlenme süreçlerine yer verilmiş, 2005 yılında “Sosyal Etkinlikler” başlıklı ilk yönetmelik yürürlüğe girmiş ve tüm etkinlikler bu başlık altında toplanarak düzenlenmiştir. Resmî törenlerle ilgili mevzuatta ulusal bayram ve genel tatiller belirtilmiş, merasimlerle ilgili yönetmeliklerde ise protokol düzenlemesi ve törenlerin düzenlenme süreçleri ele alınmıştır. Protokol düzenlemelerinde en dikkat çeken değişiklik, 2016 yılı Ekim ayında garnizon komutanının protokol listesinden çıkartılıp yönetmelikte bir ay sonra yapılan değişiklikle tekrar eklenmesi olmuştur.

2019 yılında yapılan değişiklikle Devlet Başkanının katıldığı resmî törenler için “resepsiyon” kelimesi yerine “kabul töreni” ifadesi kullanılmıştır. Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen maddelerin genel olarak etkinliklerle ilgili dönemin sosyolojik, ekonomik ve teknolojik koşullarına göre değişiklikler yaşandığı görülmüştür. 1961 yılında kanunda “tarım dersi ve uygulama bahçelerinden” söz edilirken 2015-2016 yıllarına gelindiğinde “e-Yaygın, e-Okul” gibi uygulamalardan söz edilmiştir. Bu grup mevzuatta yine kursların ve okullardaki sosyal etkinliklerin genel işleyişleri, etkinliklerde görevli kişilerin görevleri ve taşımaları gereken özellikler, gider ve gelirlerin düzenlenmesi gibi düzenlenme süreçlerine yer verilmiştir.

4.6.1913-2022 Yılları Arasında Eğitim Mevzuatında Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları

Sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili 173 belge taranmış, bu belgelerin 17 tanesinde ilgili maddelere rastlanmıştır. İlgili maddelerin detaylı açıklamalarına Tablo 17, Tablo 18 ve Tablo 19’da yer verilmiştir.

Tablo 17. *Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Sosyal Etkinliklerle İlgili Mevzuat*

Adı	Yılı	Madde Numarası
İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1976	12(a), (b), 27
İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	1983	39 (a), (b)
Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	1989	-
Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	1991	-
Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	1995	-
Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2005	28 (d)
Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	2017	-

Tablo 17’de yer alan ve 1976 yılında yürürlüğe giren *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*’nin 12. maddesinin (a) bendinde öğretim yılı açılış törenlerinin yapılacağı okul binalarının “bayrak, flama ve milli eğitim amaçlarına uygun dövizlerle” donatılacağı ve imkân varsa ışıklandırılacağı; (b) bendinde ise

Atatürk köşesinin “günün anlamını belirtecek şekilde yeniden düzenleneceği” belirtilmiştir (RG, 21 Temmuz 1976, Sayı 15653).

Yedi yıl sonra yayımlanarak bir önceki yönetmeliği yürürlükten kaldıran *İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliğinin* 39. maddesinin (a) ve (b) bentlerinde eğitim yılı açılış törenleri ile alakalı bir önceki yönetmelikteki hükümler tekrarlanmıştır (RG, 25 Mayıs 1983, Sayı 18057).

2005 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinin* 28. maddesinin (d) bendinde; yukarıda geçen ve eğitim yılı açılış törenleri için bayrak ve Atatürk köşesi hakkında belirtilen ifadeler, genel olarak tüm törenler için kullanılmıştır (RG, 13 Ocak 2005, Sayı 25699).

Tablo 18. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Resmî Törenlerle İlgili Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	1930	3
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1935	-
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1948	10
İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	1949	6
Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	1955	10
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1957	9
Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1964	11
19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	1967	8 (d)
Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	1973	18
İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	1974	6
Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	1981	-
Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1981	11
Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	1982	12
Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	2012	-

Tablo 18’de yer alan ve 1930 yılında yürürlüğe giren *Mekteplerde Umumi Müsamerelele Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmeliğin* 3. maddesinde, müsamerelerin okul salonlarında yapılacağı, salonları müsait olmayan okulların müsamerayı başka okulların salonlarında yapabileceği belirtilmiştir (TTKB, 1930, Sayı 163).

1948 yılında yürürlüğe giren *Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliğinin* 10. maddesinde “*Törene katılacak olan okullar tören geçişi yapılacak meydanın büyüklüğüne...*” ifadesi geçmekte; bu ifadeden de törenin yapılacağı alanın açık bir meydan olması gerektiği anlaşılmaktadır (TTKB, 1948, Sayı 108).

1949 yılında yürürlüğe giren *İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelele Ait Yönetmeliğin* 6. maddesinde müsamerelerin yapılacağı alanlar; “*Okulun toplantı salonu veya sahnesi olmadığı taktirde büyük müsamereler, salonu elverişli başka bir okulda, halkevlerinde veya bahçede tertip edilir*” ifadeleriyle belirtilmiştir (TTKB, 1949, Sayı 115).

1955 yılında yürürlüğe giren *Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliğinin* 10. maddesinde, aynı adlı 1948 yönetmeliğinin 10. maddesinde geçen ifadeler tekrarlanmış, geçit törenlerinin meydanlarda yapılacağı belirtilmiştir (TTKB, 1955, Sayı 259).

1957 yılında yürürlüğe giren *Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliğinin* merasime katılan okulların duruş düzenini belirleyen hükümleri içeren 9. maddesinde, 1948 ve 1955 yönetmeliklerinde de ifade edildiği gibi, merasimlerin meydanlarda yapılacağı belirtilmektedir (TTKB, 1957, Sayı 235).

1964 yılında yürürlüğe giren *Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliğinin* 11. maddesinde 1948,1955 ve 1957 yönetmeliklerindeki ifadeler aynı şekilde yinelenmekte; merasimlerin meydanlarda yapılacağı belirtilmektedir (TTKB, 1964, Sayı 257).

1967 yılında yürürlüğe giren *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliğinin* 8. maddesinin (d) bendinde kutlamaların yapılacağı yerlerden “alan”

kelimesiyle bahsedilmekte; bu ifadeden de kutlamaların yapılacağı mekanların geniş olması gerektiği anlaşılmaktadır (RG, 14 Mart 1967, Sayı 12551).

1973 yılında yürürlüğe giren *Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma-Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmeliğin* 18. maddesinde, çelenk sunumunun yapılacağı yer ile ilgili ayrı bir başlık altında; “Çelenklerin sunuş yeri, kutlama veya anmanın yapıldığı yerdeki Atatürk anıtı veya büstüdür. Bunlar yok ise Cumhuriyeti, Ulusal Bağımsızlık Savaşını temsil eden veya şehir ve kasabanın kurtuluş günü adına dikilmiş anıtlar, sunuş yeri olarak kabul edilir” ifadelerine yer verilmiştir (RG, 21 Eylül 1973, Sayı 14662).

1974 yılında yürürlüğe giren *İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinin* 6. maddesinde, 1949 yönetmeliğindeki ifadelerin aynıları kullanılmış; bu cümlelere “diğer resmi veya özel salonlarda veya bahçede düzenlenir” ifadeleri eklenmiştir (RG, 20 Nisan 1974, Sayı 14864).

1981 yılında yürürlüğe giren *Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliğinin* 11. maddesinde törenlerin yapılacağı alanlar için “halkın görebileceği yerlerde” tanımı yapılmıştır (RG, 1 Ekim 1981, Sayı 17475).

1982 yılında yürürlüğe giren *Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliğinin* 12. maddesinde tören yeri; “Düzenlenecek programlara göre açık alanlarda yapılacak törenlerin, Atatürk Anıtlarının veya Büstlerinin bulunduğu alanlarda yapılmasına özen gösterilir” ifadeleriyle belirtilmiştir (RG, 5 Nisan 1982, Sayı 17655).

Tablo 19. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları ile İlgili Yasal Düzenlemelerin Adı, Yılı ve Madde Numarası- Eğitim ile İlgili Temel Mevzuat

Adı	Yılı	Madde Numarası
Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	1913	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1947	-
İlköğretim ve Eğitim Kanunu	1961	-
Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	1964	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	1965	-
Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1965	-
Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	1970	-
Milli Eğitim Temel Kanunu	1973	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	1983	-
Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	1985	79 (e)
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2005	-
Özel Öğretim Kurumları Kanunu	2007	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2008	-
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2009	-
Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	2012	-
Millî Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	2012	11 (d) (2017 ve 2020 dğş.)
Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	2013	95(2), 101(1),(2),(3),

Tablo 19’da yer alan ve 1985 yılında yürürlüğe giren *Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği*nin 79. maddesinin (e) bendinde kurslar ve özel dershanelerin bünyelerinde bulundurmaları gereken bölümlerden ve ekipmandan söz edilmiştir. Sözü geçen maddeye göre kurs ve özel dershanelerde derslik ve laboratuvarlar, atölyeler (sadece kurslar için), sergileme panoları, okuma salonları ve kütüphaneler, kantin, telefon, posta kutusu, soğutma ve ısıtma cihazları, yeteri kadar lavabo ve tuvalet bulunması gerekmektedir (RG, 23 Haziran 1985, Sayı 18790).

2012 yılında yürürlüğe giren *Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği*ne 2017 yılında yapılan değişiklikle eski yönetmeliğin 11. maddesinin 1. fıkrasına (d) bendi eklenmiş

ve sosyal etkinlik merkezlerinde bulunması gereken yönetim birimleri, kütüphane, ödev ve proje araştırma odaları, sanat atölyeleri ve sosyal kültürel faaliyetlerin yapılacağı odaları listelenmiştir (RG, 20 Haziran 2017, Sayı 30102). 2020 yılında değişiklik yapılan *Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği*’nin değişik 11. madde 1. fıkrasının (d) bendinde sosyal etkinlik merkezlerinin taşınması gereken fiziksel özelliklerden söz edilmekte; buna göre sosyal etkinlik merkezlerinin binaları belediyelerden kiralanmalı; atölyeler, spor tesisleri ve sanatsal faaliyet odalarından oluşmalıdır (RG, 19 Şubat 2020, Sayı 31044).

2013 yılında yürürlüğe giren *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*’nin 95. maddesinin 2. fıkrasında okul binalarında bulunması gereken birimlerden sosyal etkinliklere uygun olanlar; atölye, resim ve müzik odaları, konferans salonu, kütüphane, spor salonu, çok amaçlı salon olarak belirtilmiş, ihtiyaç durumunda hobi alanları ve sosyal etkinlik ortamlarının düzenleneceği ifade edilmiştir. Yönetmeliğin 101. maddesinin 1, 2 ve 3. fıkralarında spor alanlarının öğrencilerin farklı spor etkinlikleri yapabilecekleri şekilde donatılması, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler için hazır durumda bulundurulması ve içerisinde sporla ilgili doküman, malzeme ve araç-gereç bulundurulması gerektiği belirtilmiştir (RG, 7 Eylül 2013, Sayı 28758).

Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta incelenen yedi belgenin üçünde sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1976 tarihli İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği, 1983 tarihli İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği ve 2005 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde *törenlerde okul binalarının bayrak ve flamalarla donatılacağı, Atatürk köşesinin günün anlam ve önemini belirtecek şekilde düzenlenmesi gerektiği* hükümleri yer almıştır.

Resmî törenlerle ilgili mevzuatta incelenen on dört belgenin on birinde sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1930 tarihli Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelikte *müsamerelerin okulların salonlarında yapılacağı* ifade edilmiş; aynı ifadelere ek olarak 1949 tarihli İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve

Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelelere Ait Yönetmelikte *büyük müsamerelerin halkevlerinde veya bahçede de düzenlenebileceği*; 1974 tarihli İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliğinde ise bu ifadelere ek olarak *müsamerelerin diğer resmi veya özel salonlarda düzenlenebileceği* belirtilmiştir. 1948 ve 1955 yıllarında aynı isimle yayımlanan Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği, 1957 tarihli Okulların Merasim Geçiş Yönetmeliği ve 1964 Okulların Merasim Geçiş Yönetmeliğinde geçen ortak ifadeyle *geçit törenlerinin meydanlarda yapılacağı* belirtilirken, 1967 tarihli 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliğinde *kutlamaların yapılacağı yerler için “alan” kelimesi* kullanılmıştır. 1973 tarihli Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma-Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelikte *çelenklerin sunuş yerinin anmanın yapıldığı yerdeki Atatürk anıtı veya büstü olduğu, bunların olmaması durumunda ise bağımsızlığı, kurtuluş günlerini temsil eden anıtların da sunuş yeri olabileceği* belirtilmiştir. 1981 tarihli Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliğinde *törenlerin halkın görebileceği yerlerde yapılacağı* belirtilmiştir. 1982 tarihli Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliğinde ise *törenlerin açık alanda ve Atatürk anıtları ya da büstlerinin olduğu alanlarda yapılmasına özen gösterilmesi gerektiği* belirtilmiştir.

Eğitim ile ilgili temel mevzuatta incelenen on yedi belgenin üçünde sosyal etkinliklerin fiziksel alanları ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. 1985 tarihli Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde kurslar ve özel dershanelerde bulunması gereken bölümlerden bahsedilmekte; kursiyerlerin sosyal etkinlik faaliyetlerini gerçekleştirebileceği alanlar olarak *atölyeler ve kütüphaneler* listelenmiştir. 2012 tarihli Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinde 2017 değişikliğiyle *sosyal etkinlik merkezlerinde bulunması gereken kütüphane, sanat atölyeleri ve sosyal kültürel faaliyet odaları* gibi birimlerden söz edilmiştir. Aynı yönetmelikte 2020 değişikliğiyle sosyal etkinlik merkezlerinde *atölyeler, spor tesisleri ve sanatsal faaliyet odaları* bulunması gerektiği belirtilmiştir. 2013 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde okul binalarında bulunması gereken sosyal etkinlik alanları *atölye, resim ve müzik odaları, konferans salonu, kütüphane, spor salonu, çok amaçlı salon, hobi alanları ve sosyal etkinlik ortamları*

olarak belirtilmiş; spor alanlarında ve öğrencilerin faydalanmaları için bulunması gereken fiziksel şartlar ifade edilmiştir.

İncelenen belgelerde sosyal etkinliklerle ilgili mevzuatta yer alan maddelerde hemen hemen aynı ifadeler kullanılmış; yönetmelikler arasında tarihsel olarak tek fark, 1976 ve 1983 yılındaki yönetmeliklerinde eğitim yılı açılış törenleri için yer alan ifadelerin 2005 yönetmeliğinde eğitim yılı içinde yapılacak tüm törenler için kullanılması olmuştur. Resmî törenlerle ilgili mevzuatta törenlerin okul salonlarında veya bahçelerde ve halkevlerinde yapılabileceği, okul geçit törenlerinin ise meydanlarda yapılacağı belirtilmiş; Ulusal Bayramlardaki törenler için ise halkın görebileceği açık alanların uygun olduğu belirtilmiştir. Eğitim ile ilgili temel mevzuatta daha çok binaların içindeki sosyal etkinlik alanlarının düzenlenme şekli ele alınmış; binalarda atölyeler, sanat branşları için derslikler, spor alanları ve konferans salonlarının bulunması gerektiği ifade edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM: SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sonuçları sistematik biçimde araştırma sorularına göre sıralanmış; sosyal etkinliklerin tanımları, amaçları, türleri ve sınıflandırılması, paydaşları, düzenlenme süreçleri ve fiziksel alanları boyutlarıyla eğitim mevzuatında görülen değişiklikler özetlenerek literatürdeki verilerle karşılaştırılmıştır.

5.1.1. Sosyal Etkinliklerin Tanımları Bakımından Görülen Değişiklikler

Sosyal etkinlikler 1983'ten 2000'li yıllara kadar genel bir ifadeyle ve ders dışı eğitim öğretim veya eğitici kol faaliyetlerinin içerisinde tanımlanırken 2005 tarihli Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğiyle birlikte bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal, sportif her türlü etkinlik ve toplum hizmeti çalışmaları olarak tanımlanmıştır. Bu geniş tanımlamanın yanı sıra sosyal etkinliklerin öğrenciler üzerindeki olumlu etkilerini ön plana çıkaran ifadeler de aynı dönemlerde vurgu yapılmıştır. İlgili mevzuatta öğrencilerin kişisel gelişimini, mutluluğunu, milli ve manevi değerlerini koruma ve aktarmasını, bedensel, zihinsel, ahlaki, manevi, sosyal ve kültürel bakımlardan gelişmesini önemseyen ifadeler kullanılmıştır. Çağımızda eğitimde çeşitliliğin bir kalite göstergesi olduğu düşünüldüğünde (Alpaydın, 2020), eğitimin de salt akademik perspektifle planlanamayacağı açıktır. Sosyal, duygusal, sportif ve sanatsal gelişimin ve bunların istihdamla ilişkilendirilmesinin önemi hem toplumu hem devleti ilgilendiren yanıyla, sadece bireysel bir gelişim olarak düşünülmemelidir. Nitekim Alpaydın (2020); eğitim-öğretim pratiklerinin yetenek yönetimi çerçevesinde dönüşümünü araştırmış, 2023 Eğitim Vizyon Belgesinde yetenek yönetimi ile ilgili yer verilen maddelere değinmiştir. Araştırmaya göre 2023 Vizyon Belgesinde müfredatların yeteneklerle ilişkilendirilmesi, oluşturulacak bir veri ambarı ile öğrencilerin akademik bilgileri yanında yetenekleri ile ilgili verilerin birlikte değerlendirilmesi, tasarım-beceri atölyeleri kurulması gibi maddelere yer verilmesi, Türk Eğitim Sisteminde yetenek yönetiminin günümüzde geldiği yeri vurgulamaktadır.

5.1.2. Sosyal Etkinliklerin Amaçları Bakımından Görülen Değişiklikler

Cumhuriyet'in ilk yıllarında sosyal etkinliklerin amaçları için kullanılan "Atatürk ve Türk milliyetçiliğine bağlı olma, Türk olmanın gururunu duyan öğrenci yetiştirme" gibi ifadeler 2005 yılında yayımlanan yönetmelikte kısmen de olsa kullanılmaya devam edilmiş; 2017 yılı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde ise "milli değerlerine saygılı, yeteneklerini geliştirip gerekli donanımı kazanan, özgüvenli, sorumluluk bilinci taşıyan, şiddet ve zararlı alışkanlıktan korunan, yeni ilgi ve beceri kazanan, yeteneklerini sergileyebilen, engellilik, yaşlılık, insan ve çocuk hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığa sahip öğrenciler yetiştirme" ifadeleri almıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarında temel misyon "*millileştirme*" olmuştur. O dönemde "Ümmet" kavramının ön planda olduğu Osmanlı kimliği yerine inşa edilmek istenen ve laik çerçevede belirlenmiş "Türk" kimliğinin topluma kazandırılmasında eğitim en büyük rolü üstlenmekteydi. Bu sebeple milli eğitimin amaçları, müfredatlar, kitaplar ve sosyal etkinlik kapsamında yer alan ritüeller de yeni ideolojiye göre düzenlenmiştir. Mehterin yerini bandonun alması (bandolar II. Mahmud döneminde kurulmuş, Cumhuriyet Döneminde ise büyük oranda yaygınlaşmıştır), 1929'da yayımlanan İlk Mektepler Talimatnamesinin "çocukların milli hayata uyum sağlaması" amacının vurgulanması, üretici ve çağdaş vatandaş yetiştirme çabasının görülmesi, aynı talimatnamede Cumhuriyet Bayramı ve 23 Nisan Bayramı gibi milli günlerin çocukların milli hassasiyetlerini artıracak şekilde düzenlenmesi gibi ifadelerin yer alması (Meşeci Giorgetti, 2016), araştırmada eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili ortaya çıkan ifadeleri desteklemektedir. Türkiye Cumhuriyeti eğitim politikalarını beş döneme ayıran Asri (2015), bu dönemleri 1923-1938 Millileştirme Dönemi, 1938-1950 Hümanistleşme Dönemi, 1950-1960 Amerikalılaştırma Dönemi, 1960-1980 Planlı Dönem, 1980 ve sonrası Neoliberalizm Dönemi olarak adlandırmıştır. 2005 sonrasında, küreselleşme ve AB uyum süreci çerçevesinde hem yasal metinlerde hem de Milli Eğitim Şuralarında, eğitimin artık yapılandırmacılık felsefesiyle şekillendirildiği, toplum eksenli eğitim anlayışından birey tabanlı eğitim anlayışına geçildiği (Hesapçıoğlu, 2009, aktaran Asri, 2015) ve bu anlayışın yansımalarının sosyal etkinliklerin amaçları ile ilgili maddelerdeki ifadelerde de bireyin daha ön plana alınmasıyla görülebildiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Sosyal Etkinliklerin Türleri ve Sınıflandırılması Bakımından Görülen Değişiklikler

Cumhuriyet'in ilk yıllarından 1967'ye kadar o yıllarda Batı'da oldukça popüler olan canlı tablolar ve konferanslar, müzik dinletileri, temsiller, sergiler, defileler, şiir dinletileri, spor oyunları ve halk oyunları gibi türlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Günümüzde yürürlükte olan son yönetmelikte ise türler artık sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlar adı altında genel başlıklarla düzenlenmektedir. Bu başlıkların altında *“yarışma, tören, mezuniyet günü, tanıtım günü, anma günü, yayın, müzik, halk oyunu, tiyatro, kampanya, ziyaret, gösteri, şenlik, şiir dinletisi, turnuva, konferans, panel, sempozyum, imza günü, kermes, gezi, proje hazırlama vb.”* etkinlikler gibi çok sayıda tür sayılmaktadır. 2000'ler sonrası eğitimde bireysel ilgi ve yeteneklerin öneminin artışı ile aynı doğrultuda herkese hitap edebilecek türlerin de uygulamaya konulduğu görülmektedir.

5.1.4. Sosyal Etkinliklerin Paydaşları Bakımından Görülen Değişiklikler

Araştırma sonuçlarına göre sosyal etkinliklerin paydaşları ile ilgili hükümlere 1930 yılında rastlanmıştır; öğrenciler, öğretmenler, veliler, eski mezunlar ve bölgenin mülki ve askerî erkânı olarak belirtilmiştir. Kısıtlı bir çevreye açık olan okullarda; 1960'lı yıllar sonrası okul-aile-çevre iş birliği yaklaşımının benimsenmesiyle birlikte (Saylan, 1991) okul-aile birliklerinin öneminin arttığı; okulun paydaşı olmasının sonrasında sosyal etkinliklerin de paydaşı olduğu görülmektedir. 1991 yılında yayımlanan Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliğiyle birlikte Bakanlıklar, davetli üyeler olarak üniversiteler, gönüllü kuruluşlar, basın mensupları gibi farklı kişi ve kuruluşlar da kulüplerin paydaşlarına eklenmiş, 2005 Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği ile birlikte resmi ve özel STK'lar ve ilgili diğer kişi, kurum ve kuruluşlar da paydaşlara dahil edilmiştir. 2005 yılından itibaren eğitim mevzuatında sosyal etkinliklerin toplumun her kesimindeki kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde olabileceği belirtilirken, bu hükümlerin okullardaki etkinliklere yansımaları aynı şekilde olmamıştır. Yıldız ve Balyer (2019) okulların ciddi maddi kaynak sorunları bulunduğunu; Özgan ve Aydın (2010) okul-aile birliklerinin işleyişinin verimsiz olduğunu ve kâğıt üzerinde kaldığını; Aydoğan (2006) okulların çevreyle iş birliğinin yok denecek kadar az olduğunu ve

Bozkurt vd. (2018) okula maddi destek sağlamada kişi ve kuruluşların yetersiz kaldığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

5.1.5. Sosyal Etkinliklerin Düzenlenme Süreçleri Bakımından Görülen Değişiklikler

İncelenen belgelerde en fazla üzerinde durulan ve ayrıntılı olarak ifade edilen konular etkinliklerin düzenlenme süreçleri ile ilgili olmuştur. Etkinliklerde sorumluların kim olacağı, sorumluların görev dağılımları, protokol içeriği ve sıralaması gibi düzenleyici ifadeler çok sık rastlanmıştır. Tarihsel bakış açısıyla değerlendirildiğinde ise Cumhuriyetin ilk yıllarında etkinliklere katılan tüm görevlilerin kıyafetleri ve yapılacak sportif hareketler dahil çok detaylı ifadeler yer alırken günümüze geldikçe bu ifadelerin sadeleştiği görülmektedir. Yine de tebrikatta ya da kabul törenlerinde protokolde kimlerin olacağı, nasıl sıralanacağı günümüzde de detaylıca belirtilmektedir.

5.1.6. Sosyal Etkinliklerin Fiziksel Alanları Bakımından Görülen Değişiklikler

Araştırma sonuçlarına göre sosyal etkinliklerin yapılacağı fiziksel alanlarla ilgili ilk ifadeler 1930 yılında rastlanmış, o dönemde müsamerelerin yapılacağı alanlar okulların salonları olarak belirtilmiştir. Törenlerin 1948 yılında meydanlarda, 1967 yılında alanlarda, 1974 yılında diğer resmi ya da özel salon veya bahçelerde ve 1981 yılında halkın görebileceği yerlerde yapılacağı belirtilmiş, günümüze doğru gelinirken törenlerin halka daha fazla hitap etmesi amaçlanmıştır. Eğitimde Neoliberalizm Döneminin etkilerinin hissedilmesiyle birlikte özel öğretim kurumlarının içerisinde de sosyal etkinliklerin yapılacağı alanları belirten ilk ifadeler 1985 yılında rastlanmıştır. Bu ifadeler 2000 sonrası küreselleşme ve AB uyum politikalarına uygun şekilde mesleki eğitimin ön plana çıkması (meslek edindirme kursları vb.) ile daha kapsamlı maddelerle açıklanmıştır.

Sonuç olarak, Cumhuriyet tarihi boyunca eğitim mevzuatında gözle görülür değişimlerin yaşandığı; Türkiye'nin içinden geçtiği politik süreçlerin de sosyal etkinlikler bağlamında eğitime yansıdığı görülmektedir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında sosyal etkinliklerin esas amacının milli değerleri kazandırmakla, millet olmakla ilgili

olduğu; günümüzde milli-manevi değlerlerin kazandırılmasının yanı sıra, bireysel ilgi ve yeteneklerin, meslek edinmenin, sosyal/duygusal olarak sağlıklı birey yetiştirmenin önemi ilgili mevzuatta ön plana çıkmaktadır.

5.2. Öneriler

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda oluşturulan öneriler; araştırmacılara yönelik, politikacılara yönelik ve uygulamaya yönelik öneriler olarak üç başlık altında sunulmuştur.

5.2.1. Araştırmacılara Öneriler

- Yasal belgelerde ifade edilen sosyal etkinlikleri uygulamaya yönelik yapılan değışikliklerin eğitim ortamında gerçekleşemediği, her okulun aynı ekonomik ve fiziki şartlara sahip olmadığı bilinmektedir. Sosyal etkinliklerin daha uygulanabilir şekilde nasıl çözülebileceği üzerine konunun uzmanları ve uygulayıcı öğretmenlerle fikir alışverişi yapılarak bir araştırma yapılması alana katkı sağlayabilir.
- Okullarda daha nitelikli, gerçek anlamda amaca yönelik sosyal etkinliklerin yapılması için çözüm yollarının sunulacağı bir araştırma yapılması faydalı olabilir.
- Cumhuriyet'in yaklaşık 100 yıllık tarihinde eğitim ile ilgili genel mevzuatta öne çıkan temel kavramlar ile ilgili bir araştırma yapılması, geçmişi aydınlatarak geleceğe ışık tutma noktasında alana katkı sağlayabilir.

5.2.2. Politikacılara Öneriler

- Yasal belgelerde düzenlenen ve çağın gereksinimlerine göre şekillendirilen sosyal etkinliklerin okullarda ve paydaş kurum ve kuruluşlarda yürütülebilmesi adına daha uygulanabilir çözümler üzerine çalışılabilir. Okulların maddi imkansızlıkların açılması, eğitimcilerin sosyal etkinlikler konusunda yetkinliğinin artırılması ve okulların sosyal etkinliklerin gerçekleştirileceği fiziksel alan yetersizliklerinin giderilmesi için çalışmalar yapılması faydalı olabilir.

- Öğretmenler ve öğrenciler sosyal etkinliklerin sahadaki paydaşlarıdır. Sosyal etkinliklere katılımın cazip hale getirilmesi için öğretmenlere ek ders, öğrencilere ise plaket, teşekkür belgesi, ödül, performans notu gibi uygulamalar hayata geçirilebilir.

5.2.3. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Sosyal etkinlikler öğrencilerin sosyal, sanatsal, sportif, kültürel gelişimlerini sağlayacakları faaliyet alanları olmasının yanı sıra zevkle katıldıkları etkinlikler haline getirilmelidir. Planlanan etkinlikler uygulayıcılar tarafından mutlaka öğrencilerin bilişsel ve duygusal gelişim basamaklarına göre uygulanmalıdır. Etkinliklerin öğrencilerin düzeyine göre çok zor ya da çok kolay olması, öğrencilerin sıkıldığı, danışman öğretmenin konuya hakimiyetinin olmaması veya isteksiz olması, kulüp faaliyetleri için ayrı bir zaman diliminin oluşturulmaması, ailelerin sosyal etkinliklerin çocukların gelişimindeki çeşitli faydaları hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması, okul idaresinin yeterince destek olmaması ve katılımcıları takdir etmemesi gibi sorunların yaşanması (Köprübaşı, 2014) etkinliklerin amacına ulaşmamasına sebep olmaktadır. Bu sorunların giderilmesi hem sosyal etkinliklere katılımı hem de bu etkinliklerin verimini artıracaktır.

KAYNAKLAR

- Acar, R. (2017). *Mardin il bölgesinde okullardaki sosyal etkinliklerin (Tiyatro, müzik, spor, dans, şenlikler) lise dönemi ergen (14-18 yaş) kişiliğe etkileri* (Tez No.525593). [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Akbulut, E. (2011). *İlköğretim okullarında örtük program faaliyetlerinin saptanması* (Tez No.277608). [Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Akınoğlu, O. (2005). Türkiye’ de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 31-46.
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1743>
- Akkanat, Ç. (2020). Evaluation of Merzifon Science Festival held under TÜBİTAK 4007 Science Festival Support Program according to different age groups. *Journal of Interdisciplinary Education: Theory and Practice*, 2(2), 102-122.
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1320682>
- Alpaydın Y. (2020). Eğitim-öğretim pratiklerinin yetenek yönetimi çerçevesinde dönüşümü. (İ.H.Karataş ve H.R.Eker, Ed.) *Eğitimde dönüşüm: temel alanlar ve uygulamalara yönelik değerlendirme ve öneriler* içinde, ss. 29-32. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı.
<http://dx.doi.org/10.26414/iar010>
- Alver, K. (2010). Emile Durkheim ve kültür sosyolojisi, *Sosyoloji Dergisi*, 3(21), 199-210.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusosyoloji/issue/514/4718>
- Altıntaş, M. E. (2019). İlköğretim din kültürü ve ahlak bilgisi dersi öğretmenlerinin değer öğretiminde gerçekleştirdikleri ders dışı etkinlikler üzerine nitel bir araştırma. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 7, 83-99.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tudear/issue/46963/589579>
- Arabacı, İ.B. ve Akgül, D. (2012). İlköğretim okulu öğrencilerinin sosyal kulüp etkinlikleri konusundaki görüşleri (Bitlis ili örneği), *Education Sciences*, 7 (1). 485-495.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/nwsaedu/issue/19817/212019>
- Arnot, M. (2006). “Retrieving the ideological past-critical sociology, gender theory and the school curriculum”. (Weis, L., McCarthy, C. ve Dimitriadis, G., Ed.), *Ideology, Curriculum, and the New Sociology of Education: Revisiting the Work of Michael Apple* içinde, 17-36.

- Arslan A. ve Arslan G. (2018). “Giriş: İnsan, doğa, toplum, teknoloji ve kültür”, (Prof. Dr. Durmuş Arslan, Ed.), *Kültür, Sanat, Edebiyat Sosyolojisi* içinde, ss. 18-26, Paradigma Akademi.
- Arslan, B. (2006). *Ailenin sosyo- demografik özelliklerinin çocuğun okuldaki sosyal etkinliklere katılımına etkisi (Türkiye ve Hollanda’ daki İlköğretim 5. Sınıf öğrencileri üzerinde karşılaştırmalı bir çalışma)* (Tez No.204941). [Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Arslantaş, Ö. (1989). *İlkokullarda eğitici kol çalışmalarında karşılaşılan sorunlar* (Tez No.12674). [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Asri, S. (2015). Türkiye’ de eğitim politikalarının aktörleri. (Arife Gümüş, Ed.) *Türkiye’ de eğitim politikaları* içinde, ss. 77-108. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Aydoğan, İ. (2006) İlköğretim okullarında okul-çevre ilişkilerinin düzeyi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2), 121-136.
https://dergipark.org.tr/en/pub/gopsbad/issue/48542/616263#article_cite
- Balcıoğlu, İ. (2013). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin sosyal etkinlik algıları (Gaziantep/Şahinbey ilçesi örneği)* (Tez No.454227). [Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Balıkçı, A. ve Tofur, S. (2018). Türk eğitim sisteminde sosyal etkinlik anlayışı üzerine bir değerlendirme, *Electronic Turkish Studies*, 13(27).
<http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.14453>
- Barnett, L. A. (2007). “Winners” and “losers”: The effects of being allowed or denied entry into competitive extracurricular activities. *Journal of Leisure Research*, 39(2), ss. 316-344.
<https://doi.org/10.1080/00222216.2007.11950110>
- Bartkus, K. R., Nemelka, B., Nemelka, M., ve Gardner, P. (2012). Clarifying the meaning of extracurricular activity: A literature review of definitions. *American Journal of Business Education (AJBE)*, 5(6), ss. 693-704. <https://doi.org/10.19030/ajbe.v5i6.7391>
- Başgöz, İ. (2016). *Türkiye’ nin Eğitim Çıkmazı ve Atatürk*. 2. Baskı. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Benhabib, J. ve Spiegel, M. M. (1994). The role of human capital in economic development Evidence from aggregate cross-country data. *Journal of Monetary Economics*, ss. 143-173.
https://www.researchgate.net/publication/222466804_The_role_of_human_capital_in_economic_development_Evidence_from_aggregate_cross-country_and_regional_US_data

- Binbaşıoğlu, C. (1987). Öğretimde güdüleme (Motivasyon). *Çağdaş Eğitim* (121), ss. 18-22. <https://cavitbinbasioglu.org/wp-content/uploads/2014/10/Bel117.pdf>
- Binbaşıoğlu C. (1998). Eğitimde etkinlik ilkesi ve buna dayanan yöntemler. *Çağdaş Eğitim* (240), ss. 13-18. <https://cavitbinbasioglu.org/wp-content/uploads/2014/12/Bel1.pdf>
- Bolat, Y. (2014). Öğrenci gözüyle sınıfın örtük programı. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), ss. 510-536. <https://dergipark.org.tr/en/pub/adyusbd/issue/1403/16595>
- Boone, L.E., Kurtz, D.L., ve Fleenor, C.P. (1988). CEOs: Early signs of a business career. *Business Horizons*, (September/October), ss. 20-24. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/000768138890050X?via%3Dihub>
- Bozkurt E., Bayar A. ve Üstün B. (2018). Okul yöneticilerinin okul çevre ilişkileri ile ilgili sorunları ve çözüm önerileri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(3), ss. 2561-2574. <https://dergipark.org.tr/en/pub/hititsosbil/issue/39369/450351>
- Budak, L., ve Budak, Ç. (2014). Osmanlı İmparatorluğu’ndan Türkiye Cumhuriyeti’ne ilkökul programları (1870-1936). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 3(1), ss. 377-393. <https://app.trdizin.gov.tr/publication/paper/detail/TVRZNU1EYzVPUT09>
- Cardoso, L. (2019), Literacies and the (re) definition of education in the XXI Century, *21th BUDAPEST Int'l Conference on Law, Business, Gender & Interdisciplinary Studies (LBGIS-19)*, July 22-24, Budapest (Hungary), 2019, s. 20. <http://erpub.org/siteadmin/upload/8288UH0719414.pdf>
- Chapman, M. A. (1992). “Living Pictures”: *Women and tableau vivants in nineteenth-century American fiction and culture*. (Tez No.9300786). [Doktora Tezi, Cornell University]. https://www.academia.edu/32303549/Living_Pictures_Women_and_Tableaux_Vivants_in_19th_century_American_Culture
- Coşkun, İ. (2003). Modernliğin kaynakları: Rönesans üzerine bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 3(6), ss. 45-70. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/4204>
- Creswell, J. W. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri, Beş Yaklaşım Göre Nitel Araştırma ve Araştırma Deseni* (3. Baskıdan çeviri). Siyasal Yayın Dağıtım.

- Çobanoğlu, R., ve Yıldırım, A. (2021). Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları: Cumhuriyet’in İlanından Günümüze Tarihsel Bir Analiz. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 19(2), ss. 810-830. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/67299/912329>
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya*. 17.Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Deniz, M.E. (2008). Ergenlik çağı sosyal ilişkileri. (A.M. Sünbül, Ed.) *Eğitime Yeni Bakışlar* içinde, ss. 41-52. Ankara: Mikro.
- Döş, İ. ve Kır, E. (2013). Social activity at the primary and secondary schools and its management. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12 (3), ss. 527-544. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jss/issue/24232/256864>
- Durmuş, D. (2020). *Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi* (Tez No.650436). [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- E. C. (2014). High level group on the modernisation of higher education : *Report to the European Commission on improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/42468>
- Eccles, J. S., Barber, B. L., Stone, M. ve Hunt, J. (2003). Extracurricular activities and adolescent development. *Journal of social issues*, 59(4), ss. 865-889. <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1046/j.0022-4537.2003.00095.x>
- Ekinci, A. (2019). *Ortaokul Öğrencilerinin Ders Dışı Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Çameli İlçesi Örneği)* (Tez No.600098). [Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Ekmekci, A. (2006). *İlköğretim okulları 1. kademedeki eğitici kol çalışmalarının yeterlilik düzeyi* (Tez No.187354). [Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Erikçi, B. (2018, Nisan 15). *Okullarda ders dışı etkinliklerin işlevleri*. <https://tedmem.org/blog/okullarda-ders-disi-etkinliklerin-islevleri>
- Erkoç, Y. (2019). *Ortaokul ve lise kademelerindeki ders dışı müzik etkinliklerinin incelenmesi* (Tez No.537015). [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.

- Eser, K. ve Gökmen, Ç. E. (2009). Beşerî sermayenin ekonomik gelişme üzerindeki etkileri: dünya deneyimi ve Türkiye üzerine gözlemler. *Sosyal ve Beşerî Bilimler Dergisi*, ss. 42-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sobiadsbd/issue/11348/135612>
- Faggian, A. ve McCann, P. (2009). Human capital and regional development. (R. Capello, & P. N., Ed.), *Handbook of Regional Growth and Development Theories* içinde. ss. 131-151. Cheltenham, UK.: Edward Elgar. https://www.researchgate.net/publication/286136775_Human_capital_and_regional_development
- Feldman, Amy F. ve Matjasko, Jennifer L. (2005). The role of school-based extracurricular activities in adolescent development: A comprehensive review and future directions. *Review of educational research* 75.2 (2005): ss. 159-210. <https://doi.org/10.3102%2F00346543075002159>
- Fraser, S. P. ve Bosanquet, A. M. (2006). The curriculum? That's just a unit outline, isn't it? *Studies in higher education*, 31(03), ss. 269-284. <https://doi.org/10.1080/03075070600680521>
- Goldin, C. D. (2016). "Human capital", (C. Diebolt, M. Hauptert, Ed.), *Handbook of Cliometrics* içinde ss. 55-84, Berlin: Springer-Verlag, 2006, s. 64. <http://nrs.harvard.edu/urn-3:HUL.InstRepos:34309590>
- Gökalp, M. (2016). Öğretim İlke ve Yöntemleri. *Pegem Akademi*. Ankara.
- Görkem, D. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin sosyal etkinliklere katılma durumlarının akademik başarılarına etkisi* (Tez No.330196). [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Gültekin, M. ve Anagün, Ş. S. (2006), "Avrupa Birliğinin Eğitimde Kaliteyi Belirleyici Alan ve Göstergeleri Açısından Türk Eğitim Sisteminin Durumu", *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006/2, ss. 146-170. <https://hdl.handle.net/11421/418>
- Gümüş, Arife (2020). Eğitimde Dönüşüm: Temel Alanlar ve Uygulamalara Yönelik Değerlendirme ve Öneriler. *Geleceğin Eğitiminde Yeni Öğretmen Becerileri*. İstanbul: İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı. ss.22-24.
- Güneş, Ali. (2005). TTK Başkanı Prof. Dr. Ziya Selçuk ile yeni müfredat üzerine söyleşi. *Eğitime Bakış*, Nisan 2005, ss. 54-57. https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz/Egitime_Bakis_3_Sayi.pdf

- Güneş, Y. (2013). *Meslek liselerinde sosyal etkinliklere okul yöneticilerinin yaklaşımı* (Tez No.348975). [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Kesen, A. H. (2019). *Ders dışı faaliyetlerin kalitesinin değerlendirilmesine ilişkin öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi* (Tez No.552448). [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Kaplan, İ. (2019). *Türkiye’ de Milli Eğitim İdeolojisi*.8. Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karataş, A. Y. (2019). *Ders dışı koro eğitiminin ortaokul öğrencilerinin öz-yeterliliğine etkisi* (Tez No.593736). [Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Karataş, İ. H. (2015). "Eğitimin Toplumsal Temelleri," (S. Turan ve Y. Özden, Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde, ss. 105-124, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Karataş, İ. H. (2018, Kasım 10). MEB Bakanı Ziya Selçuk’ un kapanmamış hesabı. <https://ihkaratas.wordpress.com/2018/09/04/meb-bakani-ziya-selcukun-kapanmamis-hesabi/>
- Kavgaoğlu, D., ve Fer, S. (2020). Örtük program, resmi program ve okul dışı etmenlerin değerleri kazandırma etkililiğinin incelenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), ss. 404-420. <https://doi.org/10.17336/igusb.450338>
- Köprübaşı, R. (2014). *Yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre ortaöğretimdeki sosyal etkinliklerin işlevselliğinin incelenmesi* (Tez No.370854). [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflandırılmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2/2, ss. 336-353. <https://doi.org/10.7884/teke.151>
- Köse, M. (1990). Aile sosyo ekonomik durumu, lise özellikleri ve üniversite sınavlarına hazırlama kurslarının eğitimsel başarı üzerine etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 14(78). <http://213.14.10.181/index.php/EB/article/view/6005/2134>
- Mahoney, J. L. (2000). School extracurricular activity participation as a moderator in the development of antisocial patterns. *Child development*, 71(2), ss. 502-516. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00160>
- Marsh, H. W. (1992). Extracurricular activities: Beneficial extension of the traditional curriculum or subversion of academic goals? *Journal of educational psychology*, 84(4), s. 553. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-0663.84.4.553>

- MEB. (1976). *İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği*. Resmi Gazete, 21 Temmuz 1976, sayı: 15653.
- MEB. (Haziran 2005). *Millî Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, s. 354-366.
- MEB. (2015). *Eğitim Yapıları Asgari Tasarım Standartları Kılavuzu*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, İnşaat ve Emlak Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- MEB. (2017a). *Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği*. Resmî Gazete, 8 Haziran 2017, sayı: 30090.
- MEB. (2017b). *100 Soruda Sosyal Etkinlik Modülü*. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Öğrenci İşleri ve Sosyal Etkinlikler Daire Başkanlığı. Ankara.
- MEB. (2018a). *2023 Eğitim Vizyon Belgesi*. Ekim. Ankara.
- MEB. (2018b). *Öğretim programları*. <http://mufredat.meb.gov.tr/Programlar.aspx>
- MEB. (2019a) *e-Okul Yönetim Bilgi Sistemi Sosyal Etkinlik Modülü Uygulama Kılavuzu*. [http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_04/08173006 Sosyal Etkinlik ModYIY Uygulama KYlavuzu.pdf](http://tegm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_04/08173006_Sosyal_Etkinlik_ModYIY_Uygulama_KYlavuzu.pdf) (06.02.2021 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2019b). *2019 Yılı Performans Programı*. Strateji Geliştirme Başkanlığı, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_11/25140550_2019_PP_yayYn.pdf (13.06.2021 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2020a). *Öğretim Programlarını İzleme ve Değerlendirme Sistemi*, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2020. <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=359> (05/12/2020 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2020b). *2021 Yılı Performans Programı*. Strateji Geliştirme Başkanlığı, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. <https://sgb.meb.gov.tr/www/dokumanlar/icerik/30> (13.06.2021 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2021a). *Yarışmalar*, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2021. <http://ogm.meb.gov.tr/www/yarisma/kategori/19> (05.04.2021 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2021b). *Sosyal Etkinlik Modülü*, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, 2021. <https://tegm.meb.gov.tr/> (05.04.2021 tarihinde erişilmiştir).

- MEB. (2021c). *2020 Yılı İdare Faaliyet Raporu*. Strateji Geliştirme Başkanlığı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2021.
https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_03/03134336_2020_YYIY_Ydare_Faaliyet_Raporu.pdf (13.06.2021 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2021d). *Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi*, Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü, Ankara, 2021.
https://ookgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_07/12110424_ozel-ogretim-kurumlari-standartlari-yonergesi.pdf (10.03.2022 tarihinde erişilmiştir).
- MEB. (2022). *Taslak öğretim programının kapsamı ve temel amacı nedir?*
<http://mufredat.meb.gov.tr/SSS.aspx>
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3. Baskıdan Çeviri). Prof. Dr. Selahattin Turan (Çev. Ed.). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Meşeci Giorgetti, F. (2016). *Eğitim ritüelleri*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Mulenga, I. M. (2018). Conceptualization and definition of a curriculum. *Journal of Lexicography and Terminology*, 2(2), ss. 1-23.
- Nohl, A. M., ve Somel, N. (2020). Education policy in Turkey. In *Oxford Research Encyclopedia of Education*.
- Orak, F. (2020). *Tarihsel araştırma yöntemi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi].
https://www.academia.edu/41897895/Tarihsel_Ara%C5%9F%C4%B1rma_Y%C3%B6ntemi#:~:text=Tarihsel%20ara%C5%9F%C4%B1rma%20y%C3%B6ntemi%2C%20bir%20problemin,ara%C5%9F%C4%B1rma%20raporunun%20yaz%C4%B1lmas%C4%B1%20i%C5%9Flemlerini%20i%C3%A7erir.
- Ökten, İ. (2019). *Düzenli fiziksel aktivitelere, sosyal etkinliklere katılımın ve seçili değişkenlerin okul yaşantısına ve okul motivasyonu üzerine etkisinin araştırılması* (Tez No.599626). [Yüksek Lisans Tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Özdere, M. (2020). Türkiye’ de eğitim finansmanı ve okul finansmanında okul yöneticilerinin görev ve sorumlulukları. *International Journal of Disciplines in Economics - Administrative Sciences Studies (IDEASTUDIES)*, 23, ss. 686-697.
<http://dx.doi.org/10.26728/ideas.322>

- Özgan H. Ve Aydın Z. (2010). Okul-aile işbirliğine ilişkin yönetici, öğretmen ve veli görüşleri. *9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu* (20-22 Mayıs 2010), ss. 802-811. <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsaedu/issue/19823/212316>
- Prensky, M. (September 2001). Digital natives, digital immigrants, *On the Horizon*, 9(5). <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- Resmî Gazete*, “İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi”, 27 Mayıs 1949, sayı: 7217.
- Resmî Gazete*, “Cumhurbaşkanlığı 1. Numaralı Kararnamesi”, 10 Temmuz 2018, sayı: 30474.
- Sak, Ramazan. (2020). Okullarda Sosyal, Kültürel ve Sportif Etkinlikler, (F. Tanhan, H. İ. Özok Ed.), *Eğitim Ortamlarında Nitelik* içinde, ss. 29-52. Anı Yayıncılık, Ankara 2020.
- Saylan, N. (1991). Okul-aile işbirliğinin çocuğun eğitimine etkileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Dergisi*, VI (2). <http://hdl.handle.net/11452/16927>
- Schultz, T.W. (1961). Investment in human capital. *The American Economic Review*, 1(17). <https://www.ssc.wisc.edu/~walker/wp/wp-content/uploads/2012/04/schultz61.pdf>
- Schultz, T. W. (1993). The economic importance of human capital in modernization. *Education Economics*, 1, 13. <https://doi.org/10.1080/096452993000000003>
- Schütz, G., Ursprung, H. W. ve Woessmann, L. (2005). Education policy and equality of opportunity. *IZA Discussion Papers no.1906.*, Germany, <http://ftp.iza.org/dp1906.pdf>
- Selçuk, T. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı okul spor faaliyetlerine katılımı ve sorunları (Mersin il örneği)* (Tez No.192978). [Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Shulruf, B., Tumen, S., ve Tolley, H. (2008). Extracurricular activities in school, do they matter? *Children and youth services review*, 30(4), ss. 418-426. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2007.10.012>
- Sunar, Lütfi (2020). Eğitimde Dönüşüm: Temel Alanlar ve Uygulamalara Yönelik Değerlendirme ve Öneriler. *Eğitimin Değişen Anlamı ve Bağlamı*. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı. ss. 3-8.
- Şişman, Mehmet. (2015). *Eğitim Bilimine Giriş*. 15. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Taş, R. (2019). *Ortaokul öğrencilerinde sosyal etkinliklere katılma durumu ile stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No.597556). [Yüksek Lisans Tezi, Biruni Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.

- TBMM. (1981). *Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği*. Resmî Gazete, 1 Ekim 1981, sayı: 17475.
- TDK, (2021). “Sosyal etkinlik”. <https://sozluk.gov.tr/>
- Tepeköylü Öztürk, Ö. (2012). *Ders dışı etkinlik olarak uygulanan sporla ilgili oyunların ortaöğretim öğrencilerinin iletişim becerisi algılarına etkisi* (Tez No.411816). [Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Tetik, V. (2008). *Genel liselerde sosyal etkinliklerin uygulanmasında okul yöneticilerinin etkililiği (İstanbul ili Avrupa yakası örneği)* (Tez No.214266). [Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Tunç, Binali. (2009). Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve 21. Yüzyılda Eğitim Biliminde Yönelimler, (H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz Ed.), *Eğitim Bilimine Giriş* içinde, ss. 169-192. Pegem Akademi, Ankara 2009.
- Tuzcu, G. (2002). Avrupa Birliği’ne giriş sürecinde Türk eğitiminin planlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156, ss. 245-253.
- Uyanık, E., Kaya, M. M., ve Elçiçeği, B. (2021). II. Meşrutiyet döneminde eğitim tartışmaları ve 1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanunun uygulanması. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), ss. 163-185. <https://doi.org/10.33400/kuje.908998>
- Ükünç, F. (2016). *Eğitim ekonomisi* (Tez No.449626). [Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi]. Yök Ulusal Tez Merkezi.
- Wren, D. J. (1999). School culture: Exploring the hidden curriculum. *Adolescence*, 34(135), ss. 593-596.
- Yanardağ, A. (2020). Osmanlı’ dan Cumhuriyet’ e İlk Mektepler Talimatnameleri (1915-1929). *Turkish History Education Journal*, 9(1), ss. 89-108. <https://doi.org/10.17497/tuhed.649570>
- Yenipınar, Ş. (2022). Okullarda eğitim-öğretim hizmetleri. (H. Tabak ve F. Şahin Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi* içinde, ss. 277-300. Pegem Akademi.
- Yıldız, S. ve Balyer, A. (2019). Okul paydaşları bağlamında kamu okullarındaki parasal sorunlar: Fenomenolojik bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 46, ss. 349-364. <https://doi.org/10.9779/pauefd.463715>

Yılmaz, E. (2017). Öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim felsefeleri ile başarı motivasyonları arasındaki ilişkiler. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), ss. 1420-1429. <https://doi.org/10.14686/buefad.346494>

EKLER

EK-1 Mevzuat Listesi

Mevzuat Kategorisi	Mevzuat Adı	Yayımlandığı Tarih	Kaynak
Sosyal etkinliklerle ilgili mevzuat	1. İlk ve Orta Dereceli Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	21.07.1976	RG ¹ , 21 Temmuz 1976/15653
	2. İlkokul, Ortaokul, Lise ve Dengi Okullar Eğitici Çalışmalar Yönetmeliği	25.05.1983	RG, 25 Mayıs 1983/18057
	3. Orta Okul ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Ders Dışı Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik	8.11.1989	RG, 08 Kasım 1989/20336
	4. Türkiye Çocuk ve Çevre Kulüpleri Yönetmeliği	13.04.1991	RG, 13 Nisan 1991/ 20844
	5. Sosyal ve Kültürel Yarışmalar Yönetmeliği	26.12.1995	RG, 26 Aralık 1995/22505
	6. Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	13.01.2005	RG, 13 Ocak 2005/25699
	7. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği	8.06.2017	RG, 8 Haziran 2017/30090
Resmî törenlerle ilgili mevzuat	8. Mekteplerde Umumi Müsamerelerle Mektep Temsilleri Hakkında Yönetmelik	28.11.1930	TTKK ² , 28 Kasım 1930/163
	9. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	27.05.1935	RG, 1 Haziran 1935/3017
	10. Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	19.05.1948	TD ³ , 31 Mayıs 1948/488
	11. İlk, Orta Okullarla, Liselerde, Kız, Erkek Meslek Okullarında ve Azınlık ve Yabancı Okullarında Verilecek Müsamerelere Ait Yönetmelik	30.12.1949	TTKK, 30 Aralık 1949/115
	12. Okulların Geçit Törenleri Yönetmeliği	19.12.1955	TD, 19 Aralık 1955/882
	13. Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	26.10.1957	TTKK, 26 Ekim 1957/235
	14. Okulların Merasim Geçişi Yönetmeliği	1.12.1964	TTKK, 1 Aralık 1964/257
	15. 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlama Yönetmeliği	14.03.1967	RG, 19 Mart 1981/17284
	16. Resmi Bayramlar ve Anma Günlerinde Anıtlara Konulacak Çelenklerin Hazırlanma- Taşınma ve Sunulması Hakkında Yönetmelik	4.09.1973	RG, 14 Mart 1967/12551
	17. İlk ve Orta Dereceli Resmi ve Özel Okullar Müsamere Yönetmeliği	20.04.1974	RG, 21 Eylül 1973/14662
	18. Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun	17.03.1981	RG, 20 Nisan 1974/14864
	19. Ulusal ve Resmi Bayramlarda Yapılacak Törenler Yönetmeliği	14.08.1981	RG, 01 Ekim 1981/17475
	20. Mahallî Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Törenler Yönetmeliği	3.03.1982	RG, 5 Nisan 1982/17655

¹ RG: Resmî Gazete.

² TTKK: Talim ve Terbiye Kurulu Kararı.

³ TD: Tebliğler Dergisi.

Eğitim ile ilgili temel mevzuat	21. Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği	16.04.2012	RG, 5 Mayıs 2012/28283
	22. Tedrisat-ı İptidaiye Kanun-ı Muvakkati	6.10.1913	Uyanık, E., Kaya, M. M., & Elçiçeği, B. (2021). II. Meşrutiyet döneminde eğitim tartışmaları ve 1913 tarihli Tedrisat-ı İptidaiye Kanunun uygulanması. <i>Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi</i> , 4(1), ss. 163-185. TD, 10.02.1947/420
	23. Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	10.02.1947	RG, 12 Ocak 1961/10705
	24. İlköğretim ve Eğitim Kanunu	5.01.1961	RG, 28 Kasım 1964/11868
	25. Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği	28.11.1964	RG, 18 Haziran 1965/12026
	26. Özel Öğretim Kurumları Kanunu 625	8.06.1965	RG, 24 Haziran 1973/14574
	27. Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	30.07.1965	RG, 30 Temmuz 1965/12062
	28. Özel Öğretim Kurumları Yönetici ve Öğrencilerinde Aranacak Nitelik ve Şartlara ait Yönetmelik	13.04.1970	RG, 18 Mayıs 1983/18051
	29. Milli Eğitim Temel Kanunu	14.06.1973	RG, 31 Mayıs 2005/25831
	30. Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği	18.05.1983	RG, 9 Aralık 2012/28199
	31. Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığına Bağlı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	23.06.1985	RG, 13 Nisan 1970/13470
	32. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	31.05.2005	RG, 14 Şubat 2007/26434
	33. Özel Öğretim Kurumları Kanunu 5580	8.02.2007	RG, 23 Haziran 1985/18790
	34. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	8.03.2008	RG, 31 Temmuz 2009/27305
	35. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	31.07.2009	RG, 8 Mart 2008/26810
	36. Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği	20.03.2012	RG, 20 Mart 2012/28239
	37. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği	9.12.2012	RG, 7 Eylül 2013/28758
	38. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği	7.09.2013	

Özgeçmiş

